

Skupščina SR Slovenije
DOKUMENTACIJA

32
378

СКУПШТИНА СФРЈ
SKUPŠTINA SFRJ
СОБРАНИЕ НА СФРЈ

SKUPŠČINA SFRJ
KUVENDI I RSFJ
A JSZSZK KÉPVISELŐHÁZA
СТЕНОГРАФСКЕ
БИЉЕШКЕ

САВЕЗНО ВИЈЕЋЕ
SAVEZNO VIJEĆE
СОЈУЗЕН СОБОР
ZVEZNI ZBOR
САВЕЗНО ВЕЋЕ
DHOMA FEDERATIVE
SZÖVETSÉGI TANÁCS

STENOGRAFSKE
BILJEŠKE

3. СЈЕДНИЦА
3. SJEDNICA
3. СЕДНИЦА
3. SEJA
SEANCA E 3
3. ÜLÉS

СТЕНОГРАФСКИ
БЕЛЕШКИ

STENOGRAFSKI
ZAPISKI

23. ЈУНА 1986.
23. JUNA 1986.
23. LIPNJA 1986.
23. ЈУНИ 1986
23. JUNIJA 1986
23 GERSHOR 1986
1986. JŰNIUS 23.

СТЕНОГРАФСКЕ
БЕЛЕШКЕ

SHĚNIMET
STENOGRAFIKE

GYORSÍRÓI
JEGYZETEK

UREĐIVAČKI ODBOR:

Ivan Grubišić, predsednik

Slavko Bulatović, član

Didare Dukađini—Đorđević, član

Gojmir Komar, član

Andrija Peić, član

Trajče Serafimovski, član

Ljiljana Stanišić, član

Stanimirka Videnović, član

Ranko Đukić, član

Menka Ilić, član

Branislav Perović, član

Mirjana Šestanović, član

Marko Bogeski, član

Izdaje: Služba za informisanje i informativno-dokumentalističke poslove Skupštine SFRJ

Glavni i odgovorni urednik Ranko Đukić, odgovorni urednik dr Branislav Ilić

Beograd, Trg Marksa i Engelsa 13 – Tel. 339–651

Štampa: TANJUG – OOUR Grafička delatnost, Beograd, Obilićev venac 2

TREĆA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA
(održana 23. juna 1986. godine, početak u 16 sati i 32 minuta)

PRESEDAVA
MILKA TAKEVA—GRIGORIJEVIĆ, PRESEDAVICA SAVEZNOG VEĆA

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ /СР Македонија/:

Другарице и другови делегати, отварам 3. седницу Савезног већа Скупштине СФРЈ.

Делегати Цирил Корошец, Силвано Сау, Шандор Велез, Гианпиетро Мусиза, Петер Хецет, Љубица Микша, Данијел Пучко, Јанко Пучник, Марта Деисингер, Куртеш Салиху и Марија Родић обавестили су ме о разлозима због којих су спречени да присуствују данашњој седници Већа, а служба ће утврдити који делегати још нису присутни и о томе ће ме обавестити у току седнице.

Констатујем да постоји кворум потребан за рад Већа.

Записник 2. седнице, одржане 18. јуна 1986. године, биће вам достављен на наредној седници Већа.

Прелазимо на поступак утврђивања дневног реда седнице.

Предлог дневног реда вам је достављен у акту о сазиву.

Савезно извршно веће предложило је да се Предлог закона о изменама и допунама Закона о основама система робних резерви и савезним робним резервама, Предлог закона о изменама и допунама Закона о основама банкарског и кредитног система, Предлог закона о изменама и допунама Закона о утврђивању и распоређивању укупног прихода и дохотка, Предлог закона о привременој забрани располагања друштвених средстава за непривредне и непроизводне инвестиције, Предлог закона о привременој забрани располагања делом друштвених средстава за личне дохотке за заједничку потрошњу радника и за одређене трошкове производње

за 1986. годину и Предлог закона о изменама и допунама Закона о обезбеђивању плаћања између корисника друштвених средстава, донесу по хитном поступку.

Предлог да се ови закони донесу по хитном поступку подржали су Одбор за друштвено-економске односе, као матични одбор и Законодавно-правна комисија.

Да ли Веће прихвата ове предлоге? /Да/

Савезно извршно веће је предложило да се и Предлог закона о изменама и допунама Закона о основама пословања организација удруженог рада у области промета робе и услуга и промету робе, и о систему мера којима се спречава нарушавање јединства југословенског тржишта у тој области који се већ налази у процедури у Скупштини СФРЈ, донесе по хитном поступку.

Одбор за друштвено-економске односе, као матични одбор предложио је, међутим, да се овај закон донесе у редовној процедури на јулској седници, пошто је у законском предлогу наведено да ступа на снагу 1. јануара 1987. године. Исти став заузела је и Законодавно-правна комисија.

Да ли представник Савезног извршног већа жели реч у вези с овим предлогом? /Не/

Да ли Веће прихвата предлог Одбора и предлог предлагача? /Да/

Комисија Скупштине СФРЈ за избор и именовања предложила је да се у дневни ред седнице уврсте: Предлог за разрешење и избор појединих чланова заједничких радних тела Већа Скупштине СФРЈ и Законодавно-правне комисије Савезног већа из реда научних, стручних и јавних радника, Предлог за именовање председника и чланова Комисије за избор и опозив делегата у Савезно веће и њихових заменика и Пре-

длог за избор делегата Скупштине СФРЈ у Савет Службе друштвеног књиговодства.

Да ли Веће прихвата ове предлоге? /Да/

Да ли још неко жели реч у вези с предлогом дневног реда? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће прихватило следећи дневни ред:

1. Анализа остваривања политике друштвено-економског развоја утврђене у Резолуцији за 1986. годину /Мајска анализа, с прилозима ради давања мишљења Већу република и покрајина/;

2. Предлог закона о изменама и допунама Закона о основама система робних резерви и о савезним робним резервама;

3. Предлог закона о изменама и допунама Закона о основама банкарског и кредитног система;

4. Предлог закона о изменама и допунама Закона о утврђивању и распоређивању укупног прихода и дохотка и о утврђивању, распоређивању прихода;

5. Предлог закона о привременој забрани располагања друштвеним средствима за непривредне и непроизводне инвестиције у другом полугодишњу 1986. године и у 1987. години;

6. Предлог закона о привременој забрани располагања делом друштвених средстава за личне дохотке, за заједничку потрошњу радника и за одређене трошкове пословања за 1986. годину;

7. Предлог закона о изменама и допунама Закона о обезбеђивању плаћања између корисника друштвених средстава;

8. Предлог за разрешење и избор појединих чланова заједничких радних тела већа Скупштине СФРЈ и Законодавно-правне комисије Савезног већа из реда научних стручних и јавних радника;

9. Предлог за именовање председника и чланова Комисије за избор и опозив делегата у Савезно веће и њихових заменика, и

10. Предлог за избор делегата Скупштине СФРЈ у Савет Службе друштвеног књиговодства.

Прелазимо на поступак постављања делегатских питања односно тражења обавештења.

Према нашем договору, с прошле седнице, делегати који желе сада могу да поставе делегатска питања, а одговоре на постављена питања саслушаћемо на крају седнице.

Савезно извршно веће доставило је писани одговор на питање делегата Драгана Маловића. Одговор је подељен свим делегатима.

Да ли делегат Драган Маловић жели да постави допунско питање? /Не жели/

Да ли ко од делегата жели да постави делегатско питање или да затражи обавештење?

Има реч делегат Градимир Ђурић.

ГРАДИМИР ЂУРИЋ /СР Србија/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, на прошлој седници Савезног већа дат је одговор представника СИБ-а да ће за неколико дана бити утврђена цена пшенице. С обзиром на то да је данас већ почела жетва, а цену немамо, из многих организација удруженог рада пољопривредне производње и са села имамо захтев да се данас на седници Савезног већа постави делегатско питање:

Зашто није одређена цена пшенице, када ће бити одређена и да ли постоји одговорност СИБ-а због тога што смо дошли до почетка жетве а нисмо добили цену пшенице?

На састанцима организација удруженог рада и на политичким скуповима имамо веома велико реаговање радника, јер данас, када је жетва почела, немамо цену пшенице.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли још ко од делегата жели да постави делегатско питање?

Друже делегате, молим вас да се представите.

VILKO JELEN (SR Slovenija):

Drugarice predsednice, drugarice i drugovi, ja sam delegat Vilko Jelen iz Maribora.

Zvezni zbor Skupštine Socialistične federativne republike Jugoslavije je leta 1975 sprejel zakon o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, ki je bil doslej že sedemkrat spreminjan oziroma dopolnjevan. In danas naj bi bil še osmič. Ponavljam, še osmič. Ta zakon ureja zavarovanje plačil med uporabniki družbenih sredstev, med družbenopravnimi osebami, nikjer pa ne govori oziroma ne ureja zavarovanja plačil tudi do upnikov, občanov, in civilnih pravnih oseb oziroma razmerje med uporabniki družbenih sredstev do upnikov občanov in civilnih pravnih oseb. Izpostavljeno v dolžniško-upniških razmerjih osnovno sodelovanje samostojnih obrtnikov z organizacijami združenega dela zelo ovira delstvo, da omenjeni zakon ureja plačilne odnose med uporabniki družbenih sredstev.

Delegati v Zveznem zboru so v preteklosti ob vsakokratnih spremembah in dopolnitvah tega zakona na sejah Odbora za družbenoekonomске odnose dajali ustrezne predloge in pobude, ki jih je pa Zvezni izvršni svet vedno zavračal. Zato Zveznemu izvršnemu svetu zastavljam tole delegatsko vprašanje:

Kdaj in kako namerava Zvezni izvršni svet urediti tudi to vprašanje, da bi samostojni obrtniki lahko uspešneje poslovali in se vključevali enakopravneje v poslovno razmerje z organizacijami združenega dela.

Priče smo, da vsi politični dokumenti o našem nadaljnjem družbenoekonomskem razvoju posvečajo veliko pozornost nadaljnjemu razvoju obrti oziroma drobnega gospodarstva, kar smo v teh klopreh že slišali v uvodni besedi novega predsednika Zveznega izvršnega sveta tovariša Mikulića.

Mar bodo zopet te besede izzvenele v prazno, ali pa bomo le enkrat končno kaj uresničili tudi na tem področju.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегат Љубиша Савић.

ЉУБИША САВИЋ /СР Црна Гора/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, „Политика“ је 21. 6. ове године објавила Извјештај са сједнице Савезног комитета за рад, здравство и социјалну заштиту, те цитирам закључни дио чланка:

„Имамо ситуацију да се директори наших појединих погона у иностранству јављају у двојструкој улози. С једне стране појављују се као врло успјешни руководиоци тих погона, док упоредо руководе и својим приватним фирмама.”

Молим да ми се одговори на следеће делегатско питање.

Да ли по ЗУР-у или неком одговарајућем закону, нисам правник, југословенски држављанин и директор југословенског погона у иностранству може једноремено основати своју приватну фирму и руководити истовремено погоном удруженог рада и својом приватном фирмом?

Уколико је исто противзаконито, захтијевам да надлежни органи хитно испитају тачност дате обавијести, те, уколико се утврди да имамо таквих директора погона у иностранству с наведеном двоструком дјелатношћу, да се југословенска јавност детаљно обавијести о оваквој појави уз слиједећи захтев:

Након утврђивања истинитости наведених појава, да се сваки такав директор привреде у Југославију у року од 48 сати милном или силом, и да се поведе кривични поступак против њега из наслова повреде радне дужности с основаном сумњом у злоупотребу положаја инокосног органа, као и коришћење имовине удруженог рада у приватне сврхе, те да и оваквим чином каља услед југословенских привредника на раду у дотичној земљи.

Другарице и другови, немојмо приказивати успјехе радних колектива изричито појединцима, јер иза сваког успјешног рада, сваког колектива како у земљи, тако и у иностранству, стоји самопрегоран и стручан рад десетине и стотине радних људи. Немојмо стварати култове свемогућих привредника, јер свједоци смо да смо се доста

пута преварили, а таквим ставом обезвредили смо тимски рад којим се једино може успјети на данашњој вјетрометини свјетског тржишта.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегат Јоже Мешл.

ЈОЖЕ МЕШЛ (SR Slovenija):

Sem delegat iz Socialistične republike Slovenije Jože Mešl.

Tovarišice in tovariši delegati, tovarišica predsednica, na osnovi določil 34. člena zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka ter o ugotavljanju in razporejanju prihodka morajo temeljne organizacije združenega dela zadnji dan obračunske dobe usklajevati vrednost zalog s tržnimi cenami in razliko med vrednostjo, izkazano v knjigah (učinek revalorizacije), nameniti za trajna obratna sredstva in vnesti v poslovni sklad.

Ob koncu leta 1985 je bila samo za zaključni račun za leto 1985 — z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka ter o ugotavljanju in razporejanju prihodka — ta obveznost z novim členom 112. c zmanjšana za znesek negativnih tečajnih razlik za zadolžitve za obratna sredstva in za znesek obresti za obratna sredstva.

Образложител озиroma utemeljitelj te spremembe je bila v tem, da so zaradi majhnega dela lastnih virov obratnih sredstev temeljne organizacije združenega dela zaloge financirale iz kreditov po realni, dokaj visoki obrestni meri in obremenjenosti z negativnimi tečajnimi razlikami, če so bile nabavljene z zadolžitvijo v tujini. To bi pa pomenilo dvojno obremenitev zalog in povzročilo močno povečanje izgub.

V obrazložitvi je bilo rečeno, da je ta rešitev začasna in zato velja samo za leto 1985 in da bo za leto 1986 zakon dopolnjen. Periodični obraču-

ni za prvo četrtletje so že za nami, mesec junij in s tem polletje se tudi izteka, v temeljnih organizacijah združenega dela pa se povečujejo izgube tudi zaradi učinkov revalorizacije, ki jih je nemogoče ob tako visoki stopnji inflacije prenesti v cene.

To lahko storijo le tiste temeljne organizacije, ki imajo izjemen položaj, s tem, pa se pogloblja jo razlike pogojev gospodarjenja in dodatno pospešuje inflacija s povišanjem cen.

Zveznemu izvršnemu svetu postavljam v tej zvezi naslednja vprašanja:

prvič, kaj namerava Zvezni izvršni svet storiti v zvezi z revalorizacijo zalog,

drugič, ali Zvezni izvršni svet razpolaga s podatkom, kolikšen procent temeljnih organizacij združenega dela pri sestavi periodičnih obračunov za prvo četrtletje ni upošteval določila 34. člena zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka ter o ugotavljanju in razporejanju prihodka,

tretjič, kdaj bo Zvezni izvršni svet predložil spremembe in dopolnitve določil o revalorizaciji zalog, kot je obljubil v decembru 1985. leta.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли још ко жели да постави делегатско питање или да тражи обавештење? /Нико/

Молим представнике Савезног извршног већа, да одговоре на постављена питања припреме за крај седнице Већа.

На основу члана 371. става 2. Пословника о раду Савезног већа, предлажем да заједно с Већем република и покрајина саслушамо експозе представника Савезног извршног већа, поводом Анализе остваривања политике друштвено-економског развоја утврђене у Резолуцији за 1986. годину.

Да ли Веће прихвата овај предлог? /Да/

Настављамо рад у 17 часова, па вас молим да останемо ту и сачекамо делегате Већа република и покрајина.

(Sednica je prekinuta u 16 sati i 52 minuta)

SEDNICA SAVEZNOG VEĆA ZAJEDNO S DELEGATIMA U VEĆU REPUBLIKA I POKRAJINA

(održana 23. juna, početak u 16 sati i 56 minuta)

PREDSEDAVA DR MILENKO BOJANIĆ
PREDSEDNIK VEĆA REPUBLIKA I POKRAJINA

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ДР МИЛЕНКО БОЈАНИЋ
/СР Србија/:

Другарице и другови делегати, отварам седницу Савезног већа и Већа република и покрајина Скупштине Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Поздрављам све делегате и све остале учеснике ове седнице.

Као што сте већ обавештени, договорили смо се да већа заседају, па смо сазвали седницу оба већа, на којој би потпредседник Савезног извршног већа, друг Јанез Земљарић, поднео експозе поводом разматрања текуће привредне ситуације и доношења мера за остваривање друштвено-економског развоја у 1986. години.

Очекујемо да ће овај експозе у знатној мери олакшати рад свим радним телима, па и самим Већима, који им предстоји у поступку претреса и усвајања свих аката који су ушли у скупштинску процедуру.

Молим друга Јанеза Земљарића да узме реч.

JANEZ ZEMLJARIĆ, *potpredsednik Saveznog izvršnog veća*:

Друже председниче, другарице и другови делегати, као најpriorитетнији циљеви и задаци у друштвено-економском развоју земље за ову годину утврђени су:

bitno smanjenje inflacije na osnovu otklanjanja njenih uzroka, efikasnijih privređivanja, sprovođenja finansijske konsolidacije i jačanja materijalne osnove udruženog rada;

ubrzanje rasta proizvodnje, društvenog proizvoda i izvoza i dalje poboljšanje spoljne likvidnosti, i

porast životnog standarda na osnovu rasta produktivnosti rada.

Analize ostvarivanja ovih zadataka u prvom kvartalu, a posebno u aprilu, maju i junu pokazuju, da se na ključnim sektorima društvene reprodukcije ne ostvaruju planirani rezultati i da se sve više produbljuju i zaoštavaju negativne tendencije. Ovakva kretanja ne mogu bitnije ispraviti ni rezultate na pojedinim sektorima koji su još iznad planiranog nivoa, kao na primer, obim rasta industrijske proizvodnje i zapošljavanja, snabdevenost tržišta, održavanje spoljne likvidnosti, ostvareni prihodi iz turizma i drugo. Ovo zbog toga što su i na ovim sektorima ispoljeni trendovi iz meseca u mesec sve slabiji.

Sadašnju privrednu situaciju karakteriše:

Prvo, ubrzan i stihijski rast cena i ukupne inflacije koja obezvređuje i poništava rezultate ostvarene u proteklom periodu sprovođenja Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije. Visoka inflacija razara ekonomsku motivaciju radnika i privrednih subjekata, onemogućava izvoz i efikasnije uključivanje u međunarodnu ekonomsku razmenu, širi monopolско i špekulantsko ponašanje, pojačava sve unutrašnje protivurečnosti razvojne i strukturne prirode, a izaziva i sve više negativnih ekonomskih, socijalnih i političkih posledica. Merena rastom cena na malo, krajem maja dostigla je čak 84% rasta. Sasvim je izvesno da bi nas stihijsko nastavljanje sadašnje inflatorne spirale ubrzo dovelo na trocifrenu inflaciju s poznatim nesagledivim ekonomskim i širim društvenim poremećajima.

Друго, opada ukupni i konvertibilni izvoz robe i usluga, u poslednjim mesecima sve više, a kao posledica, već se smanjuje uvoz. Ukupan izvoz robe od početka godine do sredine juna je po statističkom kursu čak za 4% niži od prošlogodi-

šnjeg (u istom periodu) a planiran je porast od 9%. Na konvertibilnom području izvoz je manji za 2%, umesto predviđenog porasta od 11,5%. Istovremeno i uvoz robe manji je za 0,05%, u čemu je uvoz reprodukcionog materijala smanjen za 4%. Situaciju čine složenijom i poznate promene na svetskim tržištima – pojačan protekcionizam, usložnjavanje izvoza zbog pada cena nekih energenata, promena u međuvlutarinim odnosima i dr. Neke od ovih promena imale su za našu zemlju, pored pozitivnih, i negativne efekte. Osim toga, u ovoj godini dospeva za otplatu milijardu dolara glavnice i kamate su više nego u prethodnoj. Sve te okolnosti utiču, pored sporog afirmisanja, i prilagođavanja privrede novim sistemskim rešenjima u ovoj sferi, na povećanje trgovinskog deficita, ugrožavaju ostvarivanje planiranog suficita tekućeg platnog bilansa i počinju ozbiljnije izazivati poremećaje u snabdevanju industrijske proizvodnje i daljem održavanju sadašnjih pozitivnih stopa njenog rasta.

Treće, finalna potražnja i potrošnja sve se više povećavaju i premašuju utvrđene okvire i realne materijalne mogućnosti. Bitno je ubrzati nominalni rast, a znatno iznad planiranog je i realni rast svih vidova potrošnje. Lični dohoci i izdvajanja za opštu i zajedničku potrošnju, kao i za zajedničku potrošnju u organizacijama udruženog rada, više su nego udvostručeni. Nastavljanje ovakvog rasta potrošnje vodi još većem i nepodnošljivom iscrpljivanju privrede i njene akumulativnosti, jača inflatorne pritiske, socijalne tenzije i dalje destabilizuje privredu i društveni život.

Četvrto, produbljuju se poremećaji u čitavom finansijskom sistemu u zemlji. Proširuje se praksa da se dohodak stiže i raspoređuje iznad stvarnih rezultata rada i proizvodnje i van regularnih robnih i novčanih, a i monetarnih tokova. Tako je, na primer, negativna razlika između ostvarenog i raspoređenog dohotaka u prvom kvartalu prošle godine iznosila 102,5 milijardi dinara, a u ovoj godini, u istom periodu, već 254 milijarde. Istovremeno se povećavaju nepokriveni gubici i širi njihova socijalizacija, stvaraju se nove fiktive i dubioze, proširuju kanali „sive emisije” i povećava neizvršavanje finansijskih obaveza i finansijska nedisciplina.

Peto, u ovakvim uslovima sve manje je mogućnosti za efikasnije sprovođenje značajnih, a posebno dugoročnih zadataka i ciljeva ovogodišnje Rezolucije, kao što su ubrzanje strukturnih promena u privredi, njena tehnološka modernizacija, brži rast privredno nedovoljno razvijenih republika i SAP Kosova, unapređivanje naučno-istraživačkog rada i dr.

Uzroci ovakvih kretanja su u osnovi poznati iz brojnih analiza pravljenih povodom donošenja i sprovođenja Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije i čestih razmatranja ovih pitanja u našem delegatskom sistemu i u društveno-političkim organizacijama. Ovom prilikom nije moguće, niti je neophodno, ulaziti u istraživanje svih dugoročnih i kratkoročnih faktora i objektivnih i subjektivnih razloga koji prouzrokuju ovakve privredne tokove i utiču na neefikasnost u sprovođenju ukupnog stabilizacionog programa.

Imajući u vidu ovakva privredna kretanja, njihove sve nepovoljnije tendencije i zaostravanje društvene situacije, Savezno izvršno veće ocenjuje da bi dalje nastavljanje ovakvih privrednih trendova moglo zemlju dovesti u još težu društveno-ekonomsku, socijalnu i političku krizu, ozbiljno ugroziti realizaciju ukupne strategije razvoja u započetom srednjoročnom planskom periodu, kao i izvršavanje programa normalizacije spoljnoekonomskog položaja Jugoslavije.

Polazeći od ovakvih ocena, Savezno izvršno veće je, u saradnji više naučnih radnika i privrednika iz organizacija udruženog rada, pripremlilo i predlaže Skupštini SFRJ da donese po hitnom, odnosno skraćenom postupku, više zakona i drugih mera, čijom će se doslednom realizacijom preseći, zaustaviti i preokrenuti negativne tendencije u privrednim kretanjima. Deo mera donelo je Savezno izvršno veće u svojoj nadležnosti, a deo donose druge nadležne savezne organizacije (Savez guvernera Narodne banke Jugoslavije, Savezni zavod za cene i drugi). Ovim predlozima mera i aktivnosti, Savezno izvršno veće konkretno pristupa realizaciji ofanzivnog kursa i politike razvoja koju je predsednik Saveznog izvršnog veća Branko Mikulić prezentirao Skupštini SFRJ prilikom izbora Saveznog izvršnog veća.

I pored svih zaostajanja i teškoća u sprovođenju ovogodišnje Rezolucije, Savezno izvršno veće se opredelilo, na jednoj strani, za preduzimanje odlučnih mera, kojima će se zaustaviti negativni trendovi i doprineti ostvarivanju Rezolucije, a, na drugoj strani, da obavesti Skupštinu SFRJ da se ni time, ipak, neće moći da ostvare svi ciljevi, jer su podbačaji u proteklom periodu ove godine tako veliki da ih je skoro nemoguće nadoknaditi (posebno u oblasti ekonomskih odnosa s inostranstvom i u suzbijanju inflacije). Sprovođenjem predloženih mera izbeglo bi se bitnije reduciranje ciljeva i zadataka Rezolucije. To predstavlja minimum koji se mora postići da bi se brže i efikasnije sprovodio Dugoročni program ekonomske stabilizacije i postiglo savladavanje ekonomske i društvene krize.

Sušтина predloženih mera opredeljenja je, prvenstveno, intenzitetom i karakterom ispoljenih poremećaja u ostvarivanju antiinflatornog koncepta ekonomske politike i našom trajnom orijentacijom na dalju afirmaciju tržišnog načina privređivanja na bazi delovanja ekonomskih kriterijuma i realnijeg vrednovanja proizvodnih faktora. Na obim i intenzitet mera uticale su i postojeće sužene i ograničene materijalne pretpostavke razvoja.

Iako se nekim predloženim, u ovom trenutku iznuđenim merama, može pripisati i administrativni karakter, osnovno opredeljenje Saveznog izvršnog veća je, ipak, da jedino ekonomske mere i tržišni kriterijumi privređivanja mogu dati trajnije rezultate, jer volontarizam u ponašanju i odlučivanju i negiranje ekonomskih kriterijuma i zakonitosti dali bi nam dovoljno pouke.

Iako Fedracija članom 267. Ustava SFRJ ima ovlašćenja da u datim okolnostima neposredno donosi potrebne mere, Savezno izvršno veće se opredelilo da se (u duhu s našim sistemom prava i odgovornosti republika i autonomnih pokrajina) što je moguće veći deo mera donese u njima. Tako usvojene mere mogu dati bolje efekte, a istovremeno će se uvažavati specifičnost pojedinih društveno-političkih zajednica. Međutim, ako u republikama i autonomnim pokrajinama ne bi bile na jedinstvenim osnovama i u planiranim rokovima donete i pripremljene potrebne mere iz njihove nadležnosti, potpuniji efekti bi izostali, a situacija

bi bila još složenija. U tom slučaju, Savezno izvršno veće predložiće Skupštini SFRJ da ona donese mere koje će obezbediti celovito i dosledno sprovođenje predloženih antiinflatornih mera u celoj zemlji.

Opređelili smo se da mere i aktivnosti pripremimo i realizujemo u tri grupe, odnosno faze. Sve to čini jedinstveni program međusobno usklađenih i konzistentnih mera, celovite i koordinirane aktivnosti na liniji izlaska iz krize i efikasnog ostvarivanja Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije.

U prvoj grupi se donose, danas i sledećih dana, mere čiji je zadatak da zaustave i preusmere nepovoljna privredna kretanja. Njihov cilj je da podstaknu rast proizvodnje, naročito proizvodnje namenjen izvozu, da povećaju devizni priliv, zaustave a potom i smanje inflaciju, da smanje rast svih vidova potrošnje i izvrše najnužniji uticaj na tržištu radi smirivanja cena i zaštite životnog standarda stanovništva.

U drugoj grupi mera, čija će primena otpočeti u julu ove godine, nalaze se mere koje nisu mogle biti pripremljene do današnjeg dana, a obezbediće nastavak mera i aktivnosti koje preduzimaмо sada.

Treću fazu predstavljaju mere dugoročnijeg karaktera koje bi trebalo da deluju posle zaustavljanja i preokretanja negativnih kretanja. One proizlaze iz Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije i biće sistemskog i materijalnog karaktera, u smislu njihovog prilagođavanja i poboljšanja, i ugradiće se u uslove privređivanja za 1987. godinu i za naredne godine.

Najvažnije promene koje se predlažu su:

1. Polazeći od činjenice da se zemlja praktično nalazi pred stagflacijom i da je inflaciju moguće trajnije savladavati samo na osnovama dinamiziranja i rasta visoko rentabilne proizvodnje izvoza, rasta produktivnosti i ukupne društvene efikasnosti, u merama koje predlažemo da se donesu odmah, primaran značaj dat je podsticajima i ekonomskoj prinudi za proizvodnju i izvoz i oživljavanje ukupne privredne aktivnosti.

Da bi podstakli proizvodnju, poboljšali motivisanost za njen izvoz i ubrzali priliv deviza u zemlju, pored ostalog, poboljšali situaciju i u plat-

nom bilansu zemlje, značajnije se povećavaju i proširuju podsticajne i stimulativne mere za proizvodnju i izvoz industrijskih i poljoprivrednih proizvoda i saobraćajnih usluga, povećavaju se carinski povraćaji za više grupa proizvoda i vrši odgovarajuće prilagođavanje kursa dinara u odnosima između domaćih i inostranih cena. Promptnije će se izvršavati obaveze iz naslova podsticaja i povraćaja prema organizacijama udruženog rada. Biće obezbeđeno dinarsko kreditiranje pripreme i izvoza industrijskih i poljoprivrednih proizvoda.

Organizacijama udruženog rada, koje mogu u kratkom roku povećati proizvodnju za izvoz, omogućeno je zaduživanje u inostranstvu za uvoz opreme iznad predviđenog plana za 1986. godinu.

Povoljnim tretmanom uvoza kod plaćanja carina i drugih uvoznih dažbina, avansiranjem i povećanjem društveno priznatih reprodukcioni potreba i drugim oblicima povoljnijeg tretiranja i omogućavanja uvoza za povećani izvoz, podstaknuto je brže iskorišćavanje raspoloživih inostranih robnih kredita za proizvodnju i za izvoz.

Veća sigurnost i motivisanost izvoznika obezbeđena je i drugim promenama, na primer, s nekoliko mera za poboljšanje funkcionisanja deviznog tržišta, mogućnošću da izvođači investicionih radova u inostranstvu dođu do neophodnih deviznih sredstava na deviznom tržištu, promptnijem snabdevanjem izvozne privrede reprodukcioni materijalom, promenama u razvrstavanju robe na robne režime i drugo. Posebna podrška je obezbeđena za zajedničke proizvodno-izvozne programe. Pripremaju se i kriterijumi koje će dati zajednički programi morati da ispunjavaju.

Poslovne banke će moći neposredno koristiti deo deviznog priliva (oko 5% od propisanog minimuma) za plaćanje uvoza rezervnih delova i manja tekuća plaćanja.

Materijalnu osnovu, a posebno obrtni potencijal izvozne privrede poboljšaće izuzimanje podsticajnih sredstava iz osnove za plaćanje poreza i doprinosa iz dohotka i ličnih dohodaka. Prema tome, ova sredstva ne bi mogla biti predmet nove preraspodele između privrede i društva.

Preduzete su mere za normalizaciju uslova rada Jugoslovenske banke za međunarodnu ekonomsku saradnju. Između ostalog, nadležnim or-

ganima republika i autonomnih pokrajina predloženo je da odmah obezbede usmeravanje sredstava poslovnih banaka u Jugoslovensku banku za međunarodnu ekonomsku saradnju, za kreditiranje izvoza kapitalnih dobara i izvođenje investicionih radova u inostranstvu.

Daljim merama, obezbedilo bi se objedinjavanje i racionalniji uvoz sezonskih proizvoda i proizvoda koji se uvoze u većim količinama za zajedničke potrebe privrede. Omogućeno je proširenje poslova reeksporta.

U julu će se predložiti rešenja za ubrazano povlačenje kreditnih sredstava međunarodnih finansijskih organizacija i njihovo korišćenje za uvoz opreme i reprodukcioni materijala za izvoznu privredu. Preispitaće se i predložiti sistemska rešenja koja će više motivisati povećana zajednička ulaganja stranih partnera u našoj zemlji, kao i ulaganja deviznih sredstava naših radnika na privremeno radu u inostranstvu u konkretne programe male privrede u zemlji i drugo.

Za povećanje deviznog priliva predložene su i donete odgovarajuće odluke za znatno povećanje mreže bezcarinskih prodavaonica (free-shops), kao i prodavaonica za kupovinu određene robe za strana sredstva plaćanja preko konsignacije domaćim i stranim licima. Uvedena je i mogućnost prodaje određenih vrsta domaće robe, stranim fizičkim licima, koja će biti oslobođena plaćanja poreza na promet.

U okviru podsticaja za oživljavanje ukupne privredne aktivnosti, preduzete su odgovarajuće mere za što povoljnije odvijanje ovogodišnje turističke sezone. Vrš se pripreme za sprovođenje akcije za izgradnju oko 30 hiljada stanova za tržište u zemlji. Razrađuju se mere za materijalno podsticanje većeg korišćenja industrijskih i svih drugih proizvodnih kapaciteta i rezervi u zemlji, širim korišćenjem višesmernog rada, poboljšanjem organizacije rada, otklanjanjem uskih grla i drugo. Utvrđivanjem novih standarda i oporezivanjem potrošnje izvan njih, stimulisanjem proizvodnje uređaja i aparata, koji će obezbediti manje trošenje energije, podstićaće se štednja svih vidova energije.

Donete su ili predložene odgovarajuće konkretne mere kojima će se poboljšati ekonomski položaj poljoprivredne proizvodnje. Promenjen je

sistem kreditiranja poljoprivredne proizvodnje. Sredstva primarne emisije za ove namene koristiće se za kreditiranje proizvodnog ciklusa i za još 60 dana. Nakon toga će se ta sredstva povlačiti i odobravati nosiocima reprodukcione i finalne potrošnje i tržišnih rezervi poljoprivrednih proizvoda. Prelaznim rešenjima u ovoj godini proizvođačima će se tretirati zalihe za reprodukcione potrebe, i onaj deo zaliha koji, eventualno, neće biti preduzet od strane prometnih organizacija i rezervi, odnosno koje neće biti izvezene.

Uslovi kreditiranja poljoprivredne proizvodnje biće znatno povoljniji. Njen rast podstićaće se i putem druge žetve, poreskim i kreditnim olakšicama.

Ukinuta su ograničenja za izvoz poljoprivrednih proizvoda — kad proizvođači nemaju ugovorenu proizvodnju s kupcima svojih proizvoda. Istovremeno, uvedeni su i posebni prelevmani radi zaštite domaće proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Predloženo je obrazovanje tržišnih rezervi za pet osnovnih poljoprivrednih proizvoda (pšenica, kukuruz, ulje, šećer i određene vrste mesa) u Federaciji, republikama, autonomnim pokrajinama, gradovima i opštinama. One bi morale postati jedan od najvažnijih ekonomskih instrumenata uravnoteženja ponude i potražnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i stabilizacije tržišta i cena.

Savezno izvršno veće predložilo je republikama i autonomnim pokrajinama poseban dogovor kojim bi se obezbedilo jedinstvenije funkcionisanje sistema tržišnih robnih rezervi na svim nivoima. Pored regresiranja proizvodnje veštačkih đubriva, predloženo je i uvođenje regresiranja sredstava za zaštitu bilja i proizvodnje kvalitetnog sortnog semena.

2. Izuzetan antiinflatorni uticaj imaće i sređivanje monetarnih i finansijskih tokova, a posebno ubrzana finansijska konsolidacija privrede, banaka, i svih društvenih subjekata.

Radi toga se predlaže dalje zadržavanje umerene restriktivne monetarno-kreditne politike. Pri sadašnjoj stopi inflacije, predlaže se prilagođavanje i povećanje novčane mase do 60%, a ukupni dinarski plasman banaka do 52%. Ove stope će se u

sledećim mesecima postepeno sužavati u skladu s očekivanim obaranjem inflacije. Predloženo usklađivanje monetarno-kreditnih i privrednih kretanja omogućiće adekvatniju podršku predviđenom rastu proizvodnje, posebno proizvodnje za izvoz i poljoprivredne proizvodnje. U tim okvirima obezbeđivaće se potrebna sredstva za intenziviranje ukupne rentabilne proizvodnje, a istovremeno sprečavaće kreditiranje nerentabilnih kapaciteta.

Istovremeno, Savezno izvršno veće će predložiti Skupštini SFRJ ili doneti, u okviru svoje nadležnosti, mere kojima će se izvršiti identifikacija, beskompromisno zatvoriti i postupno eliminisati svi neregularni izvori i tokovi novca i njegove „sive emisije”. Na toj liniji je i predlog da interne banke mogu vršiti avaliranje menica samo u okviru kreditno-garancijskog potencijala poslovnih banaka, osim menica po osnovu investicija, kao i da organizacije udruženog rada mogu davati garancije drugim korisnicima društvenih sredstava samo pod uslovom da u poslednjih šest meseci nisu imale neplaćenih obaveza.

Do kraja 1986. godine nastaviće se politika realnih kamatnih stopa na taj način što će se eskontna stopa Narodne banke Jugoslavije utvrđivati na osnovu ostvarenog tromesečnog rasta proizvođačkih cena industrijskih proizvoda i očekivanog rasta tih cena u narednih četiri meseca, uvećanih za jedan procentni poen. Posle tromesečnog perioda, kamatne stope će se prilagođavati rastu cena.

Utvrdiće se diferencirane, povoljnije kamatne stope za pripremu proizvodnje za izvoz, a još povoljnije će biti za poljoprivrednu proizvodnju, uključujući i proizvodnju veštačkih đubriva. Za određene poljoprivredne proizvode, Savezno izvršno veće predlaže i regresiranje dela kamata. Savet guvernera će narednih dana utvrditi eskontnu stopu Narodne banke Jugoslavije, a u odnosu na nju, Udruženje banaka utvrdiće diferencirane kamatne stope za izvoz i poljoprivrednu proizvodnju.

Sasvim je izvesno da će se ovim promenama, a posebno regresiranjem, poboljšati uslovi privređivanja u celoj privredi, a naročito u izvozu i poljoprivredi.

Predloženo je limitiranje najviših kamatnih stopa na plasmane iz sredstava banaka za plasm-

ne u određene prioritetne namene (izvoz, poljoprivredu, tržišne rezerve) do nivoa kamatnih stopa na plasmane za ove namene iz primarne emisije. Kamatne stope banaka na oročene dinarske depozite građana i privrede na 12 meseci usklađivaće se na nivou eskontne stope Narodne banke Jugoslavije, a druge kamatne stope utvrđivaće banke samoupravnim sporazumima.

Ovakav način utvrđivanja kamatnih stopa važiće do kraja godine, a do tada će se proučiti i drugi mogući način i primene politike realnih kamatnih stopa i predložiti trajnije rešenje, koje bi se uvelo već u 1987. godini.

Na osnovu ukupnog finansijskog stanja privrede i banaka pripremaju se posebne mere za finansijsku konsolidaciju u užem smislu privrednih subjekata i banaka, koje će se provoditi u drugom polugodištu kako bi se od 1. januara 1987. godine mogao uvesti efikasniji režim sanacije organizacija udruženog rada i likvidacije gubitaka. Posebna pažnja posvetiće se merama i podsticajima za povećanje sopstvenih obrtnih sredstava privrede. Bitne promene su predviđene u obračunskom sistemu. U junskoj grupi mera predložena je hitna promena Zakona o obračunskom sistemu radi eliminisanja dvostrukog troškovnog opterećenja organizacija udruženog rada po osnovu kamata, kursnih kamata i revalorizacije zaliha. Bitno će se zaoštriti sprovođenje finansijske discipline u zemlji. Predložiće se ekonomski mehanizmi koji će onemogućiti tolerisanje nenaplaćenih potraživanja, zaoštriti selektivnost u monetarno-kreditnoj politici, definisati minimalna kreditna sposobnost privrednih subjekata i banaka i time opredeliti njihove mogućnosti za zaduživanje i drugo.

Savezno izvršno veće predložiće, u najkraćem vremenskom periodu, dopunski predlog za utvrđivanje dela kursnih razlika po inostranim kreditima u organizacijama udruženog rada, koji bi bio osnova za donošenje zakonske odluke o njihovom delimičnom solidarnom pokrivanju u julu ove godine.

U okviru mera za finansijsku konsolidaciju, u julu ove godine predložiće se i mere za poboljšanje dinarske likvidnosti i praktična rešenja nekih specifičnih materijalnih problema u socijalističkim republikama Crnoj Gori i Makedoniji i Socijalis-

tičkoj Autonomnoj Pokrajini Kosovo, kao i dogovor o posebnim merama za podsticanje najbržeg razvoja SAP Kosova.

U sprovođenju ovogodišnje Rezolucije i Stabilizacionog programa u celini, najsporije su vršene promene u poreskom sistemu i poreskoj politici. Savezno izvršno veće ocenjuje da bez bitnih promena na tom sektoru, nije moguće efikasnije stabilizovanje privrednih tokova i obaranje inflacije. Razrada i priprema efikasnijeg instrumentarijuma i savremenijeg poreskog sistema i naša opredeljenja oko odgovarajuće poreske politike, predstavljaju jedan od najsloženijih i najbitnijih zadataka koje moramo u zemlji, odnosno u svim republikama i autonomnim pokrajinama završiti u sledećim mesecima i koji moraju biti ugrađeni u politiku društveno-ekonomskog razvoja za 1987. godinu.

3. Neizostavno poboljšanje ekonomskog položaja privrede i izvoza nije moguće bez svođenja svih vidova potrošnje u okvire utvrđene u Rezoluciji za ovu godinu.

Polazeći od visokog rasta vanprivrednih investicija (indeks rasta njihovih isplata za prošlu godinu je 239%, a privrednih 172%, dok se u ovoj godini taj trend još pogoršava, a raste i udeo ovih u ukupnim investicijama), njihove finansijske nepokrivenosti i nesposobnosti privrede da dalje izdrži sadašnje terete, Savezno izvršno veće predlaže da se posebnim zakonom privremeno zabrani raspolaganje društvenim sredstvima za investicije u građevinske objekte koji služe za obavljanje neprivrednih i neproizvodnih delatnosti.

Uvažavajući raspravu u radnim telima Saveznog veća Skupštine SFRJ Savezno izvršno veće je izvršilo izmene i dopune u predloženom Zakonu. Prema tim izmenama, u 1986. godini ne mogu se započinjati nove neproizvodne i neprivredne investicije. Za završavanje započetih objekata korisnici društvenih sredstava mogu u ovoj godini koristiti sredstva u iznosima koji su za ove namene korišćeni u republikama i autonomnim pokrajinama, u nominalnim iznosima u 1984. godini, uvećanim za stopu inflacije merenu cenama na malo u 1985. godini. Takođe je predloženo da se izuzetno, samo na osnovu zakona, mogu započeti i nove investicije za rešavanje specifičnih problema

u republikama i autonomnim pokrajinama, ali u okviru navedenog limita. Utvrđeni limit odnosi se i na program neprivrednih investicija u Federaciji.

Savezno izvršno veće predlaže i donošenje preporuke skupštinama socijalističkih republika i autonomnih pokrajina da zakonima obezbede da se svi prihodi društveno-političkih zajednica i svih samoupravnih interesnih zajednica, koji se ostvare u periodu do 30. juna 1986. godine iznad nivoa Rezolucijom predviđenog rasta izdvoje i usmere u razvoj izvozne privrede. U republikama i autonomnim pokrajinama se i u drugom polugodištu ne bi moglo raspolagati društvenim sredstvima koja bi se izdvajala iz privrede iznad Rezolucijom utvrđenih okvira. Srazmerno utvrđenim viškovima, morale bi se smanjivati stope doprinosa i poreza iz dohotka organizacija udruženog rada i ličnih dohodaka radnika. Ovom preporukom pokreće se i akcija da se u roku od tri meseca u svim društveno-političkim i samoupravnim interesnim zajednicama izvrši neophodna revizija i smanjivanje prava na nivo koji će se moći finansijski pokrivati u okviru Rezolucijom utvrđenih mogućnosti za rast zajedničke i opšte potrošnje i da se do kraja godine izvrši racionalizacija postojeće mreže institucija opšte i zajedničke potrošnje.

U preporuci se predlaže svim društveno-političkim zajednicama da u 1986. godini ne povećavaju svoje budžete, a da neophodne izmene vrše u okviru budžeta donetih krajem prošle ili početkom ove godine. Predlaže se, takođe, da skupštine svih društveno-političkih i samoupravnih interesnih zajednica u ovoj godini ne uvode nikakva nova prava korisnika opšte i zajedničke potrošnje i da spreče opterećivanje privrede novim obavezama.

Banke i druge finansijske organizacije i zajednice osiguranja pozvane su da smanje iznose naknada, odnosno premija za svoje usluge.

Polazeći od krajnje nepovoljnih kretanja u raspodeli dohotka i čistog dohotka, a posebno rasta ličnih dohodaka mimo produktivnosti rada i dohotka, Savezno izvršno veće predlaže donošenje zakona o privremenoj zabrani raspolaganja delom društvenih sredstava za lične dohotke, za

zajedničku potrošnju radnika i za određene troškove poslovanja za 1986. godinu.

Cilj Zakona nije uvođenje administrativnog uređivanja odnosa u raspoređivanju dohotka i raspodeli sredstava za lične dohotke, a pogotovo nije njihovo zamrzavanje. Osnovni cilj je da se i rast ličnih dohodaka u 1986. godini svede u okvire predviđene Rezolucijom i obezbedi sprovođenje dogovorene politike u ovoj oblasti. Prema Predlogu zakona, čist lični dohodak mora se raspoređivati na osnovu ostvarenih rezultata rada i poslovanja i utvrđenih proporcija između dohotka po radniku i akumulacije u odnosu na prosečno korišćenje sredstava. Radi očuvanja motivacije za rad, omogućeno je da organizacije udruženog rada koje ostvare veći dohodak u odnosu na uloženi rad i korišćena sredstva, a pri raspoređivanju čistog dohotka, ostvare veću akumulaciju prema prosečno korišćenim sredstvima u odnosu na prosek privrede republike, odnosno autonomne pokrajine, mogu ostvarivati i veći bruto lični dohodak po radniku u odnosu na prosek privrede republike odnosno autonomne pokrajine ili cele zemlje.

Predloženi Zakon ne odnosi se na način raspoređivanja dohotka i čistog dohotka u organizacijama udruženog rada koje su raspodelu uskladile sa samoupravnim sporazumima i društveno dogovorenom politikom u ovoj oblasti.

Organizacije udruženog rada koje to nisu učinile, mogle bi isplaćivati čiste lične dohotke na nivou iznosa prosečnog mesečnog čistog ličnog dohotka isplaćenog po radniku u toj organizaciji u odgovarajućem periodu 1985. godine, uvećanog za procenat rasta dohotka po radniku u privredi republike odnosno pokrajine u 1986. godini, i korigovanog za procenat odstupanja (pozitivnog ili negativnog), od stope akumulativnosti organizacije udruženog rada u odnosu na prosek iste ili srodne delatnosti u republici odnosno autonomnoj pokrajini.

Istim Zakonom predloženo je ograničenje upotrebe društvenih sredstava u organizacijama udruženog rada za zajedničku potrošnju i druge izdatke koji imaju karakter materijalnih i drugih troškova poslovanja.

Svi korisnici društvenih sredstava koji su čiste lične dohotke isplaćivali u većim iznosima ne-

go što će biti utvrđeni ovim Zakonom, moraju do kraja godine uskladiti njihova kretanja s kriterijumima predloženog Zakona.

4. Pored mera i instrumenata ekonomske politike kojima jača motivacija privrede za izvoz i proizvodnju poboljšava se njen položaj finansijskom konsolidacijom, rasterećenjem i svođenjem potrošnje u okvire raspoloživog dohotka, Savezno izvršno veće predlaže Skupštini Jugoslavije, a i u svojoj nadležnosti donelo je mere koje će neposredno delovati na sektoru cena i tržišta.

Prvi skup mera odnosi se na smanjivanje interesa i mogućnosti organizacija udruženog rada da prekomernim povećanjem cena stiču dohodak i sredstva za raspodelu. Skupštinama republika i autonomnih pokrajina predložiće se da donesu zakone kojima će na jedinstven način utvrđivati i zahvatati deo dohotka organizacija udruženog rada koji je stečen inflatornim porastom cena. Ova mera će imati i preventivni efekat. Organizacije će unapred znati koji su okviri rasta cena koje moraju poštovati, a da ne zapadnu u obavezu za društveno zahvatanje dela svog dohotka. Ako i pored toga neprihvatljivo i neopravdano povećaju cene, deo dohotka će se zahvatiti i usmeravati u razvoj izvozne proizvodnje i finansiranje tržišnih robnih rezervi.

U julu će se predložiti izmene i dopune Zakona o sprečavanju monopolskog ponašanja i nelegalne konkurencije na jugoslovenskom tržištu, kojima će se jasnije definisati ekonomski kriterijumi za utvrđivanje monopolskog ponašanja i omogućiti efikasnije antimonopolske aktivnosti.

Smanjivanjem broja posrednika smanjuje se mogućnost nadzidavanja cena u prometnoj sferi.

Priprema se i poseban program interventnog uvoza robe široke potrošnje, kojim će se suzbijati monopolističko ponašanje pojedinih domaćih proizvođača i obezbeđivati bolje snabdevanje tržišta.

Drugi skup mera koje se preduzimaju ovih dana odnosi se na nužno otklanjanje dispariteta u cenama. Organizacije udruženog rada iz oblasti energetike i nekih grana sagrađaja ubuduće će cene svojih proizvoda i usluga obrazovati u skladu s donetim zajedničkim elementima utvrđenim u

Srednjoročnom Društvenom planu razvoja SFRJ od 1986. do 1990. godine. To će omogućiti postepeno otklanjanje dispariteta u elektro-energiji i proizvodnji uglja i zemnog gasa, a u železničkom saobraćaju cene se već formiraju na taj način. To je uslov za normalni razvoj u tim vitalnim delatnostima i za racionalniju upotrebu energije i transportnih usluga.

Do sada utvrđene zaštitne cene osnovnih poljoprivrednih proizvoda za 1986. godinu od danas su korigovane za oko 34%. Cilj ove promene je zaustavljanje pogoršavanja položaja poljoprivrede u primarnoj raspodeli i obezbeđenje dugoročnih uslova za stabilnu poljoprivrednu proizvodnju.

Danas je postignuta i saglasnost nadležnih republičkih i pokrajinskih organa o dogovoru za organizovani otkup pšenice roda 1986. godine, po kome će otkupna cena pšenice iznositi 70 dinara. Time ujedno odgovaram i na prvo delegatsko pitanje.

Savezno izvršno veće je ocenilo da je u sadašnjim uslovima i okolnostima nužno sprovoditi i pojačanu neposrednu kontrolu cena i povećati efikasnost te kontrole.

I narednih meseci ove godine, u skladu sa Zakonom o sistemu društvene kontrole cena, organizacije udruženog rada će i dalje moći samostalno obrazovati cene, kod kojih se na usporavanje rasta može efikasnije uticati drugim merama ekonomske politike, gde postoje konkurencije na domaćem tržištu i mogućnost interventnog uvoza, a kod kojih dosadašnja kretanja bitnije ne odstupaju od utvrđene ekonomske politike za 1986. godinu. Ovi proizvodi čine oko 37% vrednosti industrijske proizvodnje.

Sa cenama iz oblasti energetike i saobraćaja, koje će se obrazovati na osnovu zajedničkih elemenata, u režimu samostalnog obrazovanja cena je oko 45% vrednosti realizacije industrijske proizvodnje.

Cene približno 42,2% vrednosti industrijske proizvodnje biće na režimu prethodnog obaveštavanja. U ovom režimu organizacije udruženog rada i druge radne organizacije moraju obavestiti Savezni zavod za cene naročito o predviđenim povećanjima cena svojih proizvoda i usluga u roku od 120 dana pre početka primene novih cena.

Približno 6,3% vrednosti industrijske proizvodnje će biti na režimu obavezne prethodne saglasnosti Saveznog zavoda za promene cena.

U režime ovih privremenih mera uvršćene su cene koje su u ovoj godini porasle izuzetno visoko, znatno van orijentacionih parametara Saveznog zavoda za cene, iako po svom ekonomskom položaju i s obzirom na situaciju na tržištu i kretanje izvozno-uvoznih cena pretežno za to nemaju opravdanja.

Za oko 6,8% vrednosti industrijske proizvodnje cene će se moći utvrđivati na osnovu propisanog načina obrazovanja cena. U pitanju su, pre svega, cene osnovnih prehrambenih proizvoda. Radi ublažavanja rasta cena i otklanjanja dispariteta u ovoj oblasti, a time, nažalost, i povećanja životnih troškova građana, Savezno izvršno veće predlaže da se, u opštinama, republikama i autonomnim pokrajinama kompenzira deo razlike u cenama za pšenično brašno tipa-850 i hleb od te vrste brašna, jestivo ulje i mast, određene vrste svežeg mesa i mleko.

Cene nafte, derivata nafte i zemnog gasa do donošenja zajedničkih elemenata utvrđivaće Savezno izvršno veće (ukupno 7,4% vrednosti cena industrijskih proizvoda).

Savezno izvršno veće je donelo i odluku o vraćanju cena, kojima je obuhvaćeno oko 4% vrednosti industrijske proizvodnje na nivo cena od 1. marta 1986. godine. Istovremeno, za njih je uveden i režim prethodnog obaveštavanja Saveznog zavoda za cene u roku od 120 dana. Ove cene rastle su, u ovoj godini, najbrže sa najmanje ekonomske opravdanosti, a njihovim povećanjem stvoreni su ozbiljni poremećaji na tržištu, zbog čega bi bilo neopravdano neprimeniti i sprovesti ovu zakonsku meru.

Savezno izvršno veće poziva nadležne organe u opštinama, republikama i autonomnim pokrajinama da preduzmu odgovarajuće mere da se i cene komunalnih i stambenih usluga dovedu u skladu sa opredeljenom politikom cena za ovu godinu.

Mere neposredne kontrole cena, iako su privremene, za privredu neće biti bezbolne. Ali, povećanja cena u prošlim mesecima bila su takva da su

one neophodne da bi se stvorili uslovi za efikasnije delovanje ekonomskih zakonitosti i da bi se zdravom delu privrede omogućili normalniji uslovi privređivanja i realnija merenja proizvodnih rezultata, da bi se stimulativnije delovalo na izvoz i smanjili dalji udari na žitovni standard stanovništva. Savezno izvršno veće poziva sve društvene subjekte da obezbede i njihovo najdoslednije poštovanje i sprovođenje. Ako se ove mere efikasnije sprovedu, onda će se brže stvoriti mogućnosti za njihovo ukidanje i uspostavljanje normalnih tržišnih uslova privređivanja i regulisanja i ove oblasti reprodukcije.

Drugarice i drugovi delegati, ovim pregledom mera obuhvaćene su samo najvažnije aktivnosti za ostvarivanje Rezolucije u 1986. godini. Njihovim donošenjem značajnije bi, već u ovoj godini, ojačala materijalna osnova udruženog rada privrede i izvršilo bi se znatno troškovno rasterećenje. Zato one, po svom realnom ekonomskom značaju, imaju naglašeni antiinflatorni karakter. Istovremeno, ovim merama će se unutar privrede izvršiti značajna preraspodela dohotka u korist izvozne privrede i poljoprivrede. Opravdano se zato očekuje da će i organizacije udruženog rada ovih sektora dati sopstveni doprinos u pogledu produktivnosti, kvaliteta robe, poslovnog ponašanja i drugo, kako bi što pre došli do povoljnijih rezultata. Savezno izvršno veće ima u vidu da će se donošenjem ovih mera deo privrede, koji ne izvozi, privremeno naći u težem položaju, ali je to u ovom trenutku neizbežno, kako bi onda zajedničkim snagama i naporima mogli ići brže i izaći iz sadašnjeg stanja.

Ocenjuje se da će privreda u drugoj polovini ove godine biti rasterećena za blizu jednu hiljadu milijardi dinara po osnovu smanjivanja neproizvodnih i neprivrednih investicija, smanjivanja troškova kamata, svođenje opšte i zajedničke potrošnje u Rezolucijom utvrđene okvire, smanjivanjem ugovornih i drugih obaveza, usklađivanjem ličnih dohodaka, smanjivanjem zajedničke potrošnje u organizacijama udruženog rada, smanjivanjem troškova cena nafte, carina i po drugim osnovama, osim efekata nižeg rasta cena.

Istovremeno, za ovaj poduhvat će u prvoj fazi biti potrebno obezbediti nova sredstva za izvozne podsticaje, pokriće kursnih razlika, regresiranje

kamata, sortnog semena i sredstava za zaštitu bilja kao i za formiranje tržišnih rezervi. Međutim, pri postojećem materijalnom položaju privrede, ova sredstva se ne mogu tražiti prvenstveno u njenom dohotku, odnosno njegovom dodatnom opterećivanju.

Savezno izvršno veće ocenjuje da bi se celovitim i doslednim sprovođenjem predloženih mera (i njihovim bilansnim pokrićem), bitnim menjanjem ponašanja i odnosa prema radu, boljim privređivanjem društvenim sredstvima, ukupnom većom društvenom produktivnošću i efikasnošću, totalnom štednjom društvenih sredstava i drugo na svim nivoima društvene organizovanosti, od organizacija udruženog rada, mesnih zajednica, osnovnih društveno-političkih organizacija, preko opština, gradova, republika i pokrajina, do ključnog organa Federacije, mogao do kraja godine održati rast industrijske proizvodnje i društvenog proizvoda oko nivoa planiranog Rezolucijom, a izvoz robe i usluga bi bio veći za 5 do 6% u odnosu na prošlu godinu, što je nešto ispod planiranog. Suficit platnog bilansa bi se mogao održati blizu planiranog nivoa. Stopa rasta inflacije mogla bi se do kraja godine smanjiti za oko 20 procentnih poena, što bi imalo značajnije ekonomske i psihološke efekte, poboljšao bi se položaj privrede u raspodeli dohotka, otklonili najveći dispariteti cena, naročito u energiji, poljoprivredi i saobraćaju. Postigao bi se napredak u procesu finansijske konsolidacije i svođenju svih vidova potrošnje u realne mogućnosti.

Drugarice i drugovi, delegati, Savezno izvršno veće je svesno da svako pojedinačno rešenje o predloženim merama i aktivnostima nije u svim elementima precizno i potpuno, a i bez toga je otvoreno za razmatranje svakog novog predloga koji bi doprineo poboljšanju predloženih rešenja i kojim bi se što potpunije obezbedila realizacija ciljeva koje imamo pred sobom. U tom pogledu, Savezno izvršno veće je jasno utvrdilo osnovne pravce konkretnih zadataka i aktivnosti. Pri tome je uvereno da je njihovim sprovođenjem moguće efikasnije započeti izlazak iz sadašnjeg kriznog stanja i neizvesnosti i oslanjanjem na samoupravljanje krenuti u oživljavanje privrednog i društvenog rasta i u kreativniju društvenu klimu i perspektivu.

Zato vas molim da predložene mere podržite i prihvatite.

(Aplauz)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ДР МИЛЕНКО БОЈАНИЋ:

Захваљујем другу Јанезу Земљаричу, потпредседнику СИБ-а на уводном излагању.

Обавештавам делегате Савезног већа да остану у соби, како би Савезно веће одмах наставило рад.

Такође, обавештавам делегате Већа република и покрајина да ће се рад Већа република и покрајина наставити кроз 10 минута у малој сали.

Закључујем ову седницу.

(Sednica je završena u 17 sati i 55 minuta)

NASTAVAK SEDNICE SAVEZNOG VEĆA

(Početak u 17,57 sati)

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Другарице и другови, настављамо с радом.
Прелазимо на рад по тачкама дневног реда.
Прва тачка дневног реда је:

Анализа остваривања политике друштвено-економског развоја утврђене Резолуцијом за 1986. годину, с прилозима

Делегатима су достављени: Анализа остваривања политике друштвено-економског развоја утврђене Резолуцијом за 1986. годину, с прилозима /два прилога/, која вам је стављена на увид у просторијама за делегације и делегате.

Подељени су вам и извештаји Одбора за друштвено-економске односе и Одбора за рад, здравље и социјалну политику, а саслушали смо и Експозе друга Јанеза Земљарича, потпредседника Савезног извршног већа.

Представници Савезног извршног већа су Жарко Папић, генерални директор Савезног завода за друштвено планирање и Војислав Кнежевић, заменик генералног директора.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе, делегат др Радивоје Тепшић, а Одбора за рад, здравље и социјалну политику, делегат Богдан Шундерић.

Пошто ову Анализу разматрамо ради давања мишљења Већу република и покрајина, предлагам да се договоримо да расправу у вези с овом тачком дневног реда, завршимо тако што ће Одбор за друштвено-економске односе, као матични одбор, на основу мишљења, примедби и предлога, изнетих у извештајима радних тела, као и на данашњој седници Већа, припремити и доставити мишљење Већу република и покрајина.

Да ли Веће прихвата овај предлог? /Да/

Отварам претрес о Анализи.

Ко се јавља за реч?

Реч има делегат Петар Бендевски.

ПЕТАР БЕНДЕВСКИ /СР Македонија/:

Другарице председнице, другарице и други ви делегати, у Анализи и у осталим документима у основи је дато остваривање задатака утврђених Резолуцијом за 1986. годину, с тежиштем на питањима у вези с инфлацијом, економским односима с иностранством, производним и финансијским резултатима пословања организација удруженог рада.

На основу сагледавања у Анализи произилази да се основни задаци развоја за ову годину не остварују у утврђеним оквирима. Због тога је друштвено-економско стање и даље кризног карактера. При том је изостао очекивани преокрет и превазилажење негативних трендова. Заоштравања у друштвено-економском развоју присутна су посебно на подручју цена, економских односа с иностранством и финансијског стања у организацијама удруженог рада.

У Социјалистичкој Републици Македонији услови привређивања су изоштренији и неповољнији од просечних за земљу, што утиче на то да стање, проблеми и резултати буду неповољнији. При том, посебно је изоштрено стање у економским односима с иностранством на плану финансијског пословања организација удруженог рада, производњи губитака, трајно ниским нивоом ликвидности привреде и банака, енормно високим бројем лица која траже запослење, значајним проблемима у енергетици, агрокомплексу и др.

Пораст производње у протеклим месецима, и поред тога што је изнад нивоа предвиђеног за

ову годину, гледано за сваки месец појединачно, бележи интензитет сталног смањења, што у условима успореног извоза, не представља излаз из кризне ситуације. Због тога се с правом у материјалима указује на нестабилност токова репродукције и на потребу предузимања мера за реализацију предвиђеног извоза. У условима мањег извоза, значајније ће бити сужен простор у увозу сировина и репроматеријала, што ће се неповољно одразити на производњу, инвестиције, запосленост и слично.

Висока инфлација представља основни проблем развоја због чега је неопходно предузимање посебних економских мера да би се она смањила. То се неповољно одражава на повећање извоза у условима веће мотивисаности пласмана на домаћем тржишту, обезвређују се резултати рада и утиче се на даље раслојавање радничке класе /на мали део богатих и значајан део сиромашних радних људи и грађана/. Отуд произилази и то да се друштво не сме помирити с присуством високе инфлације која не само што не води излазу из кризе, него је још и продубљује. Висока инфлација посебно се неповољно одражава на радне људе Социјалистичке Републике Македоније који имају најнижи просечан лични доходак у односу на целу земљу.

Подржавам антиинфлациону политику и с тим у вези напоре Савезног извршног већа, но, при томе треба рећи да се као решење овог питања не подразумева замрзавање цена што би условило дефицитарност појединих роба, пад асортимана и квалитета. Евентуално замрзавање цена и личних доходака је дах краткорочног ефекта али би трајно остала неизвесност, економска заблуда и притисак на даље повећање цена.

Резултати финансијског пословања СР Македоније у првом тромесечју ове године су крајње неповољни и још више утичу на слабљење материјалне основе удруженог рада и на текуће пословање. Остварени су губици од преко 24 милијарде динара, акумулација од 14 милијарди, а негативан салдо износи око 10 милијарди динара. Истовремено, смањено је учешће средстава организација удруженог рада у расподели добротка за 5,5 процентних поена. Наставља се и тенденција високе зависности привреде од кредита,

а то условљава високе трошкове, посебно по кредитима за обртна средства.

Укупно исплаћене камате у првом тромесечју ове године износе око 47 милијарди динара, од чега преко 40 милијарди представљају обртна средства. У 1985. години за камате је издвојено око 138,8 милијарди динара из добротка привреде што је приближно обиму исплаћених чистих личних доходака у организацијама удруженог рада.

Посебну тешкоћу у Републици представљају губици електропривреде, пре свега због присуства високих диспаритета цена у условима значајно промењене производне структуре електричне енергије. Показани губици у 1985. години износе 9,7 милијарди динара, а заједно с неизмиреним обавезама близу 18 милијарди динара, док су у Југославији 108 милијарди динара и представљају учешће од близу 17%. Овакво стање електропривреде Македоније онемогућава примену донетих закона, а пре свега санацију, амортизацију, ревалоризацију средстава и друго.

Економски односи СР Македоније с иностранством у месецу мају су неповољни. Извоз робе за пет месеци ове године је смањен за око 11%, а увоз је повећан за 7,3%. Дефицит износи преко 143 милиона долара. Извршене су и фиксне и гарантоване обавезе у износу од 90 милиона долара, а за измиривање до краја године остаје око 200 милиона долара, од којих 131 милиона на конвертибилном подручју.

Остварено је 584 акредитива за износ од 11,8 милиона долара, што указује на прилично ситне испоруке.

На девизном тржишту купљено је робе за 16,5 милиона долара. За повећање извоза неопходне су допунске мере и активности, укључујући и подстицајне стопе. Међутим, оцењује се да у СР Македонији не постоје материјалне могућности за допунски подстицај из средстава републике.

У пољопривреди је значајно погоршано економско-финансијско стање с тенденцијом даљег погоршавања, пре свега због присуства високих диспаритета цена финалних пољопривредних производа и репроматеријала. На ово указује и стање и да се у условима обезбеђеног регре-

са за вештачко ђубриво од 30%, цена вештачких ђубрива повећава за још 24%.

Посебан проблем пољопривреде у СР Македонији представљају залихе дувана од око 37 хиљада тона, због чега је неопходно предузимање допунских мера на нивоу земље због повећања извоза и откупа савезних робних резерви од 9 на 14 хиљада тона.

Превазилажење присутних проблема развоја, посебно крупних инфраструктурних система, електропривреде, железнице и ПТТ саобраћаја, не може се остваривати ако се не успостави економско-техничко-технолошко јединство у њиховом развоју. С тим у вези је неопходно да се интензивније предузима активност за припрему и доношење заједничких планова.

Лични доходи, као и средства опште и заједничке потрошње, неоправдано прате инфлацију и крећу се изван реалних оквира раста производње и продуктивности.

Међутим, високи номинални раст средстава опште и заједничке потрошње условљен је значајним изузимањем утврђеним Резолуцијом за 1986. годину, због чега дата оцена у Анализи за одступање од предвиђених оквира тражи њихово разграничење. Другим речима, у СР Македонији лични доходи нису разлог инфлацији.

Истовремено, за Социјалистичку Републику Македонију је карактеристично блокирање републичког буџета на основу неизмиренних обавеза за коришћење кредита по међудржавним договорима.

Социјалистичка Република Македонија је суочена с великим бројем незапослених лица /око 145.000 лица/ и поред пораста запослености за око 3%, и напора који се чине на том плану. Истовремено, проблем је још сложенији ако имамо у виду постојање технолошког вишка запослених /око 100.000 лица/, као и 33.000 привремено запослених у иностранству.

Социјалистичка Република Македонија, као привредно недовољно развијена република, налази се у крајње тешкој финансијској ситуацији. Због тога је неопходно да се убрзано продужи доношење мера из подручја финансијске консолидације, за које постоје политичка и друга опредељења савезних органа.

Оцењујући позитивно до сада предузете мере за побољшање финансијског стања Републике, као што су: одлагање анuitета Фонда Федерације, извршена конверзија кредита из примарне емисије и слично, указује се на потребу бржег решавања курсних разлика /обавеза за пројекат „Фени“ из Стрежева/, и репрограмирање обавеза за кредите по међудржавним договорима за поједине пројекте из енергетике.

Закључна сагледавања и правци даље активности истакнути у материјалу и у уводном излагању потпредседника Савезног извршног већа, у основи су прихватљиви. Међутим, оцењујем да у даљем раду треба да се конкретизују /ближе определе/, а определења о довршавању реконструкције привредног система и убрзавање рада на изменама политичког система треба дефинисати, те на то усмерити будућу активност.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље тражи реч?

Има реч делегат Драгољуб Јакић.

ДРАГОЉУБ ЈАКИЋ /СР Црна Гора/:

Као што је познато, наше друштво налази се већ одавно у привредној кризи. У цијелом прошлом планском периоду ми смо покушали да нађемо неки излаз. Међутим, на жалост, ми то нијесмо успјели и мислим да је Дугорочни програм, то је већ потпуно јасно, одговорио на многа питања — на који начин да наше друштво изађе из кризе.

Ми смо се кроз разне системске законе које смо донијели крајем године, посебно средњорочним и дугорочним планом определијели на који начин и како да динамизирамо нашу стопу раста, односно да направимо један заокрет у смислу свих привредних и других трендова у позитивном смислу. Ми смо таква определијења уградили и у Резолуцију за ову годину. На жалост, сва та наша определијења, која су верификована кроз ове

документе, видимо да се не остварују ни у току ове године.

Мислим да то говори о једном стању када наше друштво треба заиста на најодговорнији начин /Скупштина СФРЈ, Савезно извршно вијеће/, да одговори зашто се у нашем друштву тако одвијају ти трендови? Све то што смо предузели до сада, није дало оне резултате на које смо ми и наша укупна економска и дугорочна развојна политика били ослоњени.

Зато мислим да је Савезно извршно вијеће с мјерама којима иступа сасвим у праву, и мислим да смо ми данас овдје у обавези, без обзира што нијесмо имали много времена да проучимо све те мјере које Савезно извршно вијеће предлаже, данас у позицији једино да дамо пуну подршку таквим мјерама. Али, уз то, одмах да кажем да уз те мјере о којима смо ми расправљали у радним тијелима нашег Вијећа, сада немамо пуну квантификацију у вези с многим мјерама. Могуће је да то и није било могуће дати у овако кратком периоду.

Било би добро да у наредном периоду, до усвајања ових мјера /чули смо, у првој фази расправе, посебно из веома аргументованог излагања друга Земљарича/ да би требало да и у првој фази, и у другој, и у трећој фази заиста настојати да се види шта то све значи, јер смо ми и до сада имали веома много тих разних „пакета” итд. очекивања, предлагања, а ти многи „пакети”, многе мјере нијесу дале праве ефекте и резултате.

Немамо разлога да сада, у старту, сумњамо у то, али би било добро да органи савезне управе, да Савезно извршно вијеће, и даље раде на проучавању разних појава, кретања итд. која су веома сложена. Многе ствари које ми претпоставимо и за које прилагодимо одређене, по нама, економске мјере, економску политику, не дају то што ми претпостављамо у разним документима. Значи, у нашем систему треба радити нешто продубљеније, око неких системских ствари тих система у ширем смислу, и економске политике.

Мислим да то понекад доста једнострано радимо, и због таквог, недовољног аналитичког приступа и приступа на брзину, имамо вео-

ма негативне последице. Све ово што нам се сада дешава на плану смањења извоза, динамике производње, на плану потрошње итд., све су већ одавно познате ствари. Ми смо и до сада, кроз цио плански период, најмање две године покушавали да одговоримо на та питања и доносили одговарајуће мјере, економске политике. Те мјере економске политике нијесу дале резултате.

Заиста се сада поставља питање да ли су и ове мјере, које у цјелини подржавам, праве мјере које ће направити заокрет у нашем укупном привредном стању.

Скупштина СФРЈ и Савезно извршно вијеће имају пред народом и радничком класом Југославије велику одговорност да направе нешто што мора учинити заокрет. Ови, негативни трендови налазе се, малтене, на свим виталним секторима привредног и друштвеног живота и мислим да не можемо прихватити такво стање.

Ми смо и до сада доносили доста тих мјера. Међутим, многе мјере нису биле прихваћене од многих друштвено-политичких субјеката. Како сада и којим средствима и методама гарантујемо да ће и ове мјере, било незаконске, било из наслова препорука, обезбедити да се оне данас спроводе код свих субјеката?

Мислим да је то тежа страна укупног нашег понашања, где се Критичком анализом функционисања политичког система дошло до закључка да се многе одредбе закона и договора не извршавају.

Ако и сада останемо на том терену тако да свако може да извршава законе и препоруке према целисходности и то како њему одговара, мислим да ове наше мјере неће дати очекивани резултат и да је и то једна од основних порука Савезном извршном вијећу не само да предлаже мјере него и да контролише, у границама својих могућности, да ли се оне дословно спроводе.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегат Бранислав Миловановић.

БРАНИСЛАВ МИЛОВАНОВИЋ /САП Војводина/:

Другарице и другови, поводом Мајске анализе, указао бих на један број питања из области пољопривредно-прехрамбеног комплекса.

У овој области је изузетно неповољна и забрињавајућа ситуација, која тражи целовита и права решења. Свако одлагање санације стања, далеко ће нас више коштати.

Када је реч о пољопривреди и производњи хране, уочљиво је да смо углавном сагласни с оценама о стању. Извесне разлике се јављају у сагледавању узрока, а још веће су код предлагања и предузимања мера.

Ми смо и до сада предлагали одређене мере и решења, а од 1983. године, због нарушених односа у ценама, високих камата и других неадекватних мера, агроиндустрији је све теже, због крупних последица и у укупној друштвеној задједници.

Последица су свима нама добро познате: смањује се производња и извоз хране; опада обим организоване друштвене производње; долази до екстензивирања и поскупљења производње; повећава се увоз хране. Тако се при значајнијем смањењу потрошње; смањује акумулација и инвестиције а читав низ индустријских грана губи купце у области пољопривреде и на селу.

На ово желим да укажем посебно сада, када се налазимо пред доношењем нових мера које су нужне и од којих се много очекује. Ми смо данас чули с каквим циљем се оне предлагају. Не знамо још њихове квантификације.

Мере ће сигурно бити добро примљене и прихваћене ако доприносе остваривању циљева Дугорочног програма економске стабилизације и уважавају реалну могућност о равномернијем распоређивању терета стабилизације.

Друго, налазимо се пред жетвом, а то значи и пред новом сетвом, односно заснивањем производње у новој економској години. И овога пута можемо констатовати, иако се практично налазимо пред жетвом /жетва је данас и почела/, да су пали први снопови пшенице /бар код нас у Војводини/ а да још нисмо утврдили неке бит-

не услове за њено успешно обављање /заштитну цену, реесконт, банкарске лимите и друго/.

На прошлој седници, на питање другарице Блаженке Књаз када ће СИВ донети заштитне цене пшенице, одговорено је да се договор републичких и покрајинских извршних већа о откупној цени пшенице припрема. Другарица Блаженка Књаз сигурно није случајно поставила питање заштитне а не откупне цене, јер је формирање заштитне цене у надлежности СИВ-а, док се цена пшенице образује на бази економских закона и о томе одлучује удружени рад. Истина последњих година смо имали договоре извршних већа република и покрајина о откупним ценама неких пољопривредних производа. Међутим, знамо и то да су они имали контраефекте у односу на постављене циљеве. Наиме, због неекономски утврђених откупних цена и других неадекватних мера, у пракси смо имали смањење обима откупа и смањење обима производње некад и као резултат смањења површина, на пример код пшенице или због смањених улагања, као код кукуруза.

Зато мислим да није било оправдања да се благовремено од надлежних органа не донесе заштитна цена пшенице и заштитне цене других производа, која има дефинисану основу у нашем систему цена и не треба још придавати значај који она нема, нити може имати.

Заштитна цена је позната категорија коју имамо већ дуго и која се утврђује на основу просечних трошкова. У Дугорочном програму је записано да би она требало да садржи и акумулацију.

Полазећи од ових опредељења, и реално сагледаних производних трошкова у већини агроиндустријских система у Југославији, и код земљорадника /ове године се крећу најчешће између 67 и 69 динара/, реално је било очекивати да ће се најмање на том нивоу, у тим оквирима, формирати заштитна цена. Применом решења из Дугорочног програма економске стабилизације она би требало да буде увећана за део акумулације.

Кад је реч о реесконтној цени, утврђено је да би она требало да износи 10% више од зашти-

тне цене. Данас смо чули да се предлаже цена пшенице која износи 70 динара, што је практично на нивоу производних трошкова.

Поставља се питање да ли ће ова цена, и друге мере за које још не знамо, обезбедити да се из овогодишњег рода откупи планираних 65% произведене пшенице, да се ујесен засеје пшеница у планираним оквирима и да се обезбеди доходовни интерес произвођача. Ако се присетимо како се цела ситуација одвијала у прошлој и претпрошлој години, онда закључујемо да ће бити веома тешко.

Посебно значајне мере за подстицајне производње и преузимање пшенице је обезбеђивање потребних износа средстава и на нивоу реесконта /као што је био случај и прошле године/, бар на нивоу од 70%. Реесконтни кредити би морали бити економска мера којом би се помогло организацијама удруженог рада у извршавању плана откупа као изузетно важног производног али и друштвеног задатка, с обзиром на њихов материјални положај и потребу у средствима у једном кратком временском периоду. Није прихватљиво уводити реесконт као меру принуде произвођачима и прерађивачима да купују, односно, продају пшеницу по неекономским и на административни начин одређеним ценама.

До сада је толико пута у пракси потврђено да међу условима преузимања пшенице /преузетих количина и засејаних површина/, постоји висок степен узајамности. Ово би се морало уважавати и при договарању услова преузимања пшенице овогодишњег рода.

Иначе, у оквиру удруженог рада, поуздано знам податке за САП Војводину. Све што је у њиховој надлежности, договорено је још пре двадесетак дана. Извршене су све припреме, договорени су услови, формиран штабови и друго.

Међурепубличко-покрајинским релацијама, део пшенице је већ уговорима распоређен. Утврђени су прометна цена и други услови, понегде су дати аванси и слично. У већини случајева, цена пшенице се уговара на нивоу цене семенске пшенице од прошле јесени, а она је знатно виша од цене која је данас предложена. На жалост, реч је само о мањим количинама пшенице. Већи део

произвођача који су репродукционо везани, и даље су у великој неизвесности, те нису у могућности да договарају цену, јер не знају на коме нивоу ће се формирати цена брашна и хлеба, што је значајан ограничавајући, рекао бих, неекономски фактор за утврђивање прометне цене пшенице.

Захтеви произвођача су /мислим да су они оправдани/, да се и цена ових производа одређује према економским законитостима, а да друштвено-политичке заједнице, у складу са својим овлашћењима, путем регреса, компензација, кредитне и пореске политике, воде једну активну политику заштите стандарда /посебно за одређене категорије становништва, како је то и иначе предвиђено овим мерама/, од цене која се предлаже.

Друга група питања у вези је с положајем аграра и агроиндустрије и односи се на недостатак средстава, висок ниво кредита и енормно високе камате. Последњих година о томе постоје бројне анализе, чврсти аргументи и јасни ставови. Ту ситуацију до данас нисмо разрешили, а и њена најава, уколико се тако прихвати, неће допринети значајнијем мењању стања у овом битном сегменту услова привређивања.

Реалне камате су опредељење Дугорочног програма и то није спорно. Поставља се питање које су то реалне камате у пољопривреди и агроиндустрији. Ако камате оптерећују доходак ових привредних грана за 2,5 до 3 пута више у односу на просек привреде, зар онда не треба у тим оквирима тражити и реалну камату за овај део привреде. Коначно, тај селективни приступ је све доскоро и код нас био присутан, као и у другим привредама.

Исто тако, неодрживо је у оквиру пољопривреде да исту каматну стопу имају и ратарство и сточарство, као на пример, и производња и залихе, нарочито када купци управо због високих камата одлажу куповину, односно опредељују се за, такозвано, амбулантно снабдевање, тако да већи део залиха и трошкова залиха пада на терет произвођача. Мислим да произвођачима то морамо признати. Други је проблем ако је реч о неким шпекулантским разлозима /држање залиха

ради повећања цена и слично/. Ти се проблеми морају разлучити, јер их не можемо све стављати у исти кош.

Конверзија краткорочних кредита, повраћај дела камата и њихово снижавање и бенефициране камате су мере које се очекују и, ако се реално одреде, добили би се потпунији ефекти. Мислим да ће неке мање поправке само за извесно време одложити потребу за суштинским решавањем ових проблема.

Оријентација на већи извоз је једно од стратешких опредељења Дугорочног програма економске стабилизације. У истој позицији би требало да буду и произвођачи хране, посебно због наших компаративних предности и доста високог нето девизног ефекта. Међутим, оно што чинимо у последње време, када је реч о директном увозу хране /шећера, уља, меса/ и свему ономе о чему је било речи у вези с производњом, кредитирањем, ценама итд, може се стећи утисак да се ми, као друштво, дугорочније опредељујемо за увоз хране.

Мислим да би и у погледу извоза пољопривреда и агроиндустрија требало да имају равноправан третман и да адекватно стимулишу извоз хране на дуже стазе, а дестимулишу увоз, и то, пре свега, економским путем, значи, преко прелиминара итд.

Ово посебно због тога што је данас тржиште ограничавајући фактор производње и што се оно и даље сужава. Тим пре је значајнији задатак који се односи на повећање извоза и ширење домаћег тржишта. Наравно, то се може обезбедити повољнијим ценама ових производа, које би се формирале на бази економских закона, а не административно, увођењем већег степена сигурности и стабилности у производњи, у чему би посебно место и значај требало да имају робне резерве.

Најзад, када говоримо о производњи хране и њеном економском положају који је сада крајње неповољан /губицима и др/, најчешће говоримо о ценама. Међутим, више говоримо о ценама пољопривредно-прехранбених производа, а мање о ценама импута, а требало би да буде обрнуто. Пољопривредници су толико пута рекли да немају интереса да подижу цену својих

производа јер знају да то има и другу страну међаље и да они никада нису добили трку са ценама. То задњих година потврђује и пракса. Улазне цене треба обуздавати. У току ове године, заустављен је убрзани раст цена нафте и нафтних деривата. Постигнут је договор око регреса за ђубриво, мада с доста закашњења и проблема у реализацији. С таквом праксом бисмо морали наставити и то се мора односити и на остали репроматеријал. Само с промењеним паритетом цена, свођењем камата у реалне оквире и уз могућност остварења дохотка агроиндустрије, функционисањем тржишта и робних резерви и поправљањем материјалног положаја организација удруженог рада, агроиндустрије и земљорадника, могли бисмо очекивати праве позитивне промене. То је сигурно наша заједничка обавеза и томе бисмо морали дати свој одговарајући допринос.

Залажем се за то и предлажем да се у аграру и агроиндустрији овог пута морају пронаћи целовитија решења и мере које у основи полазе, и не само полазе већ и доследно примењују и разрађују полазишта и решења у складу с утврђеним Дугорочним програмом економске стабилизације. Надам се да је већи део мера из предложеног „пакета“ ка томе усмерен.

Коначно, преко Комисије за пољопривреду и село, која је заједничко радно тело овог Већа и Већа република и покрајина, мислим да имамо могућности и потребу да се за овакве ставове и решења изборимо.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се даље јавља за реч?

Реч има делегат Јоже Шушмелј.

JOŽE ŠUŠMELJ (SR Slovenija):

Tovarišice in tovariši, mislim da podpiramo oceno stanja in usmeritve, ki jih je danes v ekspoziciji podal v imenu Zveznega izvršnega sveta nje-gov podpredsednik, tovariš Zemljarič, in ukrepe, ki naj bi zaustavili in preusmerili neugodna gospodarska gibanja, ki jih imamo v državi.

Ti ukrepi izhajajo iz analize uresničevanja politike družbenoekonomskega razvoja, ki je bila opredeljena za letošnje leto v resoluciji.

Predlagam, da bi v našem zboru in skupščini preučili predlog, da bi naš zbor v bodoče enakovredno obravnaval tovrstne analize, saj je več kot polovica delegatov iz združenega dela. Večkrat tudi na ta zbor pada očitek, da ni dovolj povezan z združenim delom in da ni dovolj vpet v problematiko združenega dela in mislim, da bi vključevanje takih tem na naše seje tudi te očitke lahko v marsičem odpravilo, tako da ne bi bili samo zainteresiran zbor, ampak enakovreden zbor, ki o teh problemih odloča.

Vsi obdanašnji analizi in tudi ob predhodnih stališčih čutimo, da moramo v našem vsakodnevem obnašanju, v ustvarjanju družbene klime, v odgovornosti vključevanja sprejetih ukrepov spremeniti stanje v vseh družbenih sredinah.

Menim, da iz teh vidikov glede tega zasluži Zvezni izvršni svet priznanje in podporo, ker je v kratkem času, dober mesec dni po izvolitvi, pripravil sveženj ukrepov, ki naj bi pomenili potegniti voz iz kolesnic neučinkovitosti in vrniti omajano zaupanje delovnih ljudi, moč in sposobnost socialističnega samoupravnega sistema v učinkovito reševanje in odpravljanje kriznih žarišč v družbi.

Delegati smo z današnjimi predlogi ukrepov, ki so predlagani po hitrem postopku, večinoma z oznako „strogo zaupno“, postavljeni pred odločitev, da verjamemo Zveznemu izvršnemu svetu, da je med ukrepi izbral tiste, ki resnično pomenijo odpravo vseh tistih nevralgičnih točk, ki vzpodbujajo inflacijo in neugodna gospodarska, zlasti pa izvozna gibanja. Ali so ti predlogi dovolj strokovno pripravljeni, proučeni, so pripravljeni res na osnovi temeljitih analiz — ni dovolj razvidno iz priloženih gradiv, nekateri predlogi dajo celo vtis, da je marsikaj na hitro pripravljeno. Verjamemo, da je bilo malo časa na razpolago, da so uporabljene tudi metode, ki so bile že prej preizkušene in uporabljene v prejšnjih letih, ki pa niso dale zadovoljujočih rezultatov. Poudariti hočem, da se z morebitnim sprejemom predlaganih ukrepov ne more odgovornost Zveznega izvršnega sveta prenesti na to odgovornost delegatov za sprejete ukrepe v skupščini, temveč da pomeni soglasje nas de-

legatov hkrati zaostritev odgovornosti s strani skupščine do Zveznega izvršnega sveta. To poudarjam zaradi tega, ker delegati v Zveznem zboru nismo imeli skoraj nobenih možnosti da se glede predlaganih ukrepov posvetujemo z bazo, združenim delom in družbenopolitičnimi skupnostmi, od kjer smo bili izvoljeni. Zato se opredeljujemo kot posamezniki, ki premalo poznamo ozadje, nujnost in smotrnost predlaganih ukrepov.

Kritika naših odločitev v naših delegatskih sredinah bo manjša, ali pa bomo celo zaslužili pohvalo, če bodo ukrepi, za katere bomo danes glasovali, učinkovito zdravilo za odpravljanje nakopičenih slabosti in kritika bo na drugi strani velika, če se bodo ti ukrepi v praksi pokazali kot nepravno in neučinkovito zdravilo.

Opozoril bi rad, da bi si ne smeli dovoliti, da se ob sprejetih ukrepih iščejo raznovrstne izjeme in izogibanja, ki še tako dobre ukrepe izničijo in jih postavijo v njihovo nasprotje, kar se je v preteklosti skoraj praviloma vedno dogajalo.

Prepričan sem, da se bo Zvezni izvršni svet temu z vso odločnostjo zoperstavil in da bo v primeru neuspešnosti ukrepov prišel v skupščino z oceno in predlogi sprememb, ali pa dopolnitev, ali izboljšanj teh ukrepov.

Mislim, da bi moral prav iz tega vidika tudi naš zbor v bodoče v večji meri odigrati tisto ustavno funkcijo, da so skupščina in njeni zbori organi kontrole, tudi organi družbene kontrole izvajanja sprejetih ukrepov, ne pa samo forum, kjer se ukrepi sprejemajo.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЧ:

Има реч делегат Нешет Жуби.

НЕШЕТ ЖУБИ /САП Косово/:

Другарице председник, другарице и други ви делегати, Резолуцијом о остваривању Друштвеног плана Југославије за период 1986—1990. године, у 1986. години предвидели смо, по свему судећи, доста амбициозне задатке, тако да је дош-

ло до ургентне потребе а и наше жеље да се нагомилани проблеми који оптерећују нашу економску ситуацију, што брже реше. Међутим, привредна кретатња у току године не теку у складу с предвиђањима Резолуције о економској политици за ову годину. Настављају се неповољни трендови на неким кључним подручјима друштвене репродукције, што чини нашу економску ситуацију још тежом и сложенијом. Настављају се негативни трендови на подручју економских односа с иностранством у погледу извоза и увоза. Пораст производње, запослености и продуктивности, иако су изнад предвиђања у Резолуцији о економској политици у овој години, могу да пре краја године анулирају други неповољни резултати предвиђања ако се не буду благовремено предузеле интервентне мере с дугорочним ефектима.

Екстензивно привређивање се веома споро превазилази, па због тога изостају квалитативни ефекти привређивања, што, поред осталог, повратно делује на смањење реалне акумулације, инвестиционе потрошње и животног стандарда.

Из материјала се може закључити да су неке спољне околности, као што су пад цена нафте, курса долара, каматних стопа, могле да имају позитиван ефекат на привредна кретања у земљи, а да су ти ефекти поништени или знатно умањени због високе инфлације.

Велики замах инфлације у протеклом периоду утицао је на даље обезвређивање позитивних резултата које је привреда имала и на даље нарушавање односа у репродукцији.

Према томе, можемо констатовати да жаришта инфлације и економске нестабилности нисмо успели да савладамо, а да је таква оцена дата и приликом утврђивања економске политике земље за 1986. годину. То уједно значи да су досадашње мере економске политике које су предузимане, биле недовољне и ограниченог дмета. Стоји чињеница да један број мера предвиђених за доношење Резолуцијом о економској политици до краја марта ове године, није још увек донет, што је, такође, имало утицаја на то да проблеми који оптерећују садашњу привредну ситуацију буду још тежи, посебно у привредно недовољно развијеним републикама и САП Косову.

Морам да истакнем да се односи у расподели дохотка који ствара удружени рад и даље заоштравају на штету привреде. Опадање њеног учешћа у распоређеном дохотку и даље се наставља у корист ванпривредног сектора, што није у складу с општим друштвеним опредељењима Дугорочног програма економске стабилизације и економске политике за ову годину. Оваква ситуација је неодржива и она се мора мењати да бисмо могли да обезбедимо услове за јачање материјалног положаја удруженог рада.

Када смо се опредељивали за динамичнији развој, што је иначе једина алтернатива и друштвено-економска нужност, у нашу развојну економску политику уградили смо циљеве, задатке и мере које би требало остварити и спровести без одлагања и перманентно, и тако обезбедити јачања акумулативне способности привреде. Даље, определили смо се за економске критеријуме у привређивању, расподели и улагањима, а то може да се оствари само удруженим радом, јачањем његове економске снаге.

Међутим, потрошачки менталитет и утицај ванпривредних фактора још увек имају значајан утицај и упорно се одржавају на несклад у токовима друштвене репродукције, посебно у домаћим расподелама и потрошње.

Финансијско стање привреде и банака је такође веома сложено, а то је, као што је речено, једно од кључних подручја за спровођење антиинфлационе политике.

Садашња ситуација у привреди земље је веома оптерећена финансијским дефицитом. Предузимане су мере на том плану, али су још увек изражени проблеми пораста губитака и њиховог санирања, проблеми покрића курсних разлика и друго.

На Косову су ови проблеми изражени у знатно оштријем облику. И поред пораста производње, запослености, па и продуктивности рада у привреди САП Косова, у току прошле године и у протеклом периоду /што је изнад предвиђања Резолуције о економској политици због поремећености односа у примарној и секундарној расподели/, дошло је до даљег опадања квалитета привређивања. Не бих посебно анализирао све ове оцене, али бих издвојио, примера ради, неке уверљиве индикације.

Губици привреде Југославије су у знатном порасту. Текући губици у дохотку земље учествовали су у 1984. години с 2,9%, а у 1985. години с 5% и порасли су за 2,5 пута. У САП Косову текући губици у 1985. години чине скоро 11% и већи су за преко 3 пута него годину дана раније.

Социјални аспект губитака може се уочити и из податка да је у организацијама удруженог рада које послују с губицима у привреди Косова, запослено 32500 радника или 21% од укупног броја запослених у привреди. Ако томе додамо и преко 120.000 радника који траже запослење, онда је јасна економска и социјална ситуација Покрајине.

Не бих указивао на друге, такође битне моменте који карактеришу сву сложеност и тежину укупне економске ситуације у земљи, а посебно њено рефлектовање на САП Косово, јер је у материјалима које смо добили за ову прилику, уз све друге информације које су нам биле доступне, сасвим довољно речено.

Желео бих да изразим своју подршку свим мерама које СИБ иницира и предлаже Скупштини СФРЈ као и свим мерама које би СИБ требало да донесе у оквиру овог овлашћења, сматрајући да ће оне деловати на брже превладавање веома сложене економске ситуације у којој се налазимо. При томе истичем да све те мере морају бити селективне како би се што пре решили кључни проблеми привреде, а решење тих проблема успешно би деловало на обуздавање инфлације, јачање извозне привреде и свођење потрошње у реалне оквире.

Сматрам да је значајно да укажем на наша друштвено-политичка опредељења, када је реч о политици најбржег развоја САП Косова, што је у складу с Уставом, конгресним документима, Платформом Савеза комуниста САП Косова, Дугорочним програмом економске стабилизације, Друштвеним планом Југославије за период од 1986. до 1990. године и Резолуцијом о економској политици за ову годину, те да је зато неопходно селективно приступити доношењу одговарајућих инструмената и мера.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље жели реч?

Има реч делегат Зарија Мартиновић.

ЗАРИЈА МАРТИНОВИЋ /*СР Србија*/:

Другарице председник, другарице и другови делегати, јавио сам се да пружим онолики допринос дискусији, колико је и мени дата могућност да се припремим.

С обзиром на то да сам имао само 20 минута за припрему, моји предлози би гласили.

Морам да кажем, без обзира на своје познавање економије и искуство које имам, да се не осећам способним да коментаришем једну област која нам је данас понуђена као решење, јер бих био и сувише неозбиљан, када бих то учинио.

Не могу аутоматски рећи, то је добро, ово није добро за оно што су људи радили можда неколико месеци. С тим у вези мој први предлог јесте да не би било добро, без обзира на то у каквом стању смо данас и где се налазимо, да се делегати доводе у позицију или положај да се о крупним питањима изјашњавају овако, за пола сата. Мислим да би то делегате чинило неодговорним, присуство на седници формално /да подињемо прсте/, а самим тим не би се пружила никаква помоћ СИБ-у. Напротив, можемо тако бити велика кочница нашем развоју.

Један такав однос, вероватно би задржао стару позицију између нас и СИБ-а да смо ми некакав класичан парламент а да они представљају позицију и обрнуто. Мислим да смо и СИБ и ми на истој таласној дужини и да решавамо исте проблеме. Како да сарађујемо када смо се ескомуницирали рефератима, експозеима? Тако више не можемо сарађивати. То је мој први предлог. Иначе, не спорим, данас ћу подржати експозе и мере СИБ-а безрезервно. Међутим, и та подршка мора имати границу. Она не може бити увек тако перманентна. То је моја сутестија.

Неке мере које сам оценио онако како ми је омогућено упознавање с овом материјом, чине ми се добрим, поготово програм који говори о мерама за стимулисање извоза. Мислим да је доста комплетиран, да тако кажем, „сет мера“ који ће стимулисати извоз. У то нисам уверен када је у питању инфлација. Чини ми се да је изостало неколико крупних елемената који инфлацију могу спутати, а који су у свету опробани. Нигде се не говори о раду и радним односима. Рад је прва мера за сузбијање инфлације. Не може се без рада и без коришћења капацитета сузбити инфлација.

Слажем се с тим да је, једним делом, говорено и о личним дохоцима, систему награђивања, банкарском систему и Закону о плаћању. Све су то само мере, али инфлација подразумева и јединствени економски систем, без изузетака. Морају се дати за то и јединствена правила игре. Према томе, колико сам убеђен у значај извоза, нисам убеђен да смо се због инфлације примакли оном правом решењу. Могуће је да грешим. Рекао сам да је моја помоћ онолика колико сам имао могућности да се припремим.

Оно због чега сам се посебно, а можда и највише јавио, су први и последњи предлог, претпостављам делегата из Војводине, који је говорио о пољопривреди. Мислим да је ред да се једном ово Савезно веће позабави овим питањем јер делегати из Војводине често упозоравају Савезно веће о пољопривреди а често делегати, по својој прилици, тај предлог не схватају озбиљно. Сада говорим, а сам себе не схватам озбиљно. Нека ми буде опроштено, али лично мислим да није ни у експозеу, ни у Анализи политичког система, пољопривреда само под једном тачком. Дубоко сам убеђен да Југославија никада није била нити ће бити никаква индустријска сила која ће моћи тако да делује. Она може бити пољопривредна и туристичка, али никако индустријска. Према томе, ред је да подржимо размишљање друга из сектора за пољопривреду да се најозбиљније мора с Дугорчним програмом мера сагласити, под бројем један, пољопривреда и под бројем два, туризам. Суседне земље, наиме, инкасирају по 12 милијарди долара, а поседују неупоредиво мање компаративних предности. Хоћемо ли се једном

опаметити и посветити се пољопривреди и туризму?

Према томе, мој је предлог да размишљање друга делегата у вези са стањем у пољопривреди, врло озбиљно схватамо и да у том правцу СИБ-у сутеришемо да ту материју врло озбиљно проучи и пружи одговарајуће мере. Доста се бавимо другим, мање важним, у оваквој ситуацији секундарним производима /телевизорима, апаратима, бициклима/ и зато нам је у пољопривреди присутна година практично читава област примарних, нерегулисаних односа између расподеле и цена, итд.

То би били моји предлози у вези с питањем пољопривреде уз молбу, другарице председнице, да нам је убудуће /СИБ је на почетку рада а и ми, такође, а било би добро и за СИБ и за све нас/ да нам се бар колико-толико да времена да се можемо припремити за дискусију и тиме помоћи СИБ-у тако да би на јединственом програму сви деловали. Овако ће се рећи да је програм донео СИБ а да Савезно веће чека да, као „опозиција“ само да замерке програму, а у ствари ми нисмо добили ни шансу да помогнемо.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА-ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегаткиња Викторија Поточник.

VIKTORIJA POTOČNIK (SR Slovenija):

Tovarišice in tovariši delegati, glede na krizo v Jugoslaviji, katere značilnost in vzroke je iskati v zastareli opremi in tehnologiji, predvsem v razvoju delovno intenzivnih panog, stagnaciji produktivnosti in zmanjševanju motivacije za delo, malem vlaganju v posodobitev proizvodnje, pomanjkanju tržno zanimivih in zahtevnejših programov, predvsem za izvoz na zahtevnejše trge, pomanjkanje strokovnih kadrov, kljub velikemu številu nezaposlenih, prevelikim angažiranjem strokovnih kadrov v organizacijah združenega dela za odpravljanje tekočih in stalno spremljajočih pogojev dela, katere so v največji meri narekovali neučinkoviti,

oziroma nestrokovno pripravljeni in sprejeti ukrepi tudi na zvezni ravni.

Imamo tu tudi lep dokaz, kako nismo znali izkoristiti za Jugoslavijo zelo ugodne trende na zunanjem trgu, bodisi v zvezi s pocenitvijo nafte, bodisi s padcem dolarja. Paket ukrepov, katere sprejemamo danes, ne predstavljajo nekih večjih novosti, saj smo podobne ukrepe sprejemali že v preteklem obdobju brez vidnih uspehov. Zato kot delegat dvomim še posebej v tiste ukrepe, ki ne bodo strokovno pripravljeni, oziroma bodo sprejeti pod silo pritiska ali nesposobnosti, pomenili pa bodo konflikt in borbo z delavskim razredom, ne pa z birokratskimi strukturami. Dejstvo je tudi, da generalno sprejemanje ukrepov glede na razvitost posameznih delov gospodarstva ne daje učinkov, vsaj do danes jih ni dalo.

Ukrepi glede na bolezen našega gospodarstva, morajo biti usmerjeni prvenstveno v zdravljenje prioritarno opredeljenih in ofenzivnih palog našega gospodarstva.

Predlagam, da se izdela, oziroma čim prej sprejme strategija tehnološkega razvoja Jugoslavije, na podlagi katere bo moč izpeljati učinkovitejše ukrepe, ofenzivnejše pa tudi učinkovito stimulirati.

Predlagam naslednje: da Zvezni izvršni svet naredi analizo dosedaj sprejetih zakonov, predvsem še zakonov, ki so bili sprejeti po hitrem postopku, to velja tudi za današnje, kar bo pomenilo tudi boljšo podlago za naše kasnejše odločanje.

Zvezni izvršni svet pa mora, glede na način sprejemanja kot je že govoril predgovornik, sprejeti večjo odgovornosti, tako osebno odgovornost kot kolektivno odgovornost, vkolikor ti ponujeni ukrepi danes, ne bodo dalu učinkov.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегаткиња Блаженка Књаз.

BLAŽENKA KNJAZ (SR Hrvatska):

Drugarice predsjednice, drugarice i drugovi delegati, u Analizi su dosta uspješno obrađeni svi glavni žarišni problemi aktualne ekonomske

situacije, ali se nedovoljno ulazi u uzroke takve situacije, odnosno negativna kretanja, pogotovo što neka kretanja nisu neočekivana, a još manje su neko iznenađenje. Veće je iznenađenje da se netko iznenađuje. Moglo bi se čak tvrditi da je ekonomska situacija dobra. Industrijska proizvodnja za prvih pet mjeseci je znatno iznad predviđene, snabdjevenost tržišta je dobra, životni standard i osobni dohoci rastu, porasla je i proizvodnost rada u industriji kao i zaposlenost. Međutim, jasno je da se situacija ne smije sagledavati na taj način. Dakle, ne ulazeći u davanje pojedinačnih primjedaba, upozorila bih na sljedeće.

Problem svih naših problema su ekonomski odnosi s inozemstvom odnosno sposobnost naše privrede da se pod što ravnopravnijim uvjetima uključuje u međunarodnu podjelu rada, što je vezano i za cjelinu naših unutarnjih odnosa (organizacija i organiziranost privrede, kadrovska, tehnička, tehnološka i inovacijska osposobljenost, motiviranost, sistemska rješenja, strategija razvoja i slično). To su i dugoročni problemi naše privrede. Međutim, što se tiče aktualne problematike, kontinuirano usporavanje rasta a zatim i opadanja izvoza iza čega će, ako se ne poduzmu djelotvorne mjere, doveste do usporavanja uvoza (a već smo konstatairali da do toga i dolazi), poremećaja u industrijskoj proizvodnji i na tržištu, nemogućnosti izvršavanja obaveza prema inozemstvu, i krug ili čak četvorokut se zatvara.

Da će doći do opadanja izvoza znalo se već krajem prošle godine (na šta se upozoravalo), a tome su doprinijeli i slijedeći faktori.

Prvo, stari sistem ekonomskih odnosa s inozemstvom, uz neke svoje slabosti, imao je i dobre strane. Neposredno je vezivao uvoz za ostvareni izvoz i omogućavao neposredno raspolaganje devizama, što je bio značajan stimulans za izvoz robe i usluga. U novom sistemu tog stimulansa nema, koliki je efekat toga to niko nije pokušao izračunati, jer je on sigurno vrlo značajan.

Drugo, prilikom donošenja novih sistemskih zakona s područja ekonomskih odnosa s inozemstvom, stvarana je u javnosti ali i u određenim društvenim institucijama takva društvena klima, kao da su izvoznici glavni krivci za probleme ovog društva. Iz toga, su proizašle dvije sasvim

konkretnu posljedicu u sferi ekonomske politike:

1. promjena tečaja dinara nisu pratila kretanja u sferi platnog bilansa i promjene relevantnih odnosa domaćih cijena i cijena naših glavnih vanjskotrgovinskih partnera, uključujući i promjene intervalutarnih odnosa. Dakle, politika tečaja, što se moglo i očekivati, nije bila aktivna;

2. smanjen je procjenat izdvajanja od carina i drugih uvoznih pristojbi koje se koriste za poticanje izvoza, u korist budžeta Federacije. Pored toga, stalno je prisutan problem redovne isplate, što pri ovoj inflaciji nije beznačajno.

Treće, povezano s prvim je da su mnogi oni koji su ranije izvozili, barem i mali dio svojih proizvoda, čak i uz gubitke, računali na to da će do deviza doći na „pravedan“ način na deviznom tržištu pa zbog toga i ne izvoze.

Četvrto, izvoz je nedovoljno podržavan kreditno-monetarnom i kamatnom politikom.

U vezi s nekim stavovima (tačka 9. strana 20 i 21), kaže se da je Zakon o deviznom poslovanju sproveden u uslovima izrazite neusklađenosti ponude i potražnje deviza, kao i da se i ranije nije znalo da deviza nema dovoljno, a da će ih njegovim stupanjem na snagu biti još manje. Tu se postavlja i pitanje stručne spoznaje mogućih efekata nekih propisa i mjera.

Za probleme funkcioniranja deviznog tržišta okrivljuju se banke zbog nediscipline u pogledu iskazivanja dnevne devizne pozicije. To je bježanje od istine i od ekonomskog pristupa problemima. Nediscipline vjerovatno ima, ali je suština problema u nedostatku deviza zbog nedovoljnog izvoza i deviznog priljeva.

U Analizi se s pravom ukazuje na prekomjerni rast potrošnje. Očito je da kao društvo nismo organizirani, ne postoje sistemske pretpostavke da vladamo potrošnjom i da je održavamo u okviru realnih materijalnih mogućnosti i utvrđene ekonomske politike, već se stalno mora ići iz jedne intervencije u drugu. Međutim, u sadašnjoj ekonomskoj situaciji, visokoj inflaciji, padu izvoza i usporevanju rasta proizvodnje, nužno je poduzimati mjere za svođenje potrošnje u realne okvire, što smo i danas čuli.

U Analizi se govori i o pogoršanju materijalnog položaja privrede u sekundarnoj raspodje-

li tačka 5, pa se kaže: „Učešće sredstava za opće društvene potrebe koje izdvaja privreda, povećano je skoro za jedan postotni poen, a sredstva za zajedničke potrebe, čak za 4,6 postotnih poena”.

Izgleda da se i ovdje dogodilo nešto što se nije očekivalo, a moralo se očekivati, jer to proizlazi iz donijetih propisa i mjera, koje se odnose na mirovinsko osiguranje, budžet Federacije, uvođenje premije i regresa i drugo.

Postavlja se pitanje kako predlagači pojedinih mjera ne sagledavaju njihove efekte i posljedice na drugim područjima? Sagledavajući upravo posljedice pojedinih donijetih propisa i mjera Društvenim planom za Socijalističku Republiku Hrvatsku od 1986. do 1990. godine, predviđeno je da će se položaj privrede u sekundarnoj raspodjeli pogoršati.

Zatim, ocjena kvantifikacije do kraja 1986. godine je krajnje dubiozna i treba je sagledati i u kontekstu mjera koje se najavljuju.

Analiza ne sadrži mjere za prevazilaženje nepovoljnih kretanja, već se one odvojeno razmatraju. Međutim, ono što je dato, konkretizirati ću na strani 31. i 32, a i to je neadekvatno.

Prema tome, zaključno se može konstatirati da su osnovni problemi ostvarivanja politike društvenog razvoja uočeni i u Analizi obrađeni, ali bez naznake uzroka nepovoljnih trendova.

S obzirom na težinu ekonomske situacije, mjere koje se moraju poduzeti trebaju biti tome primjerene i, u prvom redu, usmjerene na povećanje izvoza i proizvodnje, kao preduslova rješavanja drugih problema, što je danas najavljeno, ali se energično i svi mi moramo založiti za to.

Radi povećanja izvoza potrebno je voditi ažurniju politiku kursa dinara, povećati poticaj izvozu, kao i mjerama kreditno-monetarne i kamatne politike, podržati proizvodnju za izvoz i uvoz.

Pored tih i drugih mjera za povećanje izvoza, potrebno je proizvodnju i izvoz podržati mjerama razvojne politike, u prvom redu stvaranjem uslova za realiziranje izvoznih programa industrijsku kooperaciju s inozemnim partnerima, otklanjanje uočenih slabosti u postojećim propisima kao i motiviranja stranih ulagača za ulaganje u domaće organizacije udruženog rada, te brži razvoj male privrede i poljoprivrede.

Jasno je da su potrebne i mjere za svođenje unutarnje potrošnje u realne materijalne okvire, jer su i te mjere u funkciji povećanja izvoza.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се јавља даље за реч?
Има реч делегат Иво Дивић.

IVO DIVIĆ (SR Hrvatska):

Drugarice predsjednice, drugarice i drugovi delegati, sve ove predložene mjere svode se na to da treba obuzdati inflaciju, pospješiti proizvodnju i povećati izvoz. Povećanje izvoza robe i usluga i poticanje proizvodnje trebaju se postaviti u prvi plan, a sve mjere i kratkoročnog i dugoročnog karaktera podrediti tim zadacima. U skladu s tim, nameću se tri osnovna pitanja koja bi trebalo riješiti da bi se stvorile pretpostavke povećanju proizvodnje i izvoza. U tom smislu, Savezno vijeće trebalo bi u svojim zaključcima obavezati Savezno izvršno vijeće da odmah pristupi razradi i utvrđivanju mjera u određenom roku, najkasnije do kraja rujna 1986. godine, radi razrješavanja sljedećih pitanja:

Prvo, pitanje izmjene i dopune Zakona o deviznom poslovanju, s ciljem stvaranja deviznog interesa kod izvoznika roba i usluga, te ovlaštenih banaka za povećanje izvoza i deviznog priljeva.

Drugo, s obzirom da su uglavnom sve mjere predložene u cilju smanjenja inflacije u „paketu mjera” Saveznog izvršnog vijeća (bazirane su na tzv. programiranoj inflaciji i u svojoj suštini jačanju administriranja na području cijena, instrumenta monetarno-kreditne politike, te utvrđivanja tečaja dinara). Prema našoj ocjeni ove mjere će direktno naglašeno djelovati u pravcu destimuliranja proizvodnje, a nizom mjera, koje se predviđaju za subvencioniranje, djelovaće se na povećanje domaće potražnje i time direktno otupiti borba za plasman na inozemno tržište (takav pristup trebalo bi zamijeniti modelom razrade mjera okrenutim prema tržišnim zakonitostima i ekonomskim stimuliranjima).

Treće, pitanje poticanja proizvodnje u smislu prioritarnog usmjeravanja raspoloživih sredstava akumulacije u razvojne programe kojima će se osigurati povećanje izvoza robe i usluga i to, ne samo radi omogućavanja plaćanja postojećih dugova, već prioritarno za stvaranje uvjeta, praćenje razvoja moderne tehnologije i svjetskih naučnih dostignuća. Pri tome se ocjenjuje da treba izoštriti kriterije za ulaganje u zajedničke programe, koji bi trebali biti naglašeno izвозно aktivni, umesto već postojećih predloženih programa koji su u svojoj osnovi supstitutivnog karaktera, što je od bitnog značaja za poticaj razvoja proizvodnje i zapošljavanja i za razvoj male privrede koju bi trebalo podržati konkretnim, razrađenim mjerama.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље тражи реч?
Има реч делегат Витомир Болковић.

VITOMIR BOLKOVIĆ (SR Hrvatska):

Drugarice i drugovi delegati, drugarice predsjednice, nisam se mislio javljati za riječ, no, pomno slušajući izlaganje potpredsjednika SIV-a, druga Janeza Zemljarića, registrirao sam da je 4% naših radnih organizacija ili samoupravnih organizacija čiji proizvodi nisu pod režimom cijena, neopravdano podiglo cijene, a da ti proizvodi, ili poluproizvodi, za te osnovne organizacije udruženog rada ili radne organizacije, imaju direktni utjecaj na lanac u proizvodnji, znači na jugoslavenskim prostorima vjerovatno.

Predlažem da se postavi pitanje moralne i političke odgovornosti poslovnih i samoupravnih organa, a da se radničke kontrole, kako je to zakonom predviđeno, uključe u tim sredinama izravno u rad. Slažem se s time da se cijene roba ovog časa zamrzu u tim sredinama.

Zašto baš ovoga časa? Mislim da ne bismo smjeli raditi a zaobilaziti naš ukupan samoupravni odnos i samoupravnu integraciju. Ako u tim sredinama budu prisutne subjektivne snage, i ako bi

radnička kontrola došla do progressa i kada se bude iskristaliziralo pitanje odgovornosti smatram da bi trebalo vratiti te organizacije, odnosno dati im da izađu iz režima cijena.

Tražim da se objavi u sredstvima javnog informisanja koje su to radne organizacije i koliko su podigle cijene, jer mislim, drugarice i drugovi, da moramo zbilja početi tražiti odgovornost, ako smo je već konstatirali.

Potpuno podržavam mjere našeg SIV-a, s tim da prihvaćam ono što su Odbori danas predložili.

Mi smo donijeli mjere, međutim, sada zbilja moramo razlučiti rad od nerada, da bismo putem odgovornosti mogli doći do kvantifikacije, koja je danas bila pominjana, a nakon te kvantifikacije da bismo mogli doći do konačne kreacije. Mislim da će nam kreacija biti veoma potrebna u narednom razdoblju.

Još bih na jedan problem upozorio. Mi ćemo donijeti mjere, međutim, moramo biti veoma oprezni kod odmrzavanja cijena, jer do sada, kad god smo odmrzavali cijene i kada god smo donosili mjere, imali smo autarhiju. Znači, veoma oprezno to moramo učiniti.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље жели реч? /Нико/

Закључујем претрес с предлогом о коме смо се на почетку расправе договорили и прихватили, а то је да Одбор за друштвено-економске односе припреми и достави мишљење Већа република и покрајина. Уз мишљење Одбора за друштвено-економске односе, доставићемо Већу република и покрајина и Савезном извршном већу шири преглед ставова изнетих у расправи на радним телима и на седници Већа.

Да ли Веће прихвата овај предлог? /Да/

Предлажем паузу од 30 минута.

(Sednica je prekinuta u 19 sati i 8 minuta)

ПОСЛЕ ПАУЗЕ

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Другарице и другови делегати, настављамо са радом.

С обзиром на то да Одбор за друштвено-економске односе још ради, молим Веће да тачке из дневног реда: 3, 5. и 6. прескочимо и оставимо за крај, кад Одбор за друштвено-економске односе и Законодавно-правна комисија заврше рад, а да сада пређемо на остале тачке дневног реда.

Да ли Веће прихвата овај предлог? /Да/

Прелазимо на *другу* тачку дневног реда:

Предлог закона о изменама и допунама Закона о основама система робних резерви и о Савезним робним резервама

Делегатима је достављен Предлог закона. Достављени су вам и извештаји Одбора за друштвено-економске односе, Одбора за рад, здравље и социјалну политику и Законодавно-правне комисије, као и амандман делегата Бранка Костића. Такође вам је достављен и материјал са ставовима Савезног извршног већа о примедбама Одбора за друштвено-економске односе и Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

Представници Савезног извршног већа су: др Александар Донеv, члан Савезног извршног већа и савезни секретар за тржиште и опште привредне послове и Драган Мозетић, заменик савезног секретара за тржиште и општепривредне послове.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе делегат Јоже Маролт; Одбора за рад, здравље и социјалну политику, делегат Викторија Поточник а Законодавно-правне комисије делегат Борислав Крајина.

Комисија Скупштине СФРЈ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југос-

лавије обавестила ме је да је утврдила истоветност текстова за све законске предлоге који су данас на дневном реду.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч? */Нико/*

Отварам претрес текста Предлога закона.

Одбор за друштвено-економске односе поднео је амандмане на чланове 2, 8, 12, 13, 14, 15. и 16. Предлога закона, с којима се сагласио представник предлагача, а подржала их је и Законодавно-правна комисија.

Пошто је Одбор за друштвено-економске односе поново одржао седницу, молим известиоца Одбора да узме реч.

Има реч делегат Жозе Маролт.

JOŽE MAROLT *(SR Slovenija)*:

Другарице и другови делегати, Одбор за друштвено-економске односе је на основу ставова Савезног извршног већа, које је заузео на основу амандмана с јучерашње седнице и додатног амандмана који је данас поднео делегат друг Костић, у сагласности са Савезним извршним већем усвојило следеће амандмане:

Прво, да се у члану 8. после става 1. додаје нови став, који гласи:

„Интервентни увоз из става 1. овог члана, може се вршити ради обезбеђења усклађености односа понуде и потражње, сузбијањем монополског понашања или утицаја на ниво цена одређених производа”.

Садашњи став 2. овог члана постао би став 3.

Друго, из Предлога закона бришу се чланови 12, 13, 14. и 15.

Овим амандманом задржавају се решења дата у важећем закону тј. у члановима 54, 56, 57. и 67. у циљу подруштвљивања система робних резерви. И с овим амандманом сагласило се Савезно извршно веће.

Треће, Одбор није подржао амандман на члан 1. који је поднео друг Бранко Костић, као ни амандман на чланове 17. и 35. Сви сте тај Предлог амандмана Бранка Костића добили, тако да је сви-ма јасно о чему је реч.

Хвала лепо.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Одбор за рад, здравље и социјалну политику поднео је амандман на чланове 11. и 12. Предлога закона.

Савезно извршно веће је прихватило амандман на члан 12. али се није сагласило с амандманом на члан 11. Предлога закона.

Исти став заузела је и Законодавно-правна комисија.

У међувремену је Одбор за рад, здравље и социјалну политику одустао од свог амандмана на члан 11.

Законодавно-правна комисија поднела је амандман на члан 4. Предлога закона о коме се представник предлагача није изјаснио.

Делегат Бранко Костић поднео је амандман на чланове 1, 12, 13, 14, 15, 17. и 35. Предлога закона.

Амандмани делегата Костића на чланове 12, 13, 14. и 15. идентични су с амандманима Одбора за друштвено-економске односе с којима се сагласио представник предлагача.

Предлагач није прихватио амандмане на чланове 1, 17. и 35.

Питам известиоца Законодавно-правне комисије, да ли Комисија остаје при амандману на члан 4. Предлога закона?

BORISLAV KRAJINA *(SR Bosna i Hercegovina)*:

Оčekujemo да се предлагач изјасни у вези с тим.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Молим представника Савезног извршног већа да се изјасни.

Има реч Александар Донев, члан Савезног извршног већа.

АЛЕКСАНДАР ДОНЕВ, члан СИБ-а:

Другарице и другови, пошто је прихваћен амандман на члан 69, сматрамо да нема потребе за измену овог члана и остајемо при томе.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Значи, не прихватаате амандман.

Молим предлагача да се још једном изјасни о амандману Законодавно-правне комисије на члан 4. Предлога закона.

АЛЕКСАНДАР ДОНЕВ, члан СИБ-а:

У члану 69. је донето решење које се предлаже новим амандманом. Према томе, нема потребе да се тај амандман донесе, јер је то све регулисано чланом 69.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Законодавно-правна комисија одустаје од дискусије.

Питам делегата Бранка Костића да ли остаје при својим амандманима на чланове 1, 17. и 35?

Реч има друг Бранко Костић.

БРАНКО КОСТИЋ /*СР Србија*/:

Пошто су амандмани на чланове 12, 13, 14. и 15. прихваћени, не инсистирам на осталим амандманима.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се јавља за реч поводом текста закона?
/*Нико*/

Закључујем претрес.

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је за, молим да дигне руку. /*Већина*/

Има ли ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко уздржава од гласања? /*Један делегат*/

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о изменама и допунама Закона о

основама система робних резерви и о савезним робним резервама с амандманима Одбора за друштвено-економске односе.

Прелазимо на *четврту* тачку дневног реда:

Предлог закона о изменама и допунама Закона о утврђивању и распоређивању укупног прихода и дохотка и о утврђивању и распоређивању прихода

Делегатима су достављени Предлог закона и извештаји Одбора за друштвено-економске односе и Законодавно-правне комисије Већа.

Достављен вам је и извештај Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

Представници Савезног извршног већа су: Светозар Рикановић, члан Савезног извршног већа и савезни секретар за финансије и Вук Опњановић, заменик савезног секретара.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе — делегат Нешет Жуби, а Законодавно-правне комисије — делегат Рудолф—Руди Сова.

Извештај Одбора за рад, здравље и социјалну политику је делегат Јанез Керн.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч? /*Нико*/

Отварам претрес текста Предлога закона.

Одбор за рад, здравље и социјалну политику поднео је амандман на члан 1. Предлога закона с којим се сагласио представник предлагача.

Законодавно-правна комисија се није изјашњавала о овом амандману с обзиром да је реч о материјалном решењу.

Ко се јавља за реч? /*Нико*/

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је за, молим да дигне руку. /*Сви*/

Има ли ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко уздржава од гласања? /*Нико*/

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о изменама и допунама Закона о утврђивању и распоређивању укупног прихода и дохотка, с амандманом Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

Прелазимо на седму тачку дневног реда:

Предлог закона о изменама и допунама Закона о обезбеђивању плаћања између корисника друштвених средстава

Делегатима су достављени: Предлог закона и извештаји Одбора за друштвено-економске односе, Одбора за рад, здравље и социјалну политику и Законодавно-правне комисије Већа.

Представници Савезног извршног већа су: Светозар Рикановић члан Савезног извршног већа и савезни секретар за финансије и Вук Опћариновић, заменик савезног секретара за финансије.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе делегат Вилмош Молнар; Законодавно-правне комисије делегат Љубомир Павић, а Одбора за рад, здравље и социјалну политику делегат Јовица Јовановски.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Отварам претрес текста Предлога закона.

Одбор за друштвено-економске односе поднео је амандмане на чланове 2, 3, 7, амандмане којима се после члана 7. додају три нова члана и амандман на члан 8. С поднетим амандманима сагласио се и представник предлагача.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је за, молим да дигне руку. /Сви/

Има ли ко против? /Нико/

Да ли се ко уздржава од гласања? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о изменама и допунама Закона о обезбеђивању плаћања између корисника Друштвених средстава, с амандманима Одбора за друштвено-економске односе.

Прелазимо на осму тачку дневног реда:

Предлог за разрешење и избор појединих чланова заједничких радних тела Скупштине СФРЈ и Законодавно-правне комисије Савезног већа из реда научних, стручних и јавних радника

Делегатима је подељен предлог Комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Известилац Комисије је делегат Ефимија Којкова.

Отварам претрес предлога.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Стављам предлог на гласање.

Ко је за, молим да дигне руку. /Сви/

Има ли ко против? /Нико/

Да ли се ко уздржава од гласања? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће усвојило предлог Комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања за разрешење и избор појединих чланова заједничких радних тела већа Скупштине СФРЈ и Законодавно-правне комисије Савезног већа из реда научних, стручних и јавних радника.

Прелазимо на девету тачку дневног реда:

Предлог за именовање председника и чланова Комисије за избор и опозив делегата у Савезно веће Скупштине СФРЈ и њихових заменика

Делегатима је подељен предлог Комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

Известилац Комисије је делегат Ефимија Којкова.

Отварам претрес предлога.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Стављам предлог на гласање.

Ко је за, молим да дигне руку. /Сви/

Ко је против? /Нико/

Да ли се ко уздржава од гласања? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће усвојило предлог Комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања за именовање председника и чланова Комисије за избор и опозив делегата у Савезно веће и њихових заменика.*

Прелазимо на десету тачку дневног реда:

Предлог за избор делегата Скупштине СФРЈ у Савет Службе друштвеног књиговодства

Делегатима је достављен предлог Комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања.

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 35 od 27. VI 1986. godine.

Известилац Комисије је делегат Ефимија Којкова.

Отварам претрес предлога.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Стављам на гласање предлог.

Ко је за, молим да дигне руку. /Сбу/

Има ли ко против? /Нико/

Да ли се ко уздржава од гласања? /Нико/

Констатијем да је Савезно веће усвојило предлог Комисије Скупштине СФРЈ за избор и именовања за избор делегата Скупштине СФРЈ у Савет Службе друштвеног књиговодства.*

Предлажем паузу од 30 минута да бисмо сачекали Одбор и Законодавно-правну комисију, да заврше рад.

(Пауза)

POSLE PAUZE

(Nastavak sednice u 22,15 sati)

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Другарице и другови делегати, настављамо рад.

Прелазимо на *трећу* тачку дневног реда:

Предлог закона о изменама и допунама Закона о основама банкарског и кредитног система

Делегатима су достављени: Предлог закона, Извештај о спровођењу овог закона, амандмани Савезног извршног већа, ставови Савезног извршног већа по основу амандмана Одбора за друштвено-економске односе на члан 223. Предлога закона, и извештаји Одбора за друштвено-економске односе и Законодавно-правне комисије Већа.

Представници Савезног извршног већа су: Светозар Рикановић, члан Савезног извршног већа и савезни секретар за финансије, и Вук

Огњановић, заменик савезног секретара за финансије.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе делегат Момчило Букилић, а Законодавно-правне комисије делегат Петар Старчевић.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Отварам претрес текста Предлога закона.

Савезно извршно веће поднело је амандман на назив закона и амандман којим се члан 1. замењује с четири нова члана.

Одбор за друштвено-економске односе подржао је амандман којим се иза члана 209. додаје нови члан 209а, а није подржао амандман којим се у члану 218. додаје нова тачка 13. Исти став заузела је и Законодавно-правна комисија.

Савезно извршно веће је такође поднело амандмане 1, 2, 3. и 4.

Одбор за друштвено-економске односе подржао је амандман Савезног извршног већа којим се предлаже да став 1. члана 223. остане у тексту како је предвиђено постојећим Законом и да се после става 1. дода нови став 2.

Одбор није подржао амандман 3. Савезног извршног већа.

Амандман 4, којим Савезно извршно веће предлаже да се за обезбеђивање средстава из става 3, нови став 6. тачка 1. и 2. Предлога закона утврди рок са стањем на дан 31. децембра 1985. године, обухваћен је амандманом Одбора на став 3. члана 223. Предлога закона.

Исто тако, Савезно извршно веће је поднело амандман на став 3. члана 223. Међутим, пошто је и Одбор за друштвено-економске односе поднео амандман на исти став члана 223, о овоме се Веће мора изјаснити гласањем.

Одбор за друштвено-економске односе поднео је амандмане на амандман Савезног извршног већа којим се члан 1. замењује са четири нова члана. С овим амандманима сагласио се и представник предлагача.

Законодавно-правна комисија поднела је амандман којим се после члана 1. и у амандману 2. Савезног извршног већа додаје нови члан 1а. и амандман којим се после члана 3. у амандману

* Odluka je objavljena u „Službenom listu SFRJ”, br. 35 od 27. VI 1986. godine.

2. Савезног извршног већа додаје нови члан 3а. Овим амандманима обухваћен је и исти амандман Одбора за друштвено-економске односе. С овим амандманима сагласио се и представник предлагача.

Пошто у погледу решења у ставу 3. члану 223. Одбор за друштвено-економске односе и Савезно извршно веће имају различите предлоге, питам известиоца Одбора за друштвено-економске односе, да ли Одбор и даље остаје при свом амандману на став 3. члана 223. Предлога закона? */Да/*

Молим представника Савезног извршног већа да се изјасни у вези с овим амандманом, односно да ли остаје при овом амандману?

Има реч друг Светозар Рикановић, савезни секретар за финансије и члан Савезног извршног већа.

СВЕТОЗАР РИКАНОВИЋ, члан СИБ-а:

Другарице председник, другарице и други, Савезно извршно веће остаје при амандману који подноси Савезном већу на став 3. члана 223, и овде се Одбор и Савезно извршно веће разликују у ставу.

Не знам да ли има потребе да читам текст амандмана ако га имате испред себе. Хтео бих да кажем у чему је разлика у овим ставовима.

Као што знате, у децембру је у Закон о основама банкарског и кредитног система унета одредба да се уводи цензус приликом реоснивања банака. Он је утврђен на износ од 6 милијарди динара. У међувремену је било доста питања у вези с тим шта све улази у садржину цензуса отуда су почеле припреме за измену Закона, како би се то прецизирало и олакшало.

Савезно извршно веће сматра да треба остати при томе да постоји цензус за реоснивање банака, односно за наставак рада постојећих банака. Такође, предлаже да остане и износ од 6 милијарди који је утврђен још у децембру месецу Законом, с тим што је прецизирало, како стоји у амандману, шта све улази у цензус.

Савезно извршно веће не сматра да се сва питања потребна у реорганизацији банкарског

система могу решавати цензусом, нити сматра да би увођење цензуса од 6 милијарди динара требало да скине с пословне сцене мале банке, међу којима има и врло успешних пословних банака.

Сматрамо, такође, да међу великим банкама има неуспешних пословних банака и да није реч о раздвајању на мале и велике банке, да је суштинско питање раздвојити их на успешне и мање успешне банке. Мислимо да другим амандманима доприносимо да се у процесу реоснивања, на основу економско-финансијских елабората које ће ценити Народна банка Југославије, решава и питање квалитета банака.

Међутим, истовремено сматрамо да има потребе за постојањем једног квантитативног цензуса, како би се поспешео процес напуштања постојећег система, могло би се рећи готово општинских банака које не досежу изван општинских атара, нису у стању да пређу њене границе, да служе ширим интеграцијама /посебно интеграцијама организација удруженог рада у погледу извозног програма/ и, пре свега, развоју организација у погледу унапређења технолошког процеса и опслуживања удруженог рада и процесу његове текуће пословне активности.

Мале пословне банке, међу њима и оне успешне, можда ће доћи на удар овом цензусу. Међутим, оне ће се међусобно удружити у још снажније финансијске организације, способне да даље улазе у конзорцијуме, да се међусобно повезују и да превазилазе, пре свега, општинске атаре и међе.

Било је мишљења да ћемо тако створити републичке банке. Мислим да су републичке банке створене и да то представља затечену ситуацију. Готово свака република и свака социјалистичка аутономна покрајина има своју удружену банку и тај процес је окончан, али у нешто већим основним банкама, чијем стварању би допринео и цензус, вероватно бисмо створили један број успешних пословних банака, које би биле у стању да даље служе интеграцију привреде и сопственом међусобном повезивању.

Истовремено, сматрамо да је неопходно — користим прилику да то кажем ако не излазим из оквира теме — задржати се само на цензусу, па

би, у складу с тим, предложили одређене амандмане, јер има потребе да у процесу припреме целовите економско-финансијске консолидације привреде која је презадужена огромним губицима, огромним непокривеним курсним разликама и фиктивном активом, у виду економско-финансијских елабората насталих приликом реоснивања банака, сагледамо личну карту југословенског банкарства и утврдимо да ли је оно у стању и на који начин да се суочи с потребом економско-финансијске консолидације и споствене консолидације као и организације удруженог рада.

Предлажемо да Савезно веће прихвати амандман како га је предложило Савезно извршно веће, остајући при цензусу и при његовој садржини, онако како је она дата у амандману.

Не знам да ли ћу имати прилике да дам још неке примедбе овом закону, или да их изнесем одмах?

Предлажем да се забележе ове две измене а напоменуо бих да сам се консултовао с председником Одбора и с неколико чланова Одбора за друштвено-економске односе који су се сагласили да је реч о побољшању текста који вам је достављен, а у суштини је реч о извесним редакцијским променама и амандманима садашњег става 2. члана 223. Реч је о амандману 1. Савезног извршног већа у вези са ставом 2. члана 223. Предлога закона.

Да не бих детаљисао, предлажем да прочитам само пречишћен текст који гласи:

„За упис промене у судски регистар банке морају имати, поред усклађеног самоуправног споразума и мишљења Народне банке Југославије о друштвено-економској оправданости настављања рада банке на основу економско-финансијског елабората. У случају негативног мишљења Народне банке Југославије и коначну одлуку доносе скупштине банке”.

Друга промена се односи на амандман 2. Савезног извршног већа, члан 223, да се после става 2. додаје нови став 3. где након подношења односно „обавештавања Већа удруженог рада о томе да је негативан став Народне банке Југославије о реоснивању банке”, треба рећи: „Скупштина банке дужна је да размотри став

Већа удруженог рада републике односно аутономне покрајине и да донесе коначну одлуку”.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Пошто Одбор и даље остаје при свом амандману, стављам на гласање амандман Одбора за друштвено-економске односе.

Предходно има реч делегат Момчило Букилић, извештач Одбора за друштвено-економске односе.

МОМЧИЛО БУКИЛИЋ /СР Црна Гора/:

Уз једну молбу другарицама и друговима делегатима јер су стварно, после дугог рада, вјероватно при крају стрпљења. Нисам се претходно јавио за ријеч због жеље да брже завршимо посао. Но, имајући у виду образложење које је дао председник СИВ-а, сматрао сам потребним да прије гласања делегата, у вези с амандманом Одбора нешто кажем.

Прво, мислим да је, стицајем околности за које није крив сам Одбор, сам Одбор утрошио доста времена за расправе на три своје сједнице /19, 20 и данас 24. јуна/. Ви сте добили два ранија потпуна извјештаја /од 19. и 20/ а овај данас је на одређени начин био интерпретиран и саопштен од стране председнице нашег Вијећа.

Рекао бих на шта се у основи свео спор између Одбора и онога што је предложило Савезно извршно вијеће. Суштина је у томе шта се све врти око члана 223. То је први члан у дијелу прелазних и завршних одредби. Он је у ранијем, важећем тексту имао за циљ да регулише питање постојећих, до сада основаних банака, до када могу да наставе рад. Када престају да раде и које би услове морале испуњавати /после одређеног периода/, да би могле да се упишу у судски регистар.

У међувремену се дошло до неких нових сазнања. Својевремено, када се усвајао текст Закона о основама банкарског и кредитног

система, ова материја није била регулисана на начин, који би одговарао данашњем времену, ако тако могу да кажем.

Отуда је први приједлог Савезног извршног вијећа на сједници 19. јуна био да се мијења овај члан, прије свега у функцији објашњења, јер је, наводно, различито тумачен у различитим срединама, па је то утицало на одуговлачење примјене закона и могло је да дође до његове различите примјене и до губљења времена.

Међутим, у расправи Одбор је констатовао да је поред приједлога који је дао СИБ, а који су на линији објашњења постојећег текста, било и материјалних промјена. Материјалне промјене у правом приједлогу у односу на важећи текст, биле су следеће:

Прво, приједлог СИБ-а је био да се пословни фонд који у постојећем тексту улази као извор у цјелини за овај цензус мијења и улази само својим новчаним дијелом, а не и дијелом основних средстава, опреме итд.

Друга промјена би била да се уводи нов извор који у постојећем тексту не постоји, а тај нов извор су били девизни депозити, али у једном другом износу, а не у оном који је Одбор касније усвојио и о коме ћу касније нешто рећи.

Расправа у Одбору се свела на то да је став Одбора да се остане при постојећем рјешењу, значи да сви фондови, па и пословни фонд, улазе у цјелини, у извор за формирање овог цензуса од 600 милијарди старих динара.

Код девизних депозита Савезно извршно вијеће је предложило да то буде само онај дио противудинарске вриједности који дозначи Народна банка Југославије пословној банци. Одбор је предложио да то буде противудинарска вриједност цјелине девизних депозита орочених на преко 12 месеци и депонованих код Народне банке Југославије.

У том смислу формулисали смо један амандман, а имали смо на јучерашњој сједници нове приједлоге СИБ-а, међу којима је један приједлог био у суштини нов — повећање цензуса са 600 на 1000 милијарди.

Међусобним договорима одређене сутестије и приједлоге Савезног извршног вијећа смо прихватили, али је остао спор у вези с овим цензу-

сом. Договорили смо се да Одбор одустане од свог става ако је у питању неки нови извор, на начин како смо га прихватили, а Савезно извршно вијеће да одустане од свог захтјева за повећање цензуса у односу на постојећи текст.

Остао је споран овај постојећи извор, значи пословни фонд с дијелом новчаних средстава. На данашњој расправи добили смо нове амандмане. Чули сте да смо из извјештаја прихватили све амандмане, осим амандмана који се односио на извор, из постојећег закона, јер је Савезно извршно вијеће остало при одређењу да само пословни фонд улази својим новчаним дијелом.

Сматрали смо да измјеном постојећег извора у смањеном обиму само свођењем на новчани дио, практично отежава могућност испуњавања цензуса већег броја банака него што је било у досадашњем рјешењу. Очигледно је било да утврђивањем новог извора девизних депозита, без обзира да ли је на оном нивоу који је предложило Савезно извршно вијеће или који је предложио Одбор, довео у питање овај цензус и његову величину.

Пошто смо на данашњој сједници Савезном извршном вијећу прихватили амандмане који се односе на ставове 1. и 2. члана 223. постојећег Закона који преводи, тако бих рекао, исти поступак реоснивања /да употребим ријечи друга Рикановића/, постојећих банака, као и оснивање нових. Значи, ријеч је о елаборату о друштвено-економској оправданости који оцењује Народна банка Југославије. Размишљали смо и о томе да је скоро постало излишно питање цензуса као критеријума за оснивање. Ово би било наше тумачење, а тако смо и водили расправу, међутим, остају пуноважни сви елементи елабората о друштвено-економској оправданости предвиђени чланом 64. постојећег Закона. Остали смо при ставу да цензус остане. Нисмо направили компромисно рјешење. Остао је цензус постојећег закона, а остао је и пословни фонд као извор за формирање овог цензуса својом цјелином, а не само својим новчаним дијелом. Савезно извршно вијеће је предложило оно што смо чули од друга секретара.

Шта би представљало наше практично мишљење? Сматрали смо да је питање цензуса у

Одбору имало својевремено значајну улогу. Сматрам да ова процедура коју смо као Одбор прихватили /да се ако Народна банка Југославије има негативно мишљење на елаборату о друштвено-економској оправданости о томе обавештава скупштина банке, скупштина банке осниваће, а они веће удруженог рада/, има доста нових података. Морам да кажем да не бисмо могли, по моме мишљењу, јер нисам имао могућности да се консултујем с неким, да их сматрамо редакцијским допунама, јер је ријеч о додавању читавих реченица, а не ријечи. Мислим да би тај текст морао бити, по моме мишљењу, а извињавам се ако нисам у праву, у форми амандмана јер смо га таквог прихватили.

Мислим да сада тако стварно долазимо у прилично велику недоумицу а имамо, чини ми се, пред собом исти циљ и исту намјеру. Сматрали смо чак да би најисправније решење било /али нам је саопштено да то није могуће сада законом изразити/, да, ако би Народна банка Југославије имала негативно мишљење о елаборату о друштвено-економској оправданости формирања банке /било нове, било евентуално, приликом уписивања постојеће у регистар, односно њеног самоуправног споразума и прилагођавања овим општим условима/, да таква банка не би могла уопште бити основана, а и да много од ове процедуре обавјештавања и „рада у круг“ нећемо добити у крајњим ефектом.

Извињавам се представницима Савезног извршног вијећа и члановима Одбора ако нијесам успио све рећи. Ако има додатних питања, у границама својих могућности и уз делегате у Одбору, стојим вам на располагању.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Пре него што отворим расправу, прочитаћу амандман Одбора.

Амандман Одбора гласи: „Основна банка може се уписати у судски регистар ако поред услова из овог Закона и позитивног мишљења Народне банке Југославије о испуњавању услова за наставак рада основне банке обезбеди износ од

6 милијарди динара по основу: 1/ средства динарских депозита орочених преко три месеца и динарске противувредности по основу девизне штедне орочене преко 12 месеци, за средства депонована код Народне банке Југославије са стањем на дан 31. децембра 1985. године”.

Разлика између амандмана, да лично објасним, ако могу, Савезног извршног већа и Одбора за друштвено-економске односе се односи на тачку један, када је реч о депозитима ороченим на преко три месеца, а СИБ-ов се односи на „средства добијена на основу орочених депозита од Народне банке”. Практично то је разлика између амандмана Савезног извршног већа и амандмана Одбора, а цензус од шест милијарди остаје.

Најбоље би било да прочитам и један и други амандман у целини:

„Средства динарских депозита орочених преко три месеца /читам текст амандмана још из нацрта Одбора/ и динарске противувредности по основу девизне штедне орочене преко 12 месеци за средства депонована код Народне банке Југославије са стањем на дан 31 децембра 1985. године”.

„Средства фонда за солидарне одговорности, резервног фонда и фонда основних средстава са стањем по Завршном рачуну за 1985. годину”.

То је амандман Одбора за друштвено-економске односе.

Амандман Савезног извршног већа гласи овако:

„Основна банка може се уписати у судски регистар ако поред услова из овог Закона и мишљења Народне банке Југославије о оправданости настављања рада основне банке обезбеди износ од шест милијарди динара по основу: 1/ Средства динарских депозита орочених преко три месеца и динарских средстава депонованих по основу орочене девизне штедне преко 12 месеци од Народне банке Југославије, са стањем на дан 31. 12. 1985. године.

Друго, средства фонда солидарне одговорности, резервног фонда и новчаног дела фонда основних средстава са стањем по завршном рачуну за 1985. годину”.

Ево, то су оба амандмана.

Ко жели реч?

Има реч делегат Мијат Шуковић.

МИЈАТ ШУКОВИЋ /СР Црна Гора/:

Прва разлика између амандмана Одбора и текста амандмана који предлаже СИБ је у томе што се у 1. ставу амандмана тражи обавезно позитивно мишљење Народне банке Југославије. Сматрам да то није исправан пут. Мишљење Народне банке не може пресудити хоће ли једна банка радити или не. Зато сматрам да амандман Одбора не би требало прихватити.

Друга разлика је у тачки 2. Одбор амандманом тражи да се у основ за израчунавање одређеног цензуса укључе и вриједност зграде и свега осталог што чини основна средства. Мислим да то није добар пут. Сматрам да је став Савезног извршног вијећа у овом погледу исправнији и с економског и с друштвеног становишта. Зато сматрам да би Одбор требало јасно да каже који су то разлози да се зграде и остало, убацују у пословни фонд, када је у питању цензус који се новчано изражава износом од шест милијарди.

Сматрам да се тиме ублажавају економски критеријуми опстанка постојећих банака и да је ово отварање вентила за наставак рада и у оним банкама које имају скупочене зграде и опрему, а који немају ликвидност средстава да врше банкарску функцију.

О предлогу друга Рикановића, мислим следеће. Без прецизирања које је сада друг Рикановић за говорницом изрекао, текст амандмана није нити коректан, нити завршен. Без тога би из текста произишло да веће удруженог рада или надлежно веће у скупштини република, на посредан начин постаје субјект који одлучује о оснивању банке. Уставом је изричито искључена та могућност. Према томе, без овог додатка о којем је говорио друг Рикановић, текст не би био коректан.

Подржавам у цјелини прецизирање које је он дао и сматрам да би то требало да усвојимо.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко жели даље реч у вези с амандманом.

Има реч делегат Радивој Тепшић, председник Одбора за друштвено-економске односе.

DR RADIVOJ TEPŠIĆ (SR Hrvatska):

Другарце председнице, другарце и другови, нисам mislio да ће бити потребно да изађем на говорницу и да ћемо и овдје расправљати о проблему о којем смо у Одбору расправљали (на прошле три седнице око 10 сати).

Ствари нису тако једноставне како је покушао да их прикаже друг Шукović. Да бисмо у банкарском систему створили здраво језгро, требало би разлучити добре и лоше банке према економским критеријима, а то значи, према критеријима rentabilnosti, solventnosti и сигурности за банчине комитенте. Ту сигурност чини и новчани дио фонда основних средстава који је у облику новца, али се већ сутра за тај исти новач може купити опрема тако да га више нема у новчаном облику. Сигурност за улагање, комитенте, представља управо и опрема зграде и све друго што се може продати у случају да банка постане неликвидна. Фонд основних средстава је интегралан и не може га се разлучити на новчани дио и на друге дијелове, а средства су у различитим појавним облицима и циркулирају, час у облику новца, час у облику ствари, потраживања и томе слично.

Према амандману Одбора иде се на квалитетне изворе средстава банке, а у те квалитетне изворе улази оно што је Одбор формулирао. Значи, улази орочена динарска штедња преко три мјесеца, орочена девизна штедња преко дванаест мјесеци и депонирана код Народне банке Југославије (ако није депонирана не улази у квалитетне изворе) и сви остали фондови (резервни фонд, фонд солидарности и фонд основних средстава). Није нити резервни фонд нити фонд солидарности, само у новчаном облику. Они могу бити и у неким другим облицима када их про-

matramo kao sredstva. U prijedlogu SIV-a pobrkani su kriterijumi: te su čas to fondovi, a čas sredstva. Tako se došlo do nekonzistentnih kriterija. Mi smo, u vezi s tim, jako dugo raspravljali i žalio mi je što je drug Šuković ovako to sve pojednostavio. Članovi Odbora za društveno-ekonomske odnose, uvjeravam vas, nisu diletanti da bi sve to skupa previdjeli, a o tome su raspravljali oko 10 sati tokom tri sjednice.

Sasvim je sigurno da bi se pooštravanjem cenzusa, za čime ide Savezno izvršno vijeće, praktički likvidirale (ne bi mogle da nastave poslovanje) sve banke, i dobre i loše, koje ne ispunjavaju cenzus. Odbor smatra da bi trebalo cenzus malo ublažiti, ali ostaviti mogućnost da u vidu ocjene na temelju elaborata (ekonomsko-finansijskog elaborata), eliminiraju one banke koje posluju loše, makar one i ispunjavale cenzus, a da ostanu one manje banke koje posluju dobro. Dabome da i Odbor smatra da bi se banke trebale dalje povezivati, udruživati itd.

Vidite, banke se ne moraju integritirati, ne moraju se spajati da bismo mogli finansirati velike poslovne poduhvate. Za financiranje velikih projekata postoji zakonska mogućnost formiranja konzorcija, mogućnost udruživanja sredstava, kreditiranja itd. Prema tome, nije put za financiranje velikih programa (takvi su programi potrebni) spajanje banaka, nego bi on predstavljao iznalaženje instrumentarija da se finansijska sredstva kad djeluju kao cirkulirajuća vrijednost udružuju i koncentriraju. Za tu finansijsku podršku nam nije potrebno fizičko spajanje banaka.

Zbog svega toga, molim vas da podržite podneseni amandman Odbora za društveno-ekonomske odnose, jer smo tim amandmanom vodili računa o svim aspektima o kojima sam ovdje govorio.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље тражи реч?

Има реч делегат Жарко Коленда.

ŽARKO KOLENDA (SR Bosna i Hercegovina):

Drugarice predsjednice, drugarice i drugovi delegati, prije svega, moram se izviniti. Član sam Odbora za društveno-ekonomske odnose. Na žalost, nisam prisustvovao ovoj sjednici jer nisam bio u Jugoslaviji. Ali, bio sam član Odbora za društveno-ekonomske odnose u prošlom sazivu. Prema tome, učestvovao sam u inaugurisanju ovog propisa koji je predmet današnje rasprave.

Moram da kažem da ovo što je drug Rikanić ovdje rekao više shvatam kao autentično tumačenje, jer nikad nismo pretpostavljali da bi cenzus trebalo da bude „obogaćen” zgradama, opremom itd. Jer, u krajnjem slučaju, postavlja se pitanje šta članice dobijaju od toga ako neka banka eventualno ima i raskošnu zgradu i opremu koju neracionalno koristi. Moram da kažem, ako se rukovodimo tim opredijeljenjem, onda nećemo ništa učiniti za stvaranje takvih bankarskih institucija i organizacija koje će biti kako-tako realan partner privrednim subjektima (osobito u našoj težnji da se integracionim procesima stvaraju poslovni sistemi koji bi trebalo da imaju vis-a-vis sebe finansijskog partnera).

Prema tome, ako budemo tako ekstenzivno tumačili šta sve ulazi u ukupan fond, a ne samo u fond novčanih sredstava, onda već sada imamo pretpostavke da bi trebalo konstituisati još bankarskih organizacija, a ne težiti njihovoj racionalizaciji. Uostalom, mislim da nije u redu ova teza koju je drug predsjednik Odbora za društveno-ekonomske odnose izneo, da banka, ako ima novčana sredstva, može da ih uloži u neku opremu ili zgrade. Kako može banka da odluči da utroši sredstva bez saglasnosti svojih članica. Mislim da to ne može biti argument.

Zar nije najelementarnija pretpostavka da neka organizacija, koja ima 600 milijardi cenzusa (novčanih sredstava), ima najelementarnije uslove za rad. Mi možemo bez ikakve egzaktne promjene već sada utvrditi da sve naše bankarske organizacije imaju tu najelementarniju opremu, a na žalost i više opreme imaju nego što je racionalno kori-

ste, tako da bi sada mogli sebi postaviti pitanje da li smo u to uložili kapital koji neracionalno koristimo.

Da ne dužim jer nije prilika, smatram da ne treba puno argumenata da bismo kazali da je, ako hoćemo išta da učinimo za konstituisanje organizacija u bankarstvu koje nešto znače, onda cenzus od 600 milijardi novčanih sredstava minimalan.

Zbog svega toga, i puno drugih argumenata koje možda nije prilika da iznosimo, podržavam u celosti amandman SIV-a.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли ко жели реч?

Има реч друг Момчило Букилић.

МОМЧИЛО БУКИЛИЋ /*СР Црна Гора*/:

Јавио сам се само због интерпретације амандмана и због извјештаја. Прво, Одбор је у тачки 5, како стоји у нашем извјештају, одустао од дијела свог амандмана којег је поменуо друг Мијат Шуковић у вези с позитивним мишљењем банке. Остали смо само, како пише у Извјештају, на ставу 3. члана 223, на том амандману који се односи на изворе и цензус.

Одбор не заговара у свом ставу и амандману останак на оној формулацији која је била раније, због тога што смо прихватили предлог СИБ-а да се додају нови ставови у постојећем ставу 1. и 2. који обавезују да се сачини елаборат и да се делатност врши на основу поступка о коме је било ријечи.

Нисмо били против онога што је друг Рикановић, као новину предложио, само сам сматрао да тешко то може бити редакцијски текст, већ да се да у форми амандмана.

Зашто је Одбор остао при томе да фондови својом цјелином уђу у цензус? Пре бих то могао питати колегу који је говорио прије мене и друга Мијата Шуковића, јер је то рјешење из постојећег текста који је усвојен у овом сазиву. Каже се у тексту: „у току 1986. године може настави-

ти рад основна банка која је основана до дана ступања на снагу овог Закона, ако поред општих услова обезбеди у фондовима и ороченим динарским депозитима друштвено-правних лица и грађана средстава у износу од . . .” итд.

Према томе, ми смо расправљали о томе, зна друг Рикановић. Било је разлога да цензус буде само новчани дио, када је аспект ликвидности банке у питању, али када је у питању гарантовање банке за своје обавезе, онда може да буде важна и цјелина имовине. То је био наш став, а ви га оцијените и опредијелите се.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Имамо два амандмана поводом истог проблема. Морамо се изјаснити и поводом једног и поводом другог амандмана, и гласати и за један и за други амандман.

Гласаћемо прво поводом амандмана Одбора за друштвено-економске односе.

Ко је за амандман Одбора за друштвено-економске односе, молим да дигне руку. /*Дебесет пет делегата*/

Да ли је ко *против*? /*Четрдесет четири делегата*/

Да ли се ко *уздржао* од гласања? /*Шест делегата*/

Констатијем да је Савезно веће усвојило амандман Одбора за друштвено-економске односе на став 3. члана 223. Предлога закона.

Према томе, мислим да је беспредметно гласање за амандман Савезног извршног већа.

Сада треба да се изјаснимо у вези с предлогом који је дао друг Рикановић.

Да ли би требало да гласамо у вези с тим предлогом, или да га прихватимо онако како га је предложио? /*Да*/

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је за, молим да дигне руку. /*Сбу*/

Да ли је ко *против*? /*Нико*/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /*Нико*/

Констатијем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о изменама и допунама Закона о основама банкарског и кредитног система с

амандманима Савезног извршног већа, Одбора за друштвено-економске односе и Законодавно-правне комисије.

Прелазимо на пету тачку дневног реда:

Предлог закона о привременој забрани пословања друштвеним средствима за непривредне и непроизводне инвестиције у другом полутодишту 1986. и у 1987. години

Делегатима је Предлог закона стављен на увид у просторијама за делегације и делегате.*

Достављени су вам извештаји Одбора за друштвено-економске односе, Одбора за рад, здравље и социјалну политику и Законодавно-правне комисије Већа.

Достављени су вам и амандмани Савезног извршног већа.

Представници Савезног извршног већа су: Светозар Рикановић, члан Савезног извршног већа и савезни секретар за финансије и Вук Огњановић, заменик савезног секретара за финансије.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе, делегат Богдана Глумац—Леваков, а Законодавно-правне комисије, Петар Старчевић.

Известилац Одбора за рад, здравље и социјалну политику је делегат Мирјана Куљић—Шарановић.

Отварам општи претрес у вези с Предлогом закона.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Отварам претрес текста Предлога закона. Савезно извршно веће поднело је амандман на чланове 1, 2, 3, 4. и 5. Предлога закона.

Одбор за друштвено-економске односе поднео је амандман на амандман Савезног извршног већа на члан 3. На крају тог члана додаје се нови став 4.

Предлагач је прихватио овај амандман.

Одбор за друштвено-економске односе прихватио је амандмане Савезног извршног већа на чланове 1, 3, 4. и 5, а није прихватио амандман на члан 2. Предлога закона.

Одбор за друштвено-економске односе одустао је од својих амандмана на чланове 3. и 4, као и од амандмана којим се после члана 3. додаје нови члан 4.

Законодавно-правна комисија је поднела амандмане на назив закона, на члан 1. и 2. Поддржала је амандман Савезног извршног већа на члан 3, с тим што је поднела свој амандман на нови члан 3. и 4.

Предлагач је прихватио ове амандмане.

Одбор за рад, здравље и социјалну политику поднео је амандмане на члан 3. тачку 3. и 4. Предлога закона.

У међувремену, Одбор је одустао од ових амандмана.

Пошто Одбор за друштвено-економске односе а и Законодавно-правна комисија нису могли да доставе извештаје писмено, молим известиоце Одбора и Законодавно-правне комисије да прочитају извештај.

Има реч делегат Богдана Глумац—Леваков.

БОГДАНА ГЛУМАЦ—ЛЕВАКОВ, известилац Одбора за друштвено-економске односе:

Другарице председнице, другарице и други ви делегати, Одбор је јуче и данас разматрао овај Предлог и подржао га као и предлог предлагача да се закон донесе по хитном поступку. Такође је данас разматрао и амандмане Савезног извршног већа на Предлог закона о привременој забрани располагања друштвеним средствима за непривредне и непроизводне инвестиције. Одбор Савезног већа Скупштине СФРЈ за друштвено-економске односе на данашњој седници је разматрао ове амандмане и с обзиром да нисте добили овај материјал, молим вас да пратите, уколико можете, извештаје.

Одбор је подржао амандмане Савезног извршног већа на чланове 1, 3, 4. и 5. Предлога закона, с тим да се код новог члана 3, на крају става 2. и 3, брише навод и да се на почетку става 3, бришу речи: „после става 2. додаје се нови став 3. који гласи:...”.

Одбор није подржао амандман Савезног извршног већа на члан 2. Предлога закона, већ је

* Isti se može koristiti u Službi za poslove informisanja i INDOK poslove u skladu s Poslovnikom Veća.

остао при свом амандману на члан 2, утврђеном на седници од 22. јуна ове године.

Одбор је утврдио амандман на амандман Савезног извршног већа на члан 3.

У новом члану 3. на крају, додаје се нови члан, нови став 4, који гласи:

„Одредбе става 2. и 3. овога члана не примењују се на средства за одржавање међународних спортских такмичења која се по одлуци међународних спортских организација организују у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, а за које се део средстава обезбеђује у складу с одредбама Друштвеног договора у условима организовања и заједничког финансирања међународних спортских такмичења која се одржавају у Југославији /„Службени лист СФРЈ”, бр. 1/85/.

Овим се амандманом омогућује да објекти за одржавање Универзијаде и других спортских такмичења, не буду под ограничењима прописаним овим законом.

С овим амандманом сагласио се и представник предлагача.

Одбор је повукао своје амандмане на члан 3. и на члан 4, као и амандман којим се после члана 3. додаје нови члан 4.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Молим делегата Петра Старчевића, известиоца Законодавно-правне комисије да узме реч.

PETAR STARČEVIĆ, izvestilac Zakonodavno-pravne komisije:

Другарце и другови, на основу члана 101, 207. и 239. Пословника Савезног вјећа Скупштине СФРЈ, Законодавно-правна комисија Савезног вјећа Скупштине СФРЈ подноси Вјећу извјештај о разматрању Приједлога закона о привременој забрани располагања друштвеним средствима за неprivредне и nepроизводне инвестиције, с приједлогом да се donese по hitном поступку.

Законодавно-правна комисија Савезног вјећа Скупштине СФРЈ на 2. седници, одржаној 23. јуна 1986. године, разматрала је Приједлог закона о привременој забрани располагања друштвеним средствима за неprivредне и nepроизводне инвестиције с приједлогом да се по hitном поступку donesu уз препоруку у vezi с mјерама и активношћима за спровођење Закона о привременој забрани располагања друштвеним средствима за неprivредне и nepроизводне инвестиције, као и извјештај Одбора Савезног вјећа Скупштине СФРЈ о разматрању поменутог закона.

Комисија предлаже Вјећу да, с obzirom на то да постоји уставни основ и потреба за donoшењем овог закона, usвоји Приједлог овог закона.

Комисија је povodom приједлога да се ovaj закон donese по hitном поступку, ukazala да је у члану 238. Пословника Савезног вјећа Скупштине СФРЈ изричито предвиђено да се закони који се donose на основу члана 267. Устава СФРЈ могу donositi по skраћеном поступку.

Комисија је подржала амандмане Одбора Савезног вјећа Скупштине СФРЈ за друштвено-економске односе на члан 2. Приједлога закона, тачку 6. под c), d) и e) и амандман Одбора под бројем 4 на члан 4. Приједлога закона.

Polazeći od zaključака Савезног вјећа, да се vrijeme важења закона одређује најдуже на једну godinu, по правилу за kalendarsku godinu, а само изузетно kad је то neophодно, vrijeme важења ових закона може potrajати, али не дуже од vremena за које се donosi srednjoročni plan (до pet godina) и то kada се njime уређују питања која су nepосредно vezана за ostvarивање tog plana.

Комисија указује да би о tome требало voditi računa приликом donoшења овог Закона. Istina, ово nije уставна одредба и nije poslovничка одредба, али је zadržана у stavovima и posebnim zaključcima Савезног вјећа прошлог mandata приликом donoшења закона (interventних закона).

Комисија је подржала амандмане Савезног извршног вјећа на чланове 1, 3, 4. и 5. Приједлога закона.

Комисија подноси slijedeће амандмане на текст Приједлога закона:

Prво, амандман на назив закона.

U nazivu Zakona na kraju, iza riječi: „investicije” dodaju se riječi: „u drugom polugodištu 1986. i u 1987. godini”. To je predlagач na sjednici Komisije prihvatio, u skladu s intencijama zaključka Vijeća i naravno, ako se uslovi promijene, može se i prije ovaj zakon staviti van snage ili mu se produžiti važnost.

Drugo, amandman na član 1. Prijedloga zakona.

Član 1. mijenja se tako da glasi:

„Osnovne i druge organizacije udruženog rada i njihove zajednice, ugovorne organizacije udruženog rada, banke i druge finansijske organizacije, zajednice” itd. (da sve to ne čitam, koje su u popisu nabrojane), „i druga društvena pravna lica kao i druge organizacije, zajednice i druga pravna lica koja raspolažu društvenim sredstvima”, u daljem tekstu „korisnici društvenih sredstava, ne mogu raspolagati društvenim sredstvima za investicije u građevinske objekte koji služe za obavljanje neprivrednih i neproizvodnih djelatnosti u drugom polugodištu 1986. godine i u 1987. godini”.

Treće, amandman na član 2. Prijedloga zakona.

„Stav 3. člana 2. izdvaja se u poseban član 2a, a riječ „korisnik” zamjenjuje se riječima: „izuzetno člana 1. ovog zakona korisnik”.

Četvrto, Komisija podnosi slijedeće amandmane na amandman Saveznog izvršnog vijeća na član 3. Prijedloga zakona koji se zamjenjuje s tri nova člana.

Amandman na član 3. Prijedloga zakona.

„Izuzetno od člana 1. ovog zakona, korisnici društvenih sredstava mogu društvena sredstva koristiti za izgradnju građevinskih objekata namijenjenih za neprivredne i neproizvodne djelatnosti započetih do dana stupanja na snagu ovog zakona, odnosno za započinjanje gradnje novih takvih objekata ako je to predviđeno zakonom.

Korisnici društvenih sredstava iz stava 1. ovog člana mogu koristiti društvena sredstva za gradnju objekata namijenjenih za neprivredne i neproizvodne djelatnosti u okviru ukupnog iznosa društvenih sredstava korišćenih u 1986. godini u socijalističkoj republici odnosno, autonomnoj pokrajini, s tim da taj iznos ne može biti veći od iznosa isplate za investicije u građevinske objekte

namijenjene za neprivredne i neproizvodne djelatnosti, izvršene u 1984. godini uvećane za stopu rasta cijena na malo u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji u 1985. godini, a prema podacima objavljenim od strane Saveznog zavoda za statistiku.

Korisnici društvenih sredstava iz stava 1. ovog člana, mogu u 1987. godini koristiti društvena sredstva za izgradnju objekata namijenjenih za neprivredne i neproizvodne djelatnosti u okviru ukupnog iznosa društvenih sredstava u 1987. godini za građevinske objekte namijenjene za neprivredne i neproizvodne djelatnosti u socijalističkoj republici odnosno socijalističkoj autonomnoj pokrajini, s tim da taj iznos ne bude veći od iznosa do koga se mogu vršiti isplate prema stavu 2. ovog člana uvećane za 60% od procenta rasta cijena na malo u SFRJ u 1986. godini, a prema podacima objavljenim od strane Saveznog zavoda za statistiku.”

Amandman Saveznog izvršnog vijeća, kojim se dodaje novi član 4, mijenja se tako da glasi:

„Član 4.

Savezno izvršno vijeće propisuje za koje građevinske objekte za neprivredne i neproizvodne djelatnosti, započete do dana stupanja na snagu ovog zakona, mogu organi i organizacije Federacije koristiti društvena sredstva odnosno za koje objekte za neprivredne i neproizvodne djelatnosti mogu započeti gradnju posle stupanja na snagu ovog zakona, a na osnovu posebnog programa.”

S podnijetim amandmanima Komisije saglasio se prijedstavnik predlagача Zakona.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Пошто Одбор за друштвено-економске односе није прихватио амандман СИБ-а на члан 2, о њему би требало да се изјаснимо гласањем.

Питам представника Савезног извршног већа да ли остаје при свом амандману на члан 2.

Ево о чему је реч у тачки 2, после речи „прибављања”, зарез се замењује тачком и зарезом а речи „осим средстава обезбеђених самодоприносом грађана, који је уведен референдумом

одржаног пре ступања на снагу овог закона", се бришу. СИБ предлаже да се тај текст брише, а Одбор је за то да тај текст остане.

СВЕТОЗАР РИКАНОВИЋ, члан СИБ-а:

Савезно извршно веће прихвата амандман Одбора за друштвено-економске односе, који дефинише формулацију око спортских објеката. Прихватамо амандмане Законодавно-правне комисије.

Када је реч о амандману на члан 2, проблем је у следећем.

Ако се укључују самодоприноси уведени референдумом, онда би морала да се из основице у 1984. години искључе средства самодоприноса, јер не могу остати у основици, а касније да се искључују изван масе. У основици су била некаква средства самодоприноса у 1984. години; природно је да и након пораста остану у тој маси, која се дефинише као лимит за општу и заједничку потрошњу. Могло би бити прихватљиво да се искључе, под условом да се искључују и из основице.

То би био став СИБ-а.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА-ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Чули сте образложење представника СИБ-а.

Да ли још ко жели реч? */Нико/*

Стављам на гласање амандман Савезног извршног већа на члан 2. Предлога закона.

Ко је за амандман Савезног извршног већа, молим да дигне руку? */Двадесет седам делегата/*

Ко је против амандмана? */Сто два делегата/*

Да ли се ко уздржава од гласања? */Нико/*

Констатујем да Савезно веће Скупштини СФРЈ није усвојило амандман Савезног извршног већа на члан 2. Предлога закона.

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је за, молим да дигне руку? */Сви/*

Има ли ко против? */Нико/*

Да ли се ко уздржава од гласања? */Нико/*

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о привременој забрани располагања друштвених средстава за непривредне и непроизводне инвестиције, с амандманима Одбора за друштвено-економске односе, Законодавно-правне комисије и Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

Полазећи од става Одбора за друштвено-економске односе, предлажем да Веће донесе и следеће закључке:

1. Савезно веће препоручује скупштинама социјалистичких република и социјалистичких аутономних покрајина и других друштвено-политичких заједница и органима управљања у организацијама удруженог рада и самоуправним интересним заједницама, да предузму све мере и активности којима ће се новчана средства издвојена на посебне рачуне код Службе друштвеног књиговодства, као и новчана средства предвиђена у буџетима друштвено-политичких заједница и у финансијским плановима самоуправних интересних заједница и других самоуправних организација и заједница за финансирање непривредних и непроизводних инвестиција које се забрањују, односно заустављају, у целини усмерити за програме развоја извозне привреде;

2. Веће такође препоручује органима друштвено-политичких заједница да одмах предузму мере за смањење пореза, а самоуправне интересне заједнице за смањење доприноса за износ предвиђен за финансирање непривредних и непроизводних инвестиција, чија се куповина, изградња и доградња одлаже.

Веће сматра да би банке и друге финансијске организације и заједнице осигурања требало да смање износе накнада, односно премија за део који изражава ефекте примене овог закона.

Део прихода који би се преко заједничког дохотка банака распоредио за планирање непривредних инвестиција које се одлажу, требало би употребити за покриће курсних разлика.

Веће препоручује организацијама удруженог рада да средства намењена за финансирање непроизводних инвестиција које се одлажу, користе и као обртна средства за потребе репродукције.

Да ли Веће прихвата овакве закључке? */Да/*
Прелазимо на *шесту* тачку дневног реда:

Предлог закона о привременој забрани располагања делом друштвених средстава за личне дохотке, за заједничку потрошњу радника и за одређене трошкове пословања за 1986. годину

Делегатима су достављени: Предлог закона и извештаји одбора за друштвено-економске односе, Одбора за рад, здравље и социјалну политику и Законодавно-правне комисије Већа.

Представници Савезног извршног већа су: Светозар Рикановић, члан Савезног извршног већа и савезни секретар за финансије и Вук Огњановић, заменик савезног секретара за финансије.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе, Вјера Радовић; Одбора за рад, здравље и социјалну политику, делегат Златко Грабор, а Законодавно-правне комисије, Јанез Лукач.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч?

Има реч делегат Јоже Маролт.

JOŽE MAROLT *(SR Slovenija)*:

Другарце председник, другарце и другови, одмах у почетку да кажем да одлучно подрžавам све мере и активности којима ћемо спречити „divljanje”, односно раст личних доходака преко, Резолуцијом за 1986. годину, утврђених оквира. Дакле, одлучно сам против svakог раста личних доходака који није резултат рада, односно који нема покрића у расту дохотка.

Isto tako, подрžавам да мере и активности за свођење личних доходака треба doneti у tzv. првом, тј. данашњем пакету мера.

Предлажем да предложени закон о привременој забрани располагања делом друштвених средстава за личне дохотке не donesемо, јер, по mojoj оцени, не обезбеђује ostvarenje iznetог циља, односно opредељенја. Закон је у пракси неприменљив, јер у неким срединама и великом броју организација удруженог рада, нису створени потребни предуслови да се он donese, а тамо где postoје друштвени dogовори и samoupravни sporазуми и на njима

usagлашени општи акти нисам сигуран да би они обезбедили резолуцијске оквире, што и samим Предлогом закона не nалаžемо.

Paradoksalно је да interventним законом želimo inaugurisati sistem raspodele i istovremeno praktičно замрзнати личне дохотке, јер ће огroman део организација удруженог рада морати да применјује чланове 3, 5. и 6. Ово сигурно није наш циљ, па ни циљ Савезног извршног већа, што је потврдио и председник Савезног извршног већа, друг Branko Mikulić, у разговору с новинарима SR Србије.

Zbog toga predлаžem да umesto ovog zakona donesемо preporuku којом ћемо obaveзати skupštine socijalističkih republika i autonomnih pokrajina да до краја трећег квартала ове године, svojim merama i aktivnostima, svedу raspodelу sredstava за личне дохотке у оквире одређене Резолуцијом за 1986. годину. Чини ми се нормалним да тако конкретну одговорност preuzму socijalističke republike i autonomne pokrajine.

Uveren sam да би ова мера и активност у republikama била daleко efikasnija од закона који, као што сам rekao, није sprovedljiv.

Ovaj predlog značio би istovremeno afirmaciju samoupravnог uređivanja i afirmaciju društveno-političke активности која је у одређеним срединама već у zamahu.

Na kraju, mislim да би било sasvim logičно, били бисмо principijelni, да и ово područje svedемо у резолуцијске оквире на исти начин како то radимо код опште и заједничке потрошње, јер је реч о сва та три вида потрошње личне, заједничке и опште, и о свођењу у резолуцијске оквире.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА-ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље жели реч?

Има реч друг Милош Милосављевић, потпредседник Савезног извршног већа.

МИЛОШ МИЛОСАВЉЕВИЋ, потпредседник СИБ-а:

Другарице и другови, Савезно извршно веће сматра овај закон једним од битних закона у

„пакету мера”, о коме је данас обавештена Скупштина СФРЈ.

Никакви ефекти неће бити постигнути уколико само овим мерама будемо вршили притисак на цене и уколико, истовремено, не би предузели мере на подручју потражње и непокривене потрошње. Из тих разлога, те мере чине једну козистентну целину уз мере на плану личних доходака, свођења инвестиција а такође и мера на плану опште и заједничке потрошње и других издатака привреде по основу њених обавеза из дохотка.

Желео бих да кажем да договарање социјалистичких република и социјалистичких аутономних покрајина на основу Дугорочног програма економске стабилизације о уређивању односа у области расподеле дохотка и личних доходака, траје веома дуго. До краја 1985. године, донети су договори у свим социјалистичким републикама и социјалистичким аутономним покрајинама, осим у СР Словенији. У СР Словенији је тај договор потписан, односно донет, марта месеца ове године. Тим договорима, у основи, се у ову област уносе критеријуми Дугорочног програма економске стабилизације, у којима стоји да ће лични доходи бити доведени у зависност с дохотком по раднику у оквиру грана и групација и с акумулацијом у односу на ангажована средства.

Овај закон полази од тог основног опредељења из Дугорочног програма економске стабилизације. Ово Савезно извршно веће је остало доследно изјави његовог председника која је дата приликом разговора с новинарима СР Србије, а и пре тога. Према томе, по нашем мишљењу није у питању никакво замрзавање личних доходака ако их доводимо у везу с радним резултатима, дохотком по раднику и акумулацијом, односно, ангажованим средствима. Мислим да се то из одредаба закона јасно види.

Ситуација коју данас имамо, да се веза између исплаћеног личног дохотка и продуктивности рада, између исплаћеног личног дохотка и дохотка /јер доходак спорије расте од исплаћених личних доходака/, и између акумулације која је озбиљно доведена у питање, води на један терен на коме нема решења ни за остала, фундаме-

нтална питања економске стабилизације, о којима говоримо.

То што предлагемо није питање неповерења у радничку класу републике и покрајине.

Реч је о томе да се одређене мере морају примењивати синхронизовано и истовремено.

С друге стране, желим да упозорим на то да се одредбе овог закона примењују само на оне основне организације које нису ускладили своја општа акта самоуправним споразумима и друштвеним договорима.

Обавили смо консултације с Већем Савеза синдиката Југославије и улога овог закона јесте да се он примени на оне који не спроводе договорену политику, а трајао би дотле док се не приступи усклађивању самоуправних општих аката с одредбама самоуправних споразума за одређене гране и групације као и одредбама друштвених договора, пре свега, друштвеног договора на нивоу земље /који су потписале скупштине свих република и покрајина и Скупштина Југославије/ и одредбама друштвених договора у социјалистичким републикама и социјалистичким аутономним покрајинама.

Не стоји констатација да овај закон не може да се спроведе. О томе смо имали расправу са Службом друштвеног књиговодства и никаква филозофија није да се утврди доходак по раднику у грани и групацији и да се с њим упореде радни резултати и утврди акумулација на основу ангажованих средстава. То су веома мерљиве величине.

Поставља се основно питање да ли ћемо довести у зависност исплаћени лични доходак радника с његовим радним резултатима.

Желео бих такође да кажем да би, ако бисмо заузели други став, Савезно извршно веће замолило Скупштину СФРЈ да се даља расправа у вези с овим мерама прекине, а да се закаже нова седница и заузме став у таквој, новонасталој ситуацији.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље жели реч?

Има реч делегат Здравко Забуковец.

ZDRAVKO ZABUKOVEC (SR Slovenija):

Tovarišice in tovariši delegati, spoštovano Predsedstvo.

Za veliko večino delavcev so osebni dohodki najbolj opremeljiva in življenjsko nujna „posledica“ samoupravljanja in pravice do dela. Žal so osebni dohodki zdaj torej taki kot so precej pobegnili iz rok delavcev in družbe kot celote, saj so po eni strani odvisni od pogojev gospodarjenja, ki jih določa država (kot primer naj omenim nekatere izvoznike, ki se jim je dohodek z novimi predpisi čez noč spremenil), po drugi stranu pa smo priča skoraj sistemske neurejenosti tudi drugih vplivov na delitev osebnih dohodkov.

Danes predlagani ukrep po mojem mnenju našega velikega problema ne bo rešil. Morda bo le omogočil da bomo zajeli sapo za dolgoročnejšo ureditev. Vemo pa da v obsegu osebnih dohodkov ni več veliko prostora za skrčevanje.

Žal, me glede na poznana dejstva in na povedano, v zvezi s sprejemom teh ukrepov moti več zadev:

Prvič, hitrost postopka, drugič stroga zaupnost in s tem obojim povzročimo izločenost ustvarjalcev dohodka od bistvenega odločanja o njihovih osebnih dohodkih.

Menim, oziroma predlagam, da se vprašanja o osebnih dohodkih z državnega nivoja lotimo sistematično, pri virih njihovega nastajanja in vzpodbujanja. Na primer:

- s postopnim uvajanjem spodbujevalnih inštrumentov (odnosov); večina sedanjih gospodarskih ukrepov je začasnih ali pa ad hoc (torej za prav poseben primer, pragmatičnih, bolj administrativnih kot tržnih);

- z uvajanjem ustrežnejše, selektivnejše in spodbujevalnejše davčne politike;

- če je potrebno tudi z zdravo solidarnostjo, zlasti v težkem prehodnem obdobju, ki bi sledilo tem ukrepom.

Vse to delovanje mora biti seveda argumentirano in z obrazloženimi cilji, ne pa v dveh urah in pod strogo zaupno.

Za vsebinsko analizo predlaganega zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev s strani nas delegatov skoraj ni bilo časa.

Kdor bo danes glasoval za predlagani zakon, bo izrazil brezmejno zaupanje v ta ukrep oziroma v Zvezni izvršni svet, a tudi sam bo s tem kot delegat prevzel veliko odgovornost. Sam žal močno dvomim, da je s predlagano rešitvijo in glede na splošne motnje, ki se pojavljajo pri uresničevanju resolucije prav osebne dohodke mogoče na tak način stisniti nazaj v resolucijski okvir, medtem, ko so nam drugi kazalci pobegnili iz tega okvira.

Nevarno je, da se predlagani ukrep zaradi svoje hitrosti oziroma nedorečenosti obrne v svoje nasprotje od tistega kar želimo in nam povzroči večjo škodo kot korist.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА-ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље тражи реч у општем претресу?
Има реч друг Анте Будимир.

ANTE BUDIMIR (SR Bosna i Hercegovina):

Kako sam shvatio cilj Prijedloga zakona, iz teksta, a posebno iz opsežnog obrazloženja svih mjera kao i krijetanja u ovoj godini, koje smo danas čuli u izlaganju druga Zemljariča?

Prvo, shvatio sam da je on na liniji poštivanja Rezolucije o društveno-ekonomskom razvoju i ekonomskoj politici za ovu godinu.

Drugo, to je na liniji poštivanja, a za one koji nisu obavili dio posla koji se trebalo obaviti na određeni način upozorenje, pa i jedna vrsta sankcije Društvenog dogovora o sticanju i raspoređivanju dohotka i o raspodjeli sredstava za osebne dohotke (odnosno društveno dogovorene politike i društveno dogovoreni odnosi u ovoj oblasti), o čemu su se izjasnile i društveno-političke organizacije na nivou Federacije, a i socijalističke republike i socijalističke autonomne pokrajine.

Dalje, shvatio sam da je ovo na liniji poštivanja i dosljedne primjene samoupravnih sporazuma o raspodjeli sredstava za osobne dohotke. I, na kraju, shvatam da je to potpora dosljednoj primjeni samoupravnih opštih akata u organizacijama udruženog rada i u samoupravnim zajednicama.

Mislim da su predložena rješenja dosljedna operacionalizacija, isto tako plebiscitarno prihvaćenih i samoupravno dogovorenih stavova iskazanih u Dugoročnom programu ekonomske stabilizacije. I, da ne dužim i da ostavim prostora i drugima koji žele govoriti, zbog svega toga, i ovaj prijedlog Saveznog izvršnog vijeća zaslužuje podršku i jedna je od ključnih karika u lancu mjera koje su danas najavljene i elaborirane i podrobno obrazložene u ekspozeu potpredsjednika Saveznog izvršnog vijeća druga Janeza Zemljariča, a koje smo danas, u ovom Vijeću, počeli usvajati.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегат Мијат Шуковић.

МИЈАТ ШУКОВИЋ /СР Црна Гора/:

Прво, желим да изјавим да сам сагласан с већ исказаном оцјеном да је изјашњавање о Предлогу закона којег разматрамо изузетно, подвлачим, изузетно одговоран чин. Исто тако, за разлику од друга Радивоја Тепшића који се није сложио са мном прије, слажем се с њим у оцјени значаја тог амандмана и изјављујем да сматрам да је и оно гласање о амандману на Предлог закона о основама банкарског система, изузетно одговоран чин.

Спреман сам да примим одговорност за изјашњење у прилог овом закону и пред делегатском базом, и пред југословенским друштвом.

Овај закон обавезује /и то само обавезује/ кориснике друштвених средстава да поштују своја општа акта и да своја општа акта, по којима врше расподелу средстава, усагласе с усвојеним друштвеним договорима и самоуправним споразумима у оквиру организације и гране. Зар је могуће да кажемо да сада то не би требало чинити? Ако неко неће да поштује Друштвени договор и због тога не усаглашава своје акте, онда он треба да сноси консеквенце, па макар оне биле такве да му се умањи лични доходак.

Ако се напусти принцип уставности и законитости и дозволи се да самоуправни општи акти организација удруженог рада буду супротни самоуправним споразумима донесеним на нивоу радне организације или гране, или да самоуправни споразуми буду супротни друштвеним договорима, или се дозволи да се супротно самоуправним општим актима врши расподела личног дохотка, онда је друштво на странпутици која није у складу с друштвеним циљевима.

Видим недостатке у Предлогу овог закона, прије свега, у томе што извршење ових обавеза није довољно обезбијеђено јер, не видим сигуран доказ да је усклађен самоуправни споразум организације удруженог рада с Друштвеним договором у изјави корисника друштвених средстава датој Служби друштвеног књиговодства, која није у стању то нити да проконтролише, нити да утврди. У томе видим могућности да се закон изигра. Али, то би био друпи домен, домен политичког и другог морала у нашем друштву, и способности друштва да обезбиједи политику и извршење закона.

Зато сматрам да би било добро да вечерас не учинимо ништа што би /без обзира на то што је време поодмакло, о томе треба да се до краја разјаснимо/ могло довести у питање ход једним позитивним смјером.

Дозволите да кажем и ово. Ми смо одговорно пласали и о амандману Одбора на Предлог закона о основама банкарског система. С другом Тепшићем се слажем у тој оцјени. Суштина овог амандмана је била у томе да се ублаже критеријуми за опстанак постојећих банака. Његово усвајање ће омогућити или допринијети да наставе рад такозване „патуљасте” банке. Велике су негативне посљедице по курс оспособљавања банака. Ако попустимо још и овдје, и ако не дође до сређивања ситуације на подручју личних доходака, искрено да кажем, бојим се да ћемо ублажавањем критеријума за опстанак банака и евентуалним одлагањем, примјене критеријума, створити ситуацију из које се неће моћи тако лако изаћи. Зато, свестан недостатака и тежине ситуације и свега осталог, слажем се за усвајање концепције Предлога закона, о којем расправљамо.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље жели реч?

Има реч делегаткиња Мирјана Куљић—Шарановић.

МИРЈАНА КУЉИЋ—ШАРАНОВИЋ /*СР Србија*/:

Другарице председник, другарице и други ви делегати, од прихватања Дугорочног програма економске стабилизације имали смо неколико мајских анализа за које смо рачунали да ће нам донети „мајске руже и њихово цветање”. На данашњој седници, имали смо Мајску анализу, о којој смо сви изrekli /зна се које/ своје мишљење. Зна се и како смо се понашали када смо о њој дискутовали на седницама Одбора.

Мајска анализа је била пуна „грња”. Пре двадесет и нешто дана указали смо поверење овом нашем Извршном већу. Сматрали смо га једним од иницијатора за излагање из једне тешке ситуације, надајући се, не само ми, него и сви они који су нас делегирани, да нас чекају неке промене и новине и шта је то ново што ће нам се понудити. Ноћас вероватно ти радни људи чекају да сазнају шта ће им се овде понудити. Искрено речено, као делегат, осетила сам да идемо за тим да компромисним решењем омогућимо радним људима да пронађу себе. Себе сматрам погођеном јер радим у области друштвених делатности и обухваћена сам рестрикцијама које се предлажу. Кренули смо опет „ситно, рачунцијски”, да гледамо шта ће ко извући и шта ће ко урадити. Показала сам друговима јучерашњу карикатуру из „Вечерњих новости”, где је наша држава представљена као брод који, такође, тоне заједно с „пакетом” који се нуди. За мене је та ситуација врло алармантна.

Према томе, заиста се залажем за једно трезвено размишљање, а ако смо пре 20 дана некоме дали подршку, и ако сматрамо да би требало да тај посао радимо и да нам се предлаже одређене консеквенце, имамо и пуно право и одговорност да данас—сутра те људе прозовемо. Не знам кога ћемо ми данас—сутра прозвати. Нас би

требало да прозове читава југословенска јавност за овакво понашање до којег смо вечерас дошли овако дискутујући и разматрајући проблем.

Сматрала сам за потребно да то кажем због тога што смо се свим резолуцијама, крајем сваке године, заклињали да ће нам бити боље. Камо среће да смо имали раст личних доходака од 200 посто, а да нам се производња повећала за 300 посто. Раст личних доходака у последње време, како се кренуло с „пакетом мера”, је толико некритички усмерен, да су сви размишљали о томе да ли ће бити замрзнути лични доходак, април, јуни месец итд, а зна се како се кретала производња у том периоду. Значи, срећни бисмо били да нам је производња повећана за 300 посто, а да је лични доходак пратио раст производње. Дошли смо у ситуацију да опет полазимо од онога што смо врло оштро изrekli у вези с Мајском анализом, дискутујући и разматрајући и данас овај проблем а имајући у виду претходне дискусије и дискусије које смо водили у одборима.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегат Градимир Ђурић.

ГРАДИМИР ЂУРИЋ /*СР Србија*/:

Другарице председнице, другарице и други ви делегати, сматрам да има мало нервозе, јер смо уморни. Замерам што овако одржавамо седницу. Ово би требало да нам буде пример да овако више не бисмо радили. Доносимо веома битне системске законе, а видите у каквом смо амбијенту. Из тих разлога сам ово замерио.

Морам такође да подсетим ово Веће да смо друштвени договор донели у овој Скупштини, и у осталим нашим институцијама, по први пут у овој земљи на један добар и лак начин. Нисмо имали проблема с овим као што смо имали с неким другим законима и другим документима које смо доносили. Сада, када би требало то и применити, затежемо ситуацију и то не дозвољавамо.

Затим, по први пут, удружени рад се понаша нестабилизационо, делећи и оно што није захрађено. Морам то овде уз пуну одговорност и смело рећи, јер анализе за прва три месеца /сада већ пет месеци/, баш на то указују. Делимо доходак више него што смо га створили. Мислим да тако не можемо да радимо.

Следеће, ставови Централног комитета Савеза комуниста Југославије с 24. седнице нас као комунисте обавезују да поштујемо друштвене договоре и самоуправне споразуме. Мислим да је битно подручје које стоји у првим реченицама ставова, да то поштујемо. С обзиром на то да то није био правни докуменат, ако смо му приступили, поштовали смо га или не. Дошли смо у ситуацију да споразуме за своје правилнике, не поштујемо у организацији удруженог рада.

Мислим да тако више не можемо да се понашамо. Из тих разлога, сматрам и предлажем Већу, свестан своје одговорности и чињенице да доносимо ово можда и мало пребрзо, да нисмо потпуно ушли у проблематику и суштину свега тога, али да је пред нама један период у коме смо имали Мајску анализу, тако да знамо у којим срединама је какво стање и да оно ништа није битно другачије у читавој заједници. Мислим да се ми морамо, и једним оваквим законом, суочити с тим проблемом.

Лично се залажем за то и предлажем Већу да подржимо доношење оваквог закона, и једну овакву меру, која нам можда није добра. Можда смо ми научили да се понашамо и другачије, међутим, ситуација нам намеће да морамо и овакве законе доносити. Из тих разлога, предлажем да подржимо овај закон и да га вечерас донесемо, како бисмо могли и друге мере донети на следећој седници и спремити се за идућу годину.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Реч има делегат Десимир Јовановић.

ДЕСИМИР ЈОВАНОВИЋ /САП Кособо/:

Другарице и другови делегати, у позицији смо да вечерас и данас кажемо оно што лично мислимо без обавезе да консултујемо базу чији смо делегати. Мислим да у склопу свих ових мера, ако не будемо прихватили захтев да се поштује оно што је договорено, /слажем се са потпредседничким мишљењем/, доводе у питање и све друге мере које су овде данас предложене.

Нисам за то да сада замрзавамо личне дохотке, али зато би требало да смо јединствени и да сваки радник — произвођач, добије лични доходак који је зарадио и који је резултат његовог рада, а не да будемо у ситуацији у којој смо сада, да је настала једна велика трка између личних доходака и цена.

Питам се, а и сви ми се можда питамо, одакле цена једног производа у нашој земљи може да буде два пута виша него што је у иностранству /у питању је исти производ који је можда и лошијег квалитета од домаћег производа/. Одговор на то питање видим у тим личним дохотима и куповној моћи становништва. Ако бисмо дали нашој привреди оваква олакшања о којима смо данас говорили, а то привреда не буде искористила у смислу снижења цена својих производа док куповна моћ потрошача буде растла, онда ће доћи до великог диспаритета цена и не знам како ћемо наћи решење у вези с тим. Према томе, нама овде није потребно много аргумената, знања и умећа да схватимо да бисмо морали и лична примања прилагодити економској ситуацији у којој се налази наше друштво и наша земља.

Безрезервно дајем подршку поштовању друштвених договора које су све републике и покрајине прихватиле као инструмент у награђивању радника у својим социјалистичким републикама односно социјалистичким аутономним покрајинама. Мислим да се овде више ништа не тражи.

Често смо били у ситуацији да они који производе губитке приме веће личне дохотке од

оних који добро раде, па су се они који добро раде питали, да ли би требало добро или лоше да раде, да раде да би били у ситуацији да приме веће личне дохотке. То је парадокс који морамо имати у виду кад се будемо опредељивали у вези с овим.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегат Жарко Коленда.

ŽARKO KOLENDA (SR Bosna i Hercegovina):

Другарце и другови делегати, слажем се да је ријеч о питању које има своју специфичну тежину. Ријеч је о личним дохотцима који се најнепосредније реперкутују на радничку класу и све радне људе у нашој земљи. Природно је да бисмо при процени мјера које се на том подручју предлажу, морали имати наглашени опрез.

Морам да кажем да ме као делегата, а надам се и све нас који се осјећамо одговорним, забринjava упозорење да, ако ми прихватимо ову предложено мјеру (која не значи ништа друго него консеквентно извршавање онога што је самоуправном процедуром inaugurисано), преузимамо посебну одговорност и тиме скидамо одговорност са SIV-a, а ми остajемо гријешници који су прихватили такву мјеру. Зар може бити, другарце и другови ишта елементаријег од тога да оно што смо мукотрпно, самоуправно конституисали на нивоу Федерације, радних организација и удруженог рада, не извршавамо? Сваки онај субјект, било то правно или физичко лице, који се не понаша у складу с толико договореном политиком, у најмању руку би морао да сноси одговарајуће друштвене консеквенце. Какав је приједлог пред нама? О приједлогу који смо усвојили у Дугорочном програму економске стабилизације и у који се кунемо, немамо прилике да водимо расправу а да се не позивамо на Дугорочни програм економске стабилизације. Ми смо, такође, изгласали Резолуцију о друштвено-економском развоју ове земље од 1986. до 1990. године и самоуправно је прихватили. Приједлог SIV-a иде за

тим да ове задатке консеквентно извршавамо. Мислим да је веома позитивно и нужно примјенjивање те мјере; да би се најконкретније осјетило да се у овој земљи нешто предузима, што би значило увођење реда и поштовање самоуправно договорене и inaugurисане политике.

Сви ми, на сваком мјесту, у слободним расправима или официјелним skupовима кажемо — немамо мјера, а када дођемо до конкретних мјера, што је год мјера огољенија и конкретнија, то је отпор у односу на њу већи.

Другарце и другови делегати, мислим да, ако бисмо доношење ове мјере довели у питање због фрагментарности (јер је треба гледати у контексту укупно предложених, што значи да би се и све друге предложене мјере dovele у питање), шта би то значило, то не би требало образлагати.

Зато мислим да нема потребе прозивати ниједну савјест, јер смо сви довољно одговорни. Мјеру коју предлаже SIV треба прихватити као неодложну и нузну, јер је то битан корак у правцу сузбијања инфлаторних кретања, будући да трка цијена и личних доходака неће имати краја ако се не поsegне за конкретним мјерама.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље тражи реч?

Има реч делегат Божо Ковач.

BOŽO KOVAČ (SR Slovenija):

Ја јесам за то да се нешто предузме и на нивоу Федерације у вези с личним дохотцима, међутим, некако немам поверења у овај, конкретан предлог, а рећи ћу вам и зашто.

Наравно да предност социјализма није у ниским личним дохотцима и сиromaштву. Предлагач овог закона такође тако мисли, а у томе је изричито јасан када у члану 3. наглашава стопу акумулативности и залаже се за више личне дохотке за оне који bolje раде. То се односи на члан 3.

Међутим, члан 2, трећи пасус, тражи читање отприлике осам хиљада самоуправних споразума на

dva nivoa, zajedno s potvrđama jednog i drugog koordinacionog tela. Znači, u jednom ekstremnom slučaju, 16.000 potvrda. Ko hoće da pročita 8.000 sporazuma, to je 8.000 čitanja po jedno dva—tri sata, jer ne verujem da će ljudi potpisivati potvrde bez čitanja. Možda će i SDK morati da kontroliše ispravnost pojedinih potvrda. Dakle, bojim se da smo obuhvatanjem sadašnjih sporazuma, dogovora, granskih sporazuma, sporazuma u OUR-ima, naišli na „minu” koja se zove „birokratizacija mere”. Mislim da to nije dobro.

Pitam predlagača da li se problem može ipak malo pojednostaviti u samoj proceduri, u poverenju. Možda bi se kontrolisale dve—tri formule o raspodeli, stopa akumulativnosti, produktivnost, ne znam šta se sve tu još može kontrolisati, a ostalo bi ostavili ljudima iz osnovnih organizacija udruženog rada u radnim organizacijama, da to uređuju na svoj način.

Ipak mislim da smo prevazišli ono vreme kada je trebalo čak i u ZUR-u puno stvari do detalja propisati, kao da ne verujemo ljudima. Nije ovo moj prigovor predlagaču, već je moj predlog da se razmisli, pa da se i član 2. stav 3. pojednostavi.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље жели реч?

Има реч друг Бранко Микилић, председник Савезног извршног већа.

BRANKO MIKULIĆ, predsednik SIV-a:

Drugarice i drugovi delegati, ovo je jedna od mjera u paketu koji smo vam predložili, kako mi kažemo „u paketu” u ovoj, julskej grupi mjera. Njeno isključivanje iz te grupe mjera, dovodi u pitanje i usvajanje drugih mjera. Međutim, najprije, o tome, želim da kažem nešto što drug Janez Zemljarič nije rekao u svom izlaganju.

Ocjena je Saveznog izvršnog vijeća da se Jugoslavija nalazi pred ponorom i da ćemo mi, ili izaći iz opasnosti da se zemlja uvuče u taj ponor

(iz kojeg ne znamo kako ćemo izaći), ili ćemo preduzimati mjere sada, dok još ima vremena.

Vidite, svi mi smo na različitim poslovima u ovoj zemlji. Neko je u organizaciji udruženog rada, neko u komuni, republici, a mi, iz, kako nas zovu „savezne birokratije”, u Federaciji.

Položaj nas, iz tzv. „savezne birokratije” je veoma složen a mi smo svi ljudi kao i vi i svi želimo da služimo našoj zemlji i njenim interesima. Ako eventualno, u nekoj od mjera, nismo doneli ono pravo rješenje, onda dajte da se u Skupštini SFRJ dogovorimo o tome. Još o jednoj stvari se moramo dogovoriti, drugarice i drugovi. Suočeni smo u Jugoslaviji s veoma izraženim zahtjevima da se sve postojeće sačuva, da bi prošli kroz pljusak koji nas čeka suhi, da ni kap kiše na nas ne padne. Nema nikoga ko bi kroz taj pljusak mogao proći u takvom stanju! Moramo podnijeti žrtve za iluzije koje smo imali da se može živjeti onako kako smo živjeli a da nismo imali za to realnog pokrića. To moramo podnijeti svi i kada je riječ o osobnim dohocima, također.

SIV ne traži od Skupštine SFRJ, niti od radničke klase, niti od radnih ljudi Jugoslavije da se odriču osobnih dohodaka, već traži da se ti osobni dohoci samoupravnim sporazumima u konkretnim organizacijama udruženog rada dovedu u sklad s društvenim dogovorom kojeg smo na samoupravni način utvrdili. Pitam vas zašto ne postavimo pitanje odgovornosti onih koji to nisu učinili, nego otvaramo pitanje zašto zakonom hoćemo da ih prisilimo na to? Koliko ima društvenih dogovora i samoupravnih sporazuma, drugarice i drugovi, koji se uopšte ne primjenjuju u ovoj zemlji? Zar nam se na svim skupovima u vezi s tim ne drže lekcije da kompromitiramo taj institut ovog sistema? Sada, kada smo se suočili s onima koji misle da bi trebalo dijeliti osobne dohotke koji „jedu” društvenu akumulaciju, pogledajte kakav je odnos između rasta ličnih dohodaka i akumulacije u ovoj godini (kada hoćemo da kažemo — nemojte to da činite, uskladite svoja samoupravna akta s Društvenim dogovorom kojeg smo usvojili u SFRJ, u republikama i pokrajinama, u granama i grupacijama, nađe se ko neće da uskladi društvene dogovore, već jednostavno jede akumulaciju). Molim vas, jesmo li

došli u situaciju da se u ovoj zemlji lični interes do te mjere brani da je društveni interes bašibozuk u odnosu na lični interes. Jesmo li došli u stanje u kome svako može da radi što hoće?

Savezno izvršno vijeće neće snositi odgovornost za posljedice koje će zbog toga nastati, a na vama je, drugarice i drugovi delegati, da izglasate po vlastitoj volji.

Mi ostajemo pri prijedlogu. Vi možete izлагати по својој волји и супротно нашем приједлогу, а тада ћемо поставити на дневни ред питање повјерења у Savezno izvršno vijeće.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље жели реч? /Нико/

Закоњујуем општи претрес.

Отварам претрес текста Предлога закона.

Одбор за друштвено-економске односе поднео је амандмане на чланове 2, 3, 4, 5, 7, 8, 11. и 12. Предлога закона.

Представник предлагача се није изјаснио о овим амандманима.

Одбор за рад, здравље и социјалну политику поднео је амандман на члан 2. ставове 1. и 3. и амандман на члан 6. Предлога закона. С поднетим амандманима сагласио се представник предлагача.

Законодавно-правна комисија разматрала је и подржала амандмане Одбора за друштвено-економске односе поднете на чланове 2, 4, 11. и 12. Предлога закона.

О предлогу амандмана на члан 5. Одбора за друштвено-економске односе Комисија се није изјашњавала, јер је реч о материјалном решењу, али је указала на то да, уколико се овај амандман прихвати, треба извршити редакцијску исправку текста који је предложила Комисија.

Комисија је подржала амандман Одбора за друштвено-економске односе поднет на члан 7. с тим што је у вези с овим амандманом предложила редакцијску исправку текста.

Комисија није подржала амандман Одбора за друштвено-економске односе на члан 8.

Комисија се није изјашњавала о амандману Одбора поднетом на члан 3, јер је реч о материјалном решењу.

Законодавно-правна комисија подржала је амандмане Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

Молим представника Савезног извршног већа да се изјасни о амандманима Одбора за друштвено-економске односе.

Има реч друг Јанко Обочки, члан Савезног извршног већа и председник Савезног комитета за рад, здравство и социјалну заштиту.

ЈАНКО ОБОЧКИ, члан СИБ-а:

Другарице председнице, другарице и други ви делегати, амандмане које је поднео Одбор за друштвено-економске односе смо добро погледали и мислимо да можемо да прихватимо амандмане 1, 3, 4, 7. и 11.

Ако прихватимо амандман 2. односно амандман на члан 3, онда се мења основна концепција Закона. Председник је рекао какав је циљ овог Закона и ми сматрамо да ће све организације удруженог рада бити у члану 3, све док не усагласе своје нормативне акте, а када то ураде, реализоваће се по третману члана 2. Ако прихватимо чињеницу да оне организације које нису усагласиле своје нормативне акте имају оне личне дохотке које су имале, или су они нижи /па ће ићи да се усагласе са републичким просеком/, ништа нисмо постигли у концепцији Закона. Те организације остају и даље онакве какве су биле, понашајући се онако како су се и до сада понашале, јер су самоуправни споразуми и друштвени договори већ одавно потписани.

Сматрамо да због тога овај амандман не бисмо могли прихватити јер се тако мења читава концепција овог Закона. Према томе, од овог става и од ове концепције Закона нећемо да одустанемо.

Друго, овај амандман на став 2. члана 3, у вези је с извозним организацијама. Следећи „пакет мера“ односиће се на стимулацију извоза и стимулацију извозних организација. Сматрамо да

то не би требало да радимо /да дамо још једну селективност, да направимо неке проблеме у вези с организацијама удруженог рада у привреди, па да правимо неке разлике међу њима/.

Зато сматрамо да ове стимулације које се нуде које ће бити, довољне су, према мишљењу Савезног извршног већа, да би имале исту стимулацију и да би биле у добром положају.

Даље, ако остане у тексту „или у тој организацији”, /значи оно за шта се ми не залажемо/, да би то значило замрзавање личних доходака тих радних организација и њиховостанак на нивоу који су имали раније, или, ако су им приходи били испод тога нивоа, да би он могао да дође до просека републике или покрајине, а ако су им приходи били изнад тог нивоа, да буду изнад просека, а да ми чекамо да би видели да ли би својом вољом организације усагласиле те своје нормативне акте.

Исто тако, не бисмо могли прихватити амандман на члан 8, а ни Законодавено-правна комисија се није изјаснила за тај амандман. Ми смо да једна тако мала исправка у тексту може да задовољи овај амандман и у следећем: „Корисник друштвених средстава који је у завршном рачуну из 1985. године исказао непокривени губитак односно који исказе губитак по периодичном обрачуну у 1986. години, исплату чистих личних доходака може вршити у складу с савезним законом којим се утврђује санација и престанак рада организација удруженог рада”.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА-ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Пошто је предлагач прихватио све амандмане Одбора за друштвено-економске односе осим амандмана на члан 3, питам известиоца Одбора за друштвено-економске односе да ли Одбор и даље остаје при свом амандману?

Има реч делегаткиња Вјера Радовић.

ВЈЕРА РАДОВИЋ /СР Црна Гора/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, ми смо на јучерашњој седници

Одбора за друштвено-економске односе радили, а и данас смо наставили рад разматрањем овог Закона који се тиче ограничавања исплате личних доходака.

Што се тиче самог Одбора, усагласили смо своје ставове и мишљења баш поводом овог 3. члана, односно 2. члана.

Члан 2, што се тиче примјене, усаглашен је у том погледу да друштвени договори по републикама и покрајинама, који су донешени крајем прошле године, марта мјесеца у Словенији, нису примјенљиви из простог разлога што нису била дата довољна упутства за примјену тих договора баш поводом питања исплате личних доходака. Сагласили смо се с тим да оно што се овде третира као основни циљ и поента, свака радна организација својим самоуправним актом у складу с друштвеним договором и да то постане правило за све радне организације. Одбор је усагласио своја мишљења и заузео став да би то било изнимка, а да би основно правило, и оно по чему ће се поступати у наредном периоду било у члану 3.

Због тога, одлучили смо да овај члан 3. коригујемо у том смислу што смо заузели један савим нормалан став што се тиче онога од чега полази наш Устав, да радник зависи од резултата свог рада.

Према томе, ако радник остварује раст личног дохотка у својој радној организацији, односно доходак у организацији удруженог рада који је изнад просјека привреде, логично је да он и прими неки већи проценат. Овдје смо ми доста дискутовали о том питању како се ствара доходак у оваквим условима економске ситуације. Ту смо нагласили да инфлација има веома велики утицај. Међутим, ипак смо на основу некаквих дискусија дошли до закључка да би у том смислу, и оне организације које остварују нижу стопу раста дохотка у својој организацији него што је у привреди, имале могућност да приме опет некакав просјек који је већи, тако рећи, да примају оно што нису ни зарадили.

Одбор је заузео став и што се тога дијела тиче, сагласан је да се допуни амандман на члан 3. и да се у ставу 1, после ријечи „покрајина”, до-

дају ријечи „у протеклом обрачунском периоду или у тој организацији”. Значи, да се узме у обзир раст дохотка у тој организацији.

Затим, после става 1. да се дода нови 2. став, који гласи: „Умањење из става 1. овог члана по основу одступања стопе акумулативности не односи се на претежног извозника, а под претежним извозником, у смислу овог закона, подразумева се извозник који тај положај има према савезном закону којим се уређује девизно пословање.”

Ту смо имали у виду управо ову тенденцију која је предвиђена овим „пакетом мјера”, да се извоз подстиче.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље тражи реч. /Нико/

Ако се нико не јавља за реч, а пошто Одбор остаје при свом амандману, стављам на гласање амандман Одбора за друштвено-економске односе на члан 3. Предлога закона.

Ко је за тај амандман, молим да дигне руку.

/Седамнаест делегата/

Ко је против амандмана? /Већина/

Да ли се ко уздржава од гласања?

/Један делегат/

Констатујем да Савезно веће није усвојило амандман Одбора за друштвено-економске односе на члан 3. Предлога закона.

Сада би требало да се изјаснимо и у вези с предлогом који је дао представник Савезног извршног већа, да се не прихвати амандман на члан 8, већ да се његова садржина инкорпорира уз редакцијску измену члана 8, како је друг Обочки предложио.

Да ли да гласамо у вези с том изменом или Веће прихвата предлог који је дао друг Обочки? /Да/ Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је за, молим да дигне руку. /Већина/

Да ли је ко против? /Нико/

Да ли се ко уздржава од гласања? /Шест делегата/

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о привременој забрани располагања делом друштвених средстава за личне дохотке, за заједничку потрошњу радника и за одређене трошкове пословања за 1986. годину, с предлогом који је дао предлагач Савезног извршног већа на члан 8. и предлогом Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

Закључујем седницу Већа.

(Sednica je završena u 00,20. sati)

S A D R Ź A J

I. Pre dnevnog reda:

1. Overavanje zapisnika 2. sednice Saveznog veća (18. jun 1986.)
2. Utvrđivanje dnevnog reda
3. Pitanja delegata i odgovori

Govorili:

Gradimir Đurić (SR Srbija)
Vilko Jelen (SR Slovenija)
Ljubiša Savić (SR Crna Gora)
Jože Mešl. (SR Slovenija)

4. Ekspoze Janeza Zemljariča, potpredsednika SIV-a s povodom Analize ostvarivanja politike društveno-ekonomskog razvoja utvrđene u Rezoluciji za 1986. godinu – podnet na sednici Saveznog veća zajedno s delegatima u Veću republika i pokrajina

II. Dnevni red:

1. Analiza ostvarivanja politike društveno-ekonomskog razvoja utvrđene Rezolucijom za 1986. godinu, s prilogima 17

Prilozi:

- Analiza ostvarivanja politike društveno-ekonomskog razvoja utvrđene Rezolucijom za 1986. godinu, s prilogima
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose o razmatranju navedene Analize
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku o razmatranju navedene Analize

Govorili:

Petar Bendeovski (SR Makedonija)
Dragoljub Jakić (SR Crna Gora)
Branislav Milovanović (SAP Vojvodina)
Jože Šušmelj (SR Slovenija)
Nešet Žubi (SAP Kosovo)
Zarija Martinović (SR Srbija)
Viktorija Potočnik (SR Slovenija)
Blaženka Knjaz (SR Hrvatska)
Ivo Divić (SR Hrvatska)
Vitomir Bolković (SR Hrvatska)

2. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema robnih rezervi i o saveznim robnim rezervama. 31

Prilozi:

- Predlog navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose o Predlogu navedenog zakona, s amandmanima
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku o Predlogu navedenog zakona, s amandmanom
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća o Predlogu navedenog zakona, s amandmanom
- Amandman delegata Branka Kostića, na Predlog navedenog zakona
- Mišljenje sa stavovima Saveznog izvršnog veća o primedbama Odbora na Predlog navedenog zakona

Govorili:

Jože Marolt (SR Slovenija)
Borislav Krajina (SR Bosna i Hercegovina)
Aleksandar Donev (član SIV-a)
Branko Kostić (SR Srbija)

3. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama bankarskog i kreditnog sistema 35

Prilozi:

- Predlog navedenog zakona
- Izveštaj o sprovođenju navedenog zakona
- Amandmani Saveznog izvršnog veća na Predlog navedenog zakona sa stavovima po osnovu amandmana pojedinih odbora i Zakonodavno-pravne komisije Veća
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose o predlogu navedenog zakona, s amandmanima
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća o Predlogu navedenog zakona

Govorili:

Svetozar Rikanović, član SIV-a
Momčilo Bukilić (SR Crna Gora)
Mijat Šuković (SR Crna Gora)
dr Radivoj Tepšić (SR Hrvatska)
Žarko Kolenda (SR Bosna i Hercegovina)

4. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i raspoređivanju ukupnog prihoda i dohotka i o utvrđivanju i raspoređivanju prihoda. 33

Prilozi:

- Predlog navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose o Predlogu navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku o Predlogu navedenog zakona, s amandmanom
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća o Predlogu navedenog zakona s amandmanima

5. Predlog zakona o privremenoj zabrani poslovanja društvenim sredstvima za neprivredne i neproizvodne investicije u II polugodištu 1986. i u 1987. godini 43

Prilozi:

- Tekst Predloga navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose o Predlogu navedenog zakona, s amandmanima
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku, o Predlogu navedenog zakona, s amandmanima
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća o Predlogu navedenog zakona s amandmanima
- Amandmani SIV-a na Predlog navedenog zakona

Govorili:

Petar Starčević, izvestilac Zakonodavno-pravne komisije

Bogdana Glumac—Levakov, izvestilac Odbora za društveno-ekonomske odnose

Svetozar Rikanović, član SIV-a

6. Predlog zakona o privremenoj zabrani raspolaganja delom društvenih sredstava za lične dohotke, za zajedničku potrošnju radnika i za određene troškove poslovanja za 1986. godinu 47

Prilozi:

- Tekst Predloga navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose o Predlogu navedenog zakona, s amandmanima
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku o Predlogu navedenog zakona, s amandmanima

Govorili:

Jože Marolt (SR Slovenija)

Miloš Milosavljević, potpredsednik SIV-a

Zdravko Zabukovec (SR Slovenija)

Ante Budimir (SR Bosna i Hercegovina)

Mijat Šuković (SR Crna Gora)

Mirjana Kuljić—Šaranović (SR Srbija)

Gradimir Đurić (SR Srbija)

Desimir Jovanović (SAP Kosovo)

Žarko Kolenda (SR Bosna i Hercegovina)

Božo Kovač (SR Slovenija)

Branko Mikulić, predsednik SIV-a

Janko Obočki, član SIV-a

Vjera Radović (SR Crna Gora)

7. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o obezbeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava 34

Prilozi:

- Tekst Predloga navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose o Predlogu navedenog zakona, s amandmanima
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku o Predlogu navedenog zakona
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća o Predlogu navedenog zakona

8. Predlog za razrešenje i izbor pojedinih članova zajedničkih radnih tela Skupštine SFRJ i Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća iz reda naučnih, stručnih i javnih radnika 34

Prilozi:

- Predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja za razrešenje i izbor pojedinih članova zajedničkih radnih tela Skupštine SFRJ i Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća iz reda naučnih, stručnih i javnih radnika

9. Predlog za imenovanje predsednika i članova Komisije za izbor i opoziv delegata u Savezno veće Skupštine SFRJ i njihovih zamenika 34

Prilozi:

- Predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja za imenovanje predsednika i članova Komisije za izbor i opoziv delegata u Savezno veće Skupštine SFRJ i njihovih zamenika

10. Predlog za izbor delegata Skupštine SFRJ u Savet Službe društvenog knjigovodstva . 34

Prilozi:

- Predlog Komisije Skupštine SFRJ za izbor i imenovanja za izbor delegata Skupštine SFRJ u Savet Službe društvenog knjigovodstva

